

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Ghid de bune practici în management educațional/antreprenorial pentru dezvoltarea parteneriatului școală-familie-comunitate în vederea asigurării educației incluzive de calitate în școli defavorizate

Coordonator:
prof.univ.dr. Maria Andronie

Autor:
Ioan-Adrian Trifan

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Cuprins

Introducere.....	4
Istoric și aplicabilitate	4
Definiție.....	4
Caracteristici și cerințe de prezentare	5
Demersul.....	7
Bibliografie <i>Introducere</i>	8
Lucrul în echipă ca bună practică în educația incluzivă - aspecte generale.....	9
Abandonul școlar- cauze și posibile măsuri de prevenire și/sau combatere.....	16
Abandonul școlar - direcții și linii de acțiune la nivelul școlii pentru reducerea abandonului școlar – partea 1	21
Abandonul școlar - direcții și linii de acțiune la nivelul școlii pentru reducerea abandonului școlar – partea a 2-a.....	26
Abandonul școlar - direcții și linii de acțiune la nivelul școlii pentru reducerea abandonului școlar – partea a 3-a.....	31
Ghid de educație incluzivă pentru profesioniști - Introducere	35
Ghid de educație incluzivă pentru profesioniști - Repere majore.....	39
Ghid de educație incluzivă pentru familie - Introducere	46
Ghid de educație incluzivă pentru familie – Aliatul, rolul părintelui – partea 1.....	50
Ghid de educație incluzivă pentru familie - Rolul părintelui - partea a 2-a.....	54
Ghid de educație incluzivă pentru familie - Bareiere și facilitatori în educația incluzivă.....	57
Părinții în școala mea: ghid de idei practice pentru activități cu părinții	62
Proiectul „Învață împreună cu mine” – prezentare generală ghid de bune practici	66
„De vorbă cu mamele la un pahar de apă rece”	70
Proiectul „Viitor la cuptor”	73
Proiectul „Și copiii cu autism merg la școală”	76
Proiectul „Ghibstock. Festival în curtea școlii”	79
Proiectul „Colorează în verde amprenta ecologică a mâncării tale”	82
Proiectul „Grădina din curtea școlii”	85
Proiectul „Milostenie creștină în suflet de copil”	88
Școala de cetățeni.....	91
Școala – „Un loc pentru toți”	94
Târgul de toamnă.....	96

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Concluzii 98

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Introducere

Buna practică (good practice) și cea mai bună practică (best practice) s-au contopit în transpunerea în limba română sub formele bună practică și bune practici, cea mai uzuală fiind cea de-a doua.

Vom încerca să identificăm, atât cât se poate, originea conceptului, să îl definim și să stabilim dacă în formularea și prezentarea bunelor practici există un standard sau cel puțin niște cerințe generale.

Istoric și aplicabilitate

În demersul de trasare a istoricului acestui concept, cea mai veche referință identificată (nu pretendem că este chiar cea mai veche, ci doar ce am reușit să stabilim ca trasabilitate în cercetarea bibliografică efectuată) este următoarea: Bogan, C.E. & English, M.J. (1994), *Bench marking for Best Practices: Winning Through Innovative Adaptation*, New York: McGraw-Hill. Ulterior, există foarte multe referințe, ca resurse tipărite (cărți, ghiduri, manuale, broșuri, articole etc.) sau online (articole, postări în bloguri, site-uri dedicate, forumuri etc.) pentru aplicarea sectorială sau de nișă a conceptului. Nu putem spune cu certitudine când a apărut conceptul, însă este cert că a apărut în secolul XX, impus, pare-se, de necesitatea de standardizare a anumitor practici din mediul de afaceri.

Ulterior, conceptul s-a extins către foarte multe sectoare de activitate – dacă nu chiar către toate, inclusiv sub-sectoare sau nișe: afaceri în general, management financiar (contabilitate, predictibilitate etc.), sănătate (medicină generală, medicină de specialitate, specialități inter și transdisciplinare etc.), administrație etc. și, nu în ultimul rând, educație (global, pe subiecte și materii de predare, pe axa educație – comunitate – familie – dezvoltare personală – carieră etc.).

Definiție

În încercarea de a defini conceptul, au fost consultate mai multe surse, din diferite limbi, din păcate, nereușind să identificăm o definiție unitară, majoritatea lucrărilor nedefinind conceptul. În acest context, ne-am oprit atenția asupra următoarelor definiții, furnizate de către niște dicționare de referință la nivel internațional, după cum urmează:

- Merriam Webster Dictionary: o procedură care, prin cercetare și practică, s-a dovedit că produce rezultate optime și care este stabilă sau propusă ca un standard adecvat pentru adoptare la scară largă¹.
- Cambridge Dictionary: o metodă de lucru sau un set de metode de lucru care sunt acceptate în mod oficial ca fiind cele mai bune spre utilizare într-o afacere sau într-un sector specific, de obicei descrise formal și detaliat².

¹ Sursa: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/best%20practice>

² Sursa: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/best-practice>

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- English Oxford Living Dictionaries: proceduri comerciale sau profesionale, acceptate sau recomandate ca fiind corecte și cele mai eficiente³.
- Collins English Dictionary: buna practică reprezintă modul de conducere a unei afaceri sau de prestare a unui serviciu, care este recunoscut ca fiind corect și cel mai eficient⁴.

Într-o încercare de definire, am optat pentru combinarea celor patru definiții de mai sus, respectiv:

- *o procedură/metodă de lucru sau un set de proceduri/metode de lucru, care, prin demersuri de cercetare și aplicare practică, au fost acceptate ca fiind cele mai corecte și cele mai eficiente și au fost recomandate ca standarde adecvate pentru aplicare (ca atare sau prin adaptare) la scară largă la nivel sectorial.*

Nu pretindem că este cea mai bună definiție sau că este exhaustivă, dar considerăm că redă conceptul într-o abordare generală, fără particularizări sectoriale (vezi referințele din definițiile citate la sectorul afacerilor sau comercial).

Caracteristici și cerințe de prezentare

Pentru ca o procedură/metodă de lucru sau un set de astfel de instrumente să devină bună practică, trebuie respectate o serie de cerințe. Indiferent de sectorul țintă sau de aria de aplicabilitate, o bună practică are o serie de caracteristici, care trebuie să fie ușor identificabile și, la momentul descrierii sau prezentării acesteia către public, buna practică trebuie să fie structurată a.î. să faciliteze o înțelegere rapidă și o aplicare sau o adaptare facilă, după caz.

Într-un document⁵ publicat de către Ministerul Educației, Culturii și Sportului din Spania, intitulat *Sobre el concepto de „Buena Práctica” (Despre conceptul de „bună practică”)*, se descriu atât cerințele referitoare la caracteristici, cât și la structură. Având în vedere faptul că documentul ni se pare extrem de relevant, fiind destinat sectorului educație⁶, se face precizarea că vom prezenta acest material integral, în traducere proprie.

„Despre conceptul de «bună practică»

Conceptul de «bună practică» a fost asimilat în mod progresiv și în sectorul educație, de-a lungul ultimelor decade, la nivel internațional. Noțiunea de «bună practică» nu este doar ceea ce se pretinde a fi în limbajul obișnuit; ci, transcende ceea ce poate fi o practică profesională considerată ca fiind bună de către autorii ei și are anumite caracteristici, care o transformă în ceva mult mai precis, cu mult mai aproape de un concept științific.

³ Sursa: https://en.oxforddictionaries.com/definition/best_practice

⁴ Sursa: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/best-practice>

⁵ Sursa: <http://www.mecd.gob.es/dctm/cee/encuentros/buenapractica.pdf?documentId=0901e72b815f9789>

⁶ NB: În locul termenului *învățământ*, vom folosi termenul *educație*, datorită gradului mai mare de acoperire al acestuia din punct de vedere semantic, dar și ca arie de aplicabilitate.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

În acord cu comunitatea științifică, UNESCO, în cadrul programului MOST⁷ (*Management of Social Transformations*), a precizat care sunt caracteristicile conceptului, elementele care îl caracterizează. În termeni generali, o bună practică trebuie să fie:

- **Inovatoare**, dezvoltă soluții noi sau creative;
- **Eficientă**, demonstrează un impact pozitiv și tangibil din perspectiva îmbunătățirii;
- **Sustenabilă**, cerințele sale sociale, economice și de mediu se pot menține în timp și pot produce efecte durabile;
- **Replicabilă**, servește drept model pentru a dezvolta politici, inițiative și intervenții în alte locuri.

În educație, o bună practică reprezintă o inițiativă, o politică sau un model de intervenție de succes care, în final, îmbunătățește procesele școlare și rezultatele educaționale ale elevilor. Caracterul inovator al unei bune practici este completat de eficiența sa. În acest context, inovarea educațională transcende simplul act de producere a noutății; trebuie să își demonstreze eficiența și replicabilitatea. Doar în aceste condiții o «bună practică» se transformă în și devine «bună practică», respectiv, în expresia unei cunoașteri profesionale sau cu nivel de expertiză ridicat, validată empiric, formulată astfel încât să fie transferabilă și, așadar, de utilitate potențială pentru comunitatea țintă.

Există motive diferite pentru care este oportun ca, mai ales în lumea educației, să se identifice, colecteze și disemineze bunele practici. Printre acestea sunt demne de menționat următoarele: permit învățarea de la alții; facilitează și promovează soluții inovatoare, de succes și sustenabile pentru probleme comune; permit realizarea unor punți între soluțiile empirice eficiente, cercetare și politici; oferă linii directoare excelente pentru dezvoltarea unor inițiative noi și pentru definirea politicilor.

Prezentarea unei «bune practici»

În scopul facilitării transferului de cunoștințe și comparației între bunele practici, prezentarea unei bune practici se va realiza conform unui cadru schematic, cu respectarea regulilor următoare:

1. Titlu

Trebuie să fie concis, dar semnificativ pentru conținutul bunei practici.

2. Rezumat

În câteva rânduri, trebuie să extragă esențialul experienței, astfel încât să permită cititorului o înțelegere primară rapidă a conținutului său.

3. Context

Trebuie descrise contextul, problema/punctul de plecare și obiectivele.

⁷ <http://www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences/themes/most-programme/>

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

4. Strategii și intervenții

Trebuie descris modul în care, pornind de la problemă, s-a avansat către obiective. În final, parcursul schimbării și elementele logice cheie.

5. Rezultate

Trebuie descrise efectele finale ale intervențiilor în termeni de îmbunătățiri obiective.

6. Concluzii

Se va rezuma esențialul din buna practică și lecțiile derivate din experiența respectivă, astfel încât să poată fi utile și altora.

În procesul de elaborare a documentului, pe cât posibil și ca ghid intelectual, se va ține cont de cele patru caracteristici ale unei bune practici: inovatoare, eficientă, sustenabilă și replicabilă.”

S-a optat pentru traducerea și prezentarea integrală a documentului, fiind cel mai concis și explicit material identificat în literatura de specialitate, în general și, mai ales, pentru sectorul educație, în mod specific.

Din perspectiva altor specialiști, această propunere ar putea să fie tratată ca incompletă sau superficială, dar, în opinia noastră este mai mult decât suficientă pentru o discuție generală asupra bunelor practici și pentru a stabili bazele unei implementări eficiente a oricărui demers / oricărei activități de identificare și de schimb de bune practici.

Despre bunele practici s-a tot scris, însă nu s-a reușit conturarea unei definiții standard, general valabilă. Și nici conturarea unui cadru de referință specific pentru stabilirea unei bune practici sau pentru descrierea acesteia. În cele de mai sus, s-a realizat doar o propunere, care să ne permită conturarea unui cadru de lucru perfectibil.

Demersul

În acest cadru conceptual, au intervenit și eforturile experților care au identificat și furnizat bune practici în cadrul proiectului „ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă”, cod proiect POCU/73/6/6/108182, cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020, implementat în perioada 24.05.2018 – 23.07.2020. Proiectul a fost implementat în parteneriat, cu următoarea structură:

- Beneficiar și Lider de parteneriat – Asociația “Societatea Națională Spiru Haret pentru Educație, Știință și Cultură” (SNSH)
- Partener 1 – Inspectoratul Școlar Județean Botoșani (ISJ BT)
- Partener 2 – Inspectoratul Școlar Județean Giurgiu (ISJ GR)

Proiectul ProForm nu a avut ca obiectiv doar să livreze, ci să identifice, cuantifice și să relice. În acest sens, prin seminariile pentru identificarea bunelor practici (subactivitatea A3.2 a proiectului), pe lângă prezentarea unor bune practici identificate de către echipa de experți alocată acestui demers, ne-am propus să identificăm bunele practici existente la

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

nivelul școlilor țintă din cadrul proiectului, din ambele județe, respectiv Botoșani și Giurgiu. Astfel, prezentul ghid conține atât bunele practici identificate și prelucrate de către echipa de experți ca rezultate al eforturilor de cercetare și analiză, cât și bune practici sau potențiale bune practici identificate la nivelul unităților de învățământ care au constituit grupul țintă instituțional al proiectului. Ca mod de prezentare, s-a respectat structura amintită anterior, astfel încât acest ghid sa ofere un instrument de lucru nu doar relevant, ci și ușor de utilizat.

Se impune o precizare, respectiv, vor putea fi identificate anumite redundanțe la în *rezumatul* fiecărui bune practici prezentate. Acestea sunt voite, transpunând modul de prezentare din cadrul proiectului și de realizare a efortului de cercetare, analiză și redactare a bunelor practici identificate ca elemente/idei/proiecte/inițiative/practici etc. derivate din cadrul teoretic și/sau practic aferent creării, consolidării și dezvoltării relației și parteneriatului școală-familie-comunitate, ca factor cheie al implementării educației incluzive.

Bibliografie *Introducere*

- Lucrare colectivă, (septembrie 2008), *Mobilizare comunitară – definiții, idei, experiențe*, tipar: divizia.ro;
- Programul PHARE TVET RO2006/018-147.04.01.02.01.03.01, Instruire și Consultanță pentru Dezvoltarea ÎPT (2009), *Ghid de bune practici în asigurarea calității educației și formării profesionale în învățământul profesional și tehnic*, sursa: <http://www.tvet.ro/Anexe/4.Anexe/4.8.4.%20Anexa%201.pdf>;
- Ministerio de Educacion, Cultura y Deporte. Consejo Escolar del Estado, *Sobre el concepto de „Buena Práctica”*, sursa: <http://www.mecd.gob.es/dctm/cee/encuentros/buenapractica.pdf?documentId=0901e72b815f9789>.

Surse online:

- <https://www.merriam-webster.com/dictionary/best%20practice>;
- <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/best-practice>;
- https://en.oxforddictionaries.com/definition/best_practice;
- <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/best-practice>;;
- https://en.wikipedia.org/wiki/Best_practice, secțiunea *References* a oferit o foarte bună sursă de documentare.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Lucrul în echipă ca bună practică în educația incluzivă - aspecte generale

Rezumat

Este abordat lucrul în echipă, la nivel general, ca unul dintre elementele cheie în paradigma educației incluzive, respectiv ca metodă activ-participativă în procesul educațional. Deși generală, abordarea este realizată din perspectiva factorilor interesați implicați în proces, cu furnizarea unor exemple de bună practică din punct de vedere teoretic, cu nuanțări ale aspectelor practice și/sau din punct de vedere al implementării lucrului în echipă.

Context

Din punct de vedere contextual, prezentul material are un caracter general, fiind derivat din literatura de specialitate referitoare la educația incluzivă, în general, dar și la calitatea acesteia.

„Educația incluzivă este un proces complex, de durată, care necesită analize, schimbări și construcții continue pentru a realiza politici și practici incluzive și a asigura bazele unei culturi incluzive.”⁸ Astfel, de la începutul anilor '90, educația incluzivă s-a constituit ca o abordare și o paradigmă importantă a documentelor strategice și programatice elaborate de către diverse organizații internaționale (ONU, UNICEF, OMS, Banca Mondială, UE etc.) și programele de finanțare și sprijin derivate, state sau instituții din diverse state din toată lumea.

Prin conceptele și măsurile derivate, paradigma educației incluzive propune o serie de strategii și intervenții, sprijinite de proceduri / instrumente / tehnici de lucru, printre acestea un rol important fiind deținut de lucrul în echipă, ca metodă activ-participativă în procesul educațional.

Strategii și intervenții

Anterior abordării tematicii propuse, se impune prezentarea uneia dintre definițiile educației incluzive, respectiv o definiție elaborată în România, cu sprijinul UNICEF cu asistența unui recunoscut expert UNESCO (Mel Ainscow):

„Educația incluzivă presupune un proces permanent de îmbunătățire a instituției școlare, având ca scop exploatarea resurselor existente, mai ales a resurselor umane, pentru a susține participarea la procesul de învățământ a tuturor elevilor din cadrul unei comunități” (MEN&UNICEF, 1999 și HG nr.1251/2005).”⁹

Se poate observa accentul direcționat spre resursele umane și scopul de participare la procesul de învățământ la tuturor elevilor din cadrul unei comunități, astfel fiind enunțate principiile generale care fundamentează și lucrul în echipă ca strategie în procesul permanent de îmbunătățire a instituției școlare.

Lucrul în echipă este derivat din specificul abordării managementului de proiect și permite atingerea unui obiectiv general, cu unul sau mai multe obiective specifice, prin

⁸ Vrașmaș, Ecaterina și Vrașmaș Traian, coord (2012), *Educația incluzivă în grădiniță: dimensiuni, provocări și soluții*, Alph MDN, Buzău, p. 5.

⁹ Idem, p. 13.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

activități specifice, cu instrumentele și tehnicile de lucru aferente și rezultate și indicatori cuantificabili.

Dar ce presupune, când și de către cine se implementează lucrul în echipă?

În aplicarea acestui concept intervin mai mulți factori interesați, de la diverse niveluri sau de tipologii diferite.

Instituțional

La nivel instituțional, în prim plan este instituția școlară, care trebuie să dețină mecanisme specifice de autoformare și autodezvoltare. O unitate de învățământ care aspiră să se dezvolte incluziv este o unitate care lucrează în echipă din toate punctele de vedere. Construcția educației incluzive trebuie să fie o responsabilitate împărtășită de întreaga instituție.

Din acest punct de vedere, lucrul în echipă intervine încă din momentul **definirii politicii de dezvoltare a instituției școlare**, care trebuie să reprezinte un efort conjugat al întregului personal și nu doar al reprezentanților managementului, aspect stipulat clar inclusiv în una dintre sursele de orientare în acest sens, care deși relativ veche¹⁰, este în continuare de mare actualitate. Respectiv, perfecționarea la nivelul instituției de învățământ presupune relații de cooperare între profesori și o politică coerentă și de durată în acest sens, pentru fiecare instituție de învățământ. Conform sursei citate sunt identificate o serie de direcții necesare, respectiv:

- analiza în comun a politicii de dezvoltare a instituției;
- asistența la lecții între cadrele didactice – de ex. în predarea limbilor străine, conform reglementărilor EAQUALS¹¹, se recomandă realizarea acestui demers sub forma *peer observations* în vederea schimbului de opinii și bune practici în cadrul procesului de predare;
- discutarea în grup a problemelor ivite și a soluțiilor găsite;
- sinceritatea în evaluare;
- pozitivismul în abordarea problematicii dificultăților de învățare cu care se confruntă copiii;
- parteneriatul real cu părinții;
- apelul la serviciile comunității pentru rezolvarea unor limitări.¹²

Putem observa că este necesară cooperarea continuă între toți membrii instituției de învățământ în aspecte esențiale pentru dezvoltarea acesteia și mai ales în stabilirea politicii de dezvoltare, esențială pentru abordarea ulterioară a întregului proces de învățământ.

Asupra ultimelor două puncte amintite anterior, vom reveni ulterior în prezentul material.

Cadrul didactic

Lucrul în echipă sau în paralel, conform propunerii din Pachetul de resurse al Unesco, reprezintă unul dintre elementele cheie în asigurarea formării cadrelor didactice în vederea asigurării educației incluzive de calitate. Respectiv, tehnica este cunoscută ca „Parteneriatul în

¹⁰ Cerințe speciale în clasă. Pachet de resurse pentru instruirea profesorilor, Reprezentanta Unicef, România, 1995

¹¹ <https://www.eaquals.org/>

¹² Pereteatcu, Maria (07.10.2016), Pregătirea cadrelor didactice pentru a dezvolta practici de predare/învățare incluzive, Conferința științifico-practică internațională „Educația incluzivă: dimensiuni, provocări, soluții”, ed. a II-a, p. 8.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

predare” și anume un mijloc de asistență acordată cadrelor didactice de către alte cadre didactice în introducerea unor metode de lucru noi și nu numai.

Partenerul poate fi:

- un coleg de aceeași specialitate, cu o experiență educativă mai bogată (care poate juca rol de îndrumător);
- un coleg cu o altă specializare, de obicei una înrudită sau
- un profesor itinerant¹³.

Pentru a putea maximiza rezultatele unui parteneriat, acesta trebuie să fie eficient, respectiv să implice:

- evaluarea eficienței profesorului;
- predarea în echipă a unor teme care permit abordări interdisciplinare.

Putem considera că partenerul are rol de mentor sau tutore, dar fără ca acest rol să fie unidirecțional. Respectiv, prin parteneriatul în predare acest rol de mentorat sau tutorat este bidirecțional, fiindcă partenerii pot realiza un schimb de bune practici, putând prelua aspectele pozitive din activitatea/modul de lucru/abordarea etc. celuilalt partener, astfel ambii beneficiind de experiența acestui demers.

De asemenea, prin pachetul Unesco, „metodele comune [...] sunt cele care aduc eficiența și calitatea, atât în activitatea didactică, cât și în pregătirea continuă a dascălilor. Acestea sunt metode interactive, participative, incluzive. Se propun ca principale strategii de acțiune didactică și respectiv de formare continuă a cadrelor didactice:

- Învățarea prin interacțiune;
- Negocierea obiectivelor propuse în activitate;
- Folosirea demonstrației, aplicării și a feedback-ului;
- Valorizarea evaluării permanente prin procedee variate;
- Asigurarea unui sprijin constant în predare-învățare.”¹⁴

Acest demers trebuie fundamentat pe relația dintre conținuturi și proces. Astfel, „conținuturile propuse se dezvoltă pornind de la experiențele de viață care se comunică, se împărtășesc și servesc pentru învățarea unor lucruri noi. Cooperarea și colaborarea se realizează prin discuții, rezolvare de probleme împreună și analiza concretă a procesului urmat. Se negociază soluții, se analizează împreună prezentul, trecutul și soluții ideale. În pregătirea propusă, Pachetul accentuează rolul flexibilității și al descoperirii de soluții noi, originale, pornind de la varietatea soluțiilor și experiențelor individuale.”¹⁵ Din acest punct se face transferul către următorul factor interesat din ecuația partenerială și de lucru în echipă, respectiv beneficiarul final, elevul.

Elevul

Pornind de la experiențele individuale enunțate anterior, accentul în lucrul în echipă este direcționat către elev și către instruirea în cuplu/pe perechi/echipă sau grupuri mici,

¹³ Al cărui rol este unul complex, respectiv: „[...] se ocupă atât de instruirea specială a copiilor cât și de consilierea profesorilor, în alegerea metodelor și mijloacelor didactice adecvate, precum și cu părinții pentru a-i ajuta să alcătuiască un program de învățare”. Vezi și: <https://www.didactic.ro/materiale/bune-practici-in-domeniul-educatiei-incluzive>, articol postat în 31 august 2012, ca bună practică din Școala Gimnazială Nr.2 Brașov.

¹⁴ Pereteatcu, op.cit., p. 9.

¹⁵ Loc.cit.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

aceasta fiind considerată ca una dintre strategiile cele mai eficiente în contexte și clase incluzive.

În acest sens, conf.univ.dr. Maria Pereteatcu evidențiază faptul că „instruirea în cuplu reprezintă o modalitate concretă de folosire a relațiilor elev-elev în scopul ameliorării rezultatelor învățării. De cele mai multe ori, profesorii au căutat ajutor/asistență apelând la alți profesori sau la părinți, uitând că elevii pot reprezenta cea mai disponibilă resursă în stăpânirea acestei diversități.”¹⁶

Practic, se introduce o tehnică a învățării cooperative și anume, dezvoltarea în clasă a practicilor și aptitudinilor care să consolideze deprinderile sociale și de participare într-un grup prin promovarea metodei de învățare a unui elev prin intermediul/cu ajutorul unei elev sau al altora. Acest tip de interacțiune a început să fie studiat din anii '70 și rezultatele acestor studii au permis dezvoltarea acestui sistem, cu mențiunea că la început sarcinile de învățare trebuie calibrate conform nivelului și nevoilor elevilor, complexitatea și solicitările aferente urmând să fie introduse treptat. Respectiv să se înceapă cu o sarcină simplă și, pe parcurs, după ce elevii se obișnuiesc cu acest stil de lucru și devin mai încrezători, sarcinile să crească în volum și nivel de complexitate. Tot Maria Pereteatcu oferă și câteva tipuri de sarcini pentru care se poate utiliza învățarea prin cooperare:

- „elevii pot fi solicitați să lucreze în cuplu și să pregătească o relatare comună despre un subiect;
- unui cuplu i se poate repartiza o sarcină care poate fi îndeplinită numai dacă se folosesc materiale separate, deținute de fiecare membru al cuplului;
- fiecărui elev i se poate repartiza un anumit rol, de exemplu: instructor/îndrumător, îndrumat (variantă cunoscută sub denumirea de sistem tutorial).”¹⁷

În continuare, vom face trimitere la aspectele evidențiate în lucrările consultate referitoare la sistemul tutorial, dar și la avantajele și condițiile necesare realizării instruirii în cuplu/perechi:

„Sistemul tutorial desemnează atribuirea unei responsabilități de instruire unui elev; acesta joacă rolul de profesor pentru un coleg. **Elevul-tutore poate avea același tip de dezabilități sau de dizabilități diferite față de colegul pe care-l instruieste.** Aceste cupluri, antrenate de profesor, pot fi mai eficiente decât relația profesor-elev în ceea ce privește achiziționarea unor deprinderi sau cunoștințe (ameliorarea cititului, a rezolvării de probleme etc.) Explicațiile date acestui plus în eficiența învățării în cazul instruirii în cuplu se referă la:

- faptul că elevii folosesc un vocabular mai accesibil și exemple mai semnificative, mai potrivite vârstei lor,
- elevii acceptă mai ușor lacunele, dificultățile și erorile unui coleg, decât profesorul,
- elevii înțeleg mai bine frustrările celui alt partener,
- elevii pot avea o motivație mai puternică în ceea ce privește determinarea progresului colegului lor, faptul că li s-a încredințat o astfel de misiune, încrederea exprimată de profesor constituie situații foarte motivante, care conduc la o implicare afectiv-cognitivă deplină. În același timp, și cel care ajută

¹⁶ Loc.cit.

¹⁷ Pereteatcu, op.cit., p. 10.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

câștigă în acest caz, de exemplu, prin faptul că noua situație îi obligă să revadă materia, să opereze sistematizări, clasificări etc.

Principalele avantaje ale instruirii în cuplu sunt:

- maximizează folosirea timpului de către profesor, care se poate implica în alte activități sau poate lucra cu alți copii;
- atât cel instruit, cât și îndrumătorul progresează în planul achizițiilor intelectuale și al deprinderilor de colaborare;
- permite formarea atitudinilor, comportamentelor și motivației, care facilitează integrarea socială.

În funcție de obiective și conținuturi, instruirea în cuplu se poate folosi:

- cu toți elevii, ca formă de organizare a activității în clasă;
- doar cu elevii cu rezultate foarte slabe, în scopul ameliorării performanțelor lor.

Condiții pentru realizarea instruirii în cuplu:

- pregătirea materialelor: fișe individuale, texte, desene, scheme, hărți etc.
- instruirea-demonstrarea pentru elevii îndrumători;
- supravegherea progresului prin observație și convorbire.”¹⁸

Această tehnică - din sfera strategiilor de lucru diferențiat, ca parte a componentei complexe a lucrului în echipă la nivelul elevilor, prezintă avantajul că poate fi aplicată ca formă de organizare a activității în clasă sau doar pentru elevii cu rezultate mai slabe/foarte slabe sau cu nevoi speciale de învățare, după caz.

Părinții și serviciile comunității

Este unanim acceptat faptul că atât părinții (mai ales), cât și comunitatea (prin structurile sale și serviciile furnizate) au rol capital în procesul de învățământ, în dezvoltarea copiilor, în general și, cu atât mai mult, în educația incluzivă.

Există diverse metode și strategii pentru lucrul în echipă / parteneriat cu părinții și comunitatea care sunt cunoscute și aplicate și în școlile din România. În acest sens, nu vom detalia acest aspect, însă vom prezenta extrase din rezultatele chestionarelor completate în cadrul subactivității A3.2 din cadrul proiectului „ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă”, cod proiect POCU/73/6/6/108182, proiect în cadrul căruia intervine și prezentul material. La finalul *Seminarului pentru schimb de bune practici*, organizat la ISJ Giurgiu în data de 20.06.2018, participanții au completat un chestionar care includea și întrebări referitoare la activitatea proprie (metode de lucru / elemente) sau din școlile de proveniență referitoare la *facilitarea dialogului școală-familie-comunitate sau pentru asigurarea calității în educație incluzivă*. Cităm o parte dintre răspunsurile furnizate în mod frecvent:

- „Activități didactice și evenimente extrașcolare cu implicarea părinților în derularea acestora;
- Folosirea mijloacelor și tehnologiilor de comunicare moderne (grupuri sms sau Whatsapp) pentru comunicarea în timp real a informațiilor către părinți;
- Comunicarea și dialogul permanent cu familiile elevilor;
- Întâlniri generale în cadrul Comitetului Reprezentanți ai Părinților pe școală sau constituirea unui asemenea comitet sau asociații ale părinților;

¹⁸ Pereteatcu, op.cit., p. 10-11.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Organizarea de ședințe cu părinții, informarea acestora, implicarea în activități de predare-învățare-evaluare alături de copii;
- Lectorate cu părinții la nivel de clasă sau școală;
- Chestionare adresate părinților (de ex.: „Aplicarea de chestionare pentru părinți în vederea măsurării nivelului de satisfacție privind activitățile propriului copil în cadrul școlii și în afara ei”);
- Cercuri tematice pentru elevii cu părinții plecați în străinătate;
- Parteneriat școală-familie-comunitate / grădiniță-familie-comunitate
  - „În realizarea acestui parteneriat s-a ținut cont de egalitatea șanselor, spirit civic, atașamentul față de comunitate, cooperarea, disciplina, responsabilizarea.” și
  - „Organizarea unor evenimente/activități extrașcolare gen „Târgul de bunătăți” care implică toți factorii enumerați;”;
- Întâlniri constructive cu comunitatea locală:
  - În cadrul unității școlare, prezența elevilor să fie continuă, cerând sprijin atât părinților, cât și altori factori ai comunității;
  - Includerea în Consiliul de Administrație al școlii a reprezentanților din consiliul local și al părinților;
  - Prezentarea problemelor școlii în ședințele de consiliu local.”¹⁹

Aceste exemple, fără a fi exhaustive, sunt grăitoare pentru diversitatea modului în care se poate aplica lucrul în echipă în dezvoltarea relației școală-familie-comunitate pentru atingerea obiectivelor educației incluzive de calitate.

Rezultate

Rezultatele (de ex. pornind de la avantajele teoretice, expuse anterior, ale instruirii în cuplu) obținute prin aplicarea tehnicilor specifice lucrului în echipă depind de contextul fiecărei situații, însă, indiferent de contextul global, trebuie să primeze principiul adaptării tehnicilor și metodelor de lucru în primul rând la profilul elevilor, ținând cont de toți factorii care pot influența procesul de învățare și pot avea impact în finalitatea educației incluzive, respectiv capacitatea de învățare, situație socio-economică etc.

Concluzii

După cum se poate observa, lucrul în echipă nu este limitat doar la interacțiunea între cadrele didactice sau elev-elev, profesor-elev etc., ci se referă la toți actorii sociali implicați și contribuțiile acestora în cadrul parteneriatului educativ.

Bibliografie:

- *Cerințe speciale în clasă. Pachet de resurse pentru instruirea profesorilor*, Reprezentanța Unicef, România, 1995;
- Pereteatcu, Maria (07.10.2016), *Pregătirea cadrelor didactice pentru a dezvolta practici de predare/învățare incluzive*, Conferința științifico-practică internațională „Educația incluzivă: dimensiuni, provocări, soluții”, ed. a II-a, p. 8.

¹⁹ Anexa 7.5b_A3.2. Raport analiză chestionar privind identificarea, dezvoltarea și schimbul de bune practici pentru asigurarea calității în educație incluzivă și pentru facilitarea dialogului școală-familie-comunitate, p. 7-10.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Trifan, Ioan-Adrian (06.2018), *Anexa 7.5b_A3.2. Raport analiză chestionar privind identificarea, dezvoltarea și schimbul de bune practici pentru asigurarea calității în educație incluzivă și pentru facilitarea dialogului școală-familie-comunitate*, Proiect „ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă”, cod proiect POCU/73/6/6/108182.
- Vrașmaș, Ecaterina și Vrașmaș Traian, coord (2012), *Educația incluzivă în grădiniță: dimensiuni, provocări și soluții*, Alph MDN, Buzău și <https://www.unicef.ro/wp-content/uploads/Educatia-incluziva-pt-web.pdf>.
- <https://www.didactic.ro/materiale/bune-practici-in-domeniul-educatiei-incluzive>, (31.08.2012), articol publicat ca bună practică din Școala Gimnazială Nr.2 Brașov.
- <https://www.eaquals.org/>
- <http://www.unicef.ro/publicatii/pachetul-educatie-incluziva-de-calitate/>;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Abandonul școlar- cauze și posibile măsuri de prevenire și/sau combatere

Rezumat

Este abordat abandonul școlar, din perspectiva cauzelor sale și sunt prezentate o serie de propuneri/sugestii, ca măsuri de prevenire și combatere. În ceea ce privește măsurile amintite anterior, aceste elemente au fost identificate într-una dintre școlile din GT instituțional al proiectului – respectiv, Școla Gimnazială nr. 1 Găiseni, jud. Giurgiu, ca urmare a desfășurării unui seminar de schimb de bune practici, organizat la această școală în luna curentă, aspect care a impus modificarea abordării inițiale din prezentul material.

Context

Din punct de vedere contextual, prezentul material se situează în contextul situației înregistrate în școlile defavorizate din România în ceea ce privește abandonul școlar, fiind derivat din literatura de specialitate referitoare la educația incluzivă, în general, dar și la calitatea acesteia.

Anterior abordării tematicii propuse, se impune prezentarea unora dintre definițiile abandonului școlar, respectiv:

„Abandonul școlar înseamnă șomaj, excluziune socială, sărăcie și probleme de sănătate.”²⁰

„Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început.”²¹

Deși abandonul școlar este definit prin legislația națională, s-a optat pentru cele două definiții de mai sus, ținând cont că prima este cea adoptată de către structurile europene, iar cea de-a doua prezintă un caracter mai complex, dar mai comprehensiv, aspecte evidențiate și de către participanții la seminarul de schimb de bune practici, organizat în luna curentă la nivelul Școlii Gimnaziale nr. 1 Găiseni, jud. Giurgiu.

Tot contextual, din literatura de specialitate și din studiile și analizele desfășurate la nivel național în anii anteriori, am putut identifica o serie de cauze ale abandonului școlar. Conform analizei documentare desfășurate, s-a identificat un material de maximă relevanță²² în ceea ce privește abandonul școlar, material care ne-a servit drept sursă principală în prezentarea cauzelor principale ale abandonului școlar, respectiv:

- „**Sărăcia**... sunt săraci rău! Îi mai aducem cu cornul și laptele... sunt săraci...” (cadru didactic);
  - „ce să le mai dau eu date despre dimensiunile unui stomac, când ei nu știau decât că le e foame și simțeau stomacul *mai bine decât puteam eu să le explic că e*” (cadru didactic)”;

²⁰ https://ec.europa.eu/education/policy/school/early-school-leavers_ro

²¹ <http://dar.episcopiatevei.ro/index.php/2015/10/20/ce-este-abandonul-scolar-cauze-si-modalitati-de-prevenire/>

²² I. Voicu, Bogdan (coor.), (2010) *Renunțarea timpurie la educație: posibile căi de prevenire*, București, Vanemonde.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- **Tradiția:** „...asta e tradiția la noi și n-am avut ce să fac (s-a căsătorit)!...Mi-a fost puțin greu dar m-am obișnuit...” (elevă care a abandonat școala);
  - Am renunțat... pentru că m-am căsătorit. N-am făcut foarte bine, dar asta e tradiția la noi și n-am avut ce să fac! (elevă care a abandonat școala)”
- **Convingerile părinților:**
„Școala e degeaba, poți să faci copii și fără școală” (Părinte elev în abandon).
  - [o să aibă]... *meseria mamei. O să fie acasă, cu copii. Bărbatu’ să muncească cum muncim noi...*”
- **Familia dezorganizată; Implicarea insuficientă a părinților**
  - „Din cauza familiei dezorganizate, din lipsa de timp, părintele care are grijă de el nu are timpul suficient să-l urmărească”. (diriginta)
  - „Sunt unii părinți care nici nu știu în ce clasă e copilul!” (diriginte)
  - „O treime dintre elevi nu-și cunosc părinții” (diriginte) „Să vă dau catalogul să vedeți câte liniuțe am trase la părinți fără date de contact sau informații...” (diriginte)
- **Plecarea părinților în străinătate**
  - „Vă spun că exodul acesta e năucitor... Oamenii pleacă, trimit bani foarte mulți copiilor, iar aceștia, ce să facă” (profesor). „Când s-au deschis granițele, în semestrul al doilea am fost nevoiți să comasăm clasele să putem continua activitatea cu elevii de clasa a V-a”. (director)
  - „Fiind părinții plecați, nu s-au mai dus la școală...”
- **Oferta școlară nestimulantă**
  - „Sunt momente în care simt că nu fac față! Se adună prea multe: teme, de învățat, de scris, n-avem timp...” „E monoton să te trezești în fiecare dimineață și să vii la școală...” (elevă)
  - „Viață plictisitoare, câteodată nu am ce face”. „Câteodată da, câteodată nu (mă gândesc să mă reîntorc)...când mă gândesc la teste... nu”. „Pot să stau (la școală) o oră, două, după aia nu mai rezist, tre’ să stau o zi, trei acasă”. (fostă elevă)
  - „Manualele vraieste, programa e superficială și e o sumă de termeni”. (diriginte)
- **Fluctuația cadrelor didactice**
  - „Profesorii, din păcate, se schimbă cam în fiecare an. Singurul profesor titular este doamna care predă limba română, în rest toți profesorii se schimbă absolut în fiecare an. Când se admite o continuitate, da... eu, de exemplu, dar nici eu nu sunt titulară aici”.
  - „S-a schimbat echipa în proporție de 80%. Mulți debutanți, e greu...”
- **Anturajul**
  - „Am 2 prieteni. Cu ei am absentat”. (aceiași elev) „anturaj, cu băieții... Lăsam ghiozdanul și plecam prin oraș. 360 de absențe. Note n-aveam deloc!” (fost elev)

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- **Fascinația acaparantă a comunicării electronice**

- „Până în clasa a VI-a aveam note excelente, între 7 și 9, diplome la engleză... Am dat de internet și m-am stricat de tot” (fost elev).²³

Deși studiul din materialul de referință a fost realizat în perioada iunie – decembrie 2009, se constată că aceste cauze ale abandonului școlar sunt în continuare de actualitate, aspect agreat și în cadrul seminarului de schimb de bune practici, organizat în luna curentă la nivelul Școlii Gimnaziale nr. 1 Găiseni, jud. Giurgiu.

Strategii și intervenții

În ceea ce privește strategiile și intervențiile raportate la prevenirea și combaterea abandonului școlar, acestea vor face obiectul unui material separat. Am optat pentru prezentarea unor măsuri care se realizează în mod constant la nivelul Școlii Gimnaziale nr. 1 Găiseni, jud. Giurgiu, unele dintre ele cu potențial de bună practică.

Prevenire

Din dezbateră avută la nivelul Școlii Gimnaziale nr. 1 Găiseni, jud. Giurgiu a reieșit, în mod evident că în ceea ce privește abandonul școlar există elemente care țin de școală și altele care reprezintă factorii externi unităților școlare, în funcție de perspectiva în care este abordată problema, dar care însumat reprezintă un cumul de factori interdependenți. Totodată, printre măsurile de prevenire a abandonului școlar, participanții la seminarul de schimb de bune practici au amintit:

- discuție cu familia / tutorii etc.;
- apropierea / implicarea părinților către / în activitățile realizate de către unitatea școlară (activități variate sau întâlniri de tipul activitate în școală cu mamele - cadre didactice și părinți - , intitulată „De vorbă cu mamele la un pahar de apă rece”, care a permis o mai bună relaționare între reprezentanții unității școlare și mamele elevilor din comunitatea deservită, cu accent pe analiza situației elevilor, pe dezvoltarea relației școală-familie-comunitate și pe împărtășirea/analizarea constrângerilor la nivelul comunității sau de natură personală);
- motivare / stimulente (de ex.: ore suplimentare; lecții atractive) sau instrumente financiare, cum ar fi:
  - tichetele în valoare de 50 lei, acordate lunar, pentru a încurajarea înscrierea și prezența constantă (menținere) a copiilor la grădiniță (conform criteriilor predefinite);
  - acordare burse la nivel de școală + rechizite de către ISJ ca măsură de atragere, motivare și menținere;
  - 200 EUR pentru achiziție computer;
  - transport gratuit.
- responsabilizarea elevilor prin alocarea unor sarcini social-organizatorice-administrative;
- diminuarea/eliminarea intențiilor de segregare la nivelul elevilor (abordări de tipul „Prieten pentru o săptămână”);
- cooptarea serviciilor locale / comunitare (asistență socială, protecția copilului etc.);

²³ I. Voicu, Bogdan op.cit., p. 10-11.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- înscrierea în competiții sportive și participare în diverse activități sportive.

Poate că aceste măsuri par consacrate/clasice, dar la nivelul unității școlare țintă (cu toate structurile arondate), ținând cont de specificul contextului local, social și economic, au funcționat și au permis controlarea fenomenului analizat.

Combatere

Tot din dezbatearea organizată, au rezultat câteva elemente, care, derivate din specificul contextului local, social și economic aferente unității școlare în cauză, au contribuit la asigurarea unui cadru de lucru aplicabil pentru combaterea abandonului școlar. Amintim o parte dintre aspectele enumerate de către cadrele didactice din școala țintă:

- identificăm și încercăm să eliminăm cauzele;
- stimulentele financiare existente la nivel național;
- **IMPLICAREA COMUNITĂȚII**, au fost furnizate o serie de exemple:
  - a) din comunitate s-a oferit o persoană să furnizeze uniforme școlare gratuit pentru cazurile în care se motiva absenteismul prin „nu avem uniforme școlare”;
  - b) o familie nevoiașă a fost sprijinită prin eforturile cadrelor didactice (colectare alimente, haine etc. și donare).
- cercul de religie realizat într-una dintre unitățile din structura Școlii Gimnaziale nr. 1 Găiseni, care a permis creșterea gradului de participare a elevilor la activitățile organizate de către unitatea școlară, dar și la întreg demersul educațional.

Propuneri

Din dezbateri, au rezultat o serie de propuneri care să permită o abordare integrată a abandonului școlar, din perspectiva relației școală-familie-comunitate, în vederea asigurării cadrului optim pentru îndeplinirea obiectivelor educației incluzive:

- redefinirea abordării la nivel național și alocare financiară mai mare către administrațiile locale pentru măsuri de prevenire, combatere / reducere a abandonului;
- mai multe servicii / măsuri de consiliere, informare și orientare + formare specifică dedicate părinților, realizate în afara școlii, cu alocare către bugetul local a.î. să existe și un stimulente în atragerea părinților, ca măsuri suplimentare în afara celor întreprinse de către școală;
  - măsurile de consiliere și orientare dedicate părinților ar trebui organizate pe grupe de vârstă și să fie realizate cu specialiști cooptați de către MEN / autoritatea locală, în afara școlii.
- măsuri și servicii de orientare și consiliere dedicate elevilor.”

Considerăm că propunerile anterioare sunt pertinente și, din perspectiva cadrelor didactice din unitatea școlară țintă, se observă că este necesar un efort suplimentar la nivel bugetar (poate o mai bună colaborare în ministerele educației și muncii etc.), în vederea asigurării unor măsuri integrate (informare, consiliere, orientare, formare) dedicate părinților și nu doar din perspectivă ocupațională, ci mai ales în vederea conștientizării importanței educației atât pentru ei, cât mai ales pentru copiii lor.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Concluzii

Dacă la nivelul cauzelor abandonului școlar nu se observă mari modificări față de situația din materialul de referință citat, respectiv anul 2009, putem constata că în unitățile școlare (în general, din literatura de specialitate analizată și, punctual, la nivelul școlii țintă analizate) există o preocupare constantă în ceea ce privește adoptarea unor măsuri de prevenire și/sau combatere a abandonului școlar, evident cu adaptare la specificul contextului local, social și economic.

Bibliografie:

- I. Voicu, Bogdan (coor.), (2010) *Renunțarea timpurie la educație: posibile căi de prevenire*, București, Vanemonde;
- https://ec.europa.eu/education/policy/school/early-school-leavers_ro;
- <http://dar.episcopiadevei.ro/index.php/2015/10/20/ce-este-abandonul-scolar-cauze-si-modalitati-de-prevenire/>;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Abandonul școlar - direcții și linii de acțiune la nivelul școlii pentru reducerea abandonului școlar - partea 1

Rezumat

Este abordat abandonul școlar, din perspectiva *direcțiilor și liniilor de acțiune la nivelul școlii pentru reducerea abandonului școlar*, conform practicilor identificate în diverse materiale din literatura de specialitate.

Prezentul material continuă prezentarea bunelor practici în ceea ce privește abordarea abandonului școlar, demers inițiat prin materialul „Abandonul școlar - cauze și posibile măsuri de prevenire și/sau combatere -”²⁴.

Context

Contextul este furnizat statisticile actuale privind abandonul școlar, dar, mai ales, de către situația evidențiată în lucrarea *Renunțarea timpurie la educație: posibile căi de prevenire*²⁵. În fapt, lucrarea transpune raportul studiului elaborat în cadrul proiectului „Soluții eficiente pentru prevenirea abandonului școlar: costuri și mecanisme” realizat în perioada iunie 2009 – decembrie 2009.

Proiectul a fost inițiat, conceput și derulat prin parteneriatul, inclusiv financiar, dintre Fondul Națiunilor Unite pentru Copii – UNICEF România și Centrul Educația 2000+, organizație neguvernamentală de politici, servicii și consultanță educațională.

Raportat la perioada derulării studiului, respectiv iunie 2009 – decembrie 2009, aceasta este de maximă relevanță pentru tematica abandonului școlar, ținând cont că aderarea României la Uniunea Europeană în 2007, respectiv deschiderea pieței muncii pentru cetățenii români a generat un exod al forței de muncă, fenomen cu care încă ne confruntăm. Acest exod a culminat cu generarea unei situații foarte greu de gestionat în ceea ce privește absenteismul și abandonul școlar, respectiv una dintre cauzele principale ale abandonului școlar fiind **plecarea părinților în străinătate**:

- „Vă spun că exodul acesta e năucitor... Oamenii pleacă, trimit bani foarte mulți copiilor, iar aceștia, ce să facă” (profesor). „Când s-au deschis granițele, în semestrul al doilea am fost nevoiți să comasăm clasele să putem continua activitatea cu elevii de clasa a V-a”. (director)
- „Fiind părinții plecați, nu s-au mai dus la școală...”²⁶

Ca răspuns la această situație s-a realizat studiul amintit anterior, demers care, pe lângă identificarea cauzelor renunțării timpurie la educație, a propus și o serie de direcții și linii de acțiune la nivelul unităților școlare pentru reducerea abandonului școlar.

Strategii și intervenții

În ceea ce privește strategiile și intervențiile raportate la reducerea abandonului școlar, acestea vor fi prezentate etapizat, în cadrul mai multor materiale tip bună practică, folosind ca punct de pornire sursa amintită.

²⁴ <https://proform.snsr.ro/baza-de-date-online-cu-bune-practici-pentru-educatie-incluziva-de-calitate/abandonul-scolar>

²⁵ I. Voicu, Bogdan (coor.), (2010) *Renunțarea timpurie la educație: posibile căi de prevenire* - București, Vanemonde.

²⁶ I. Voicu, Bogdan op.cit., p. 11.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/108182)

În studiul coordonat de către Bogdan Voicu, s-au realizat o serie de recomandări privind linii de acțiune ce pot fi aplicate la nivelul unităților de învățământ cu scopul atenuării factorilor generatori ai renunțării timpurii la educație – localizați la nivelul familiei și comunității – respectiv, pentru reducerea riscului abandonului școlar indiferent de momentul potențialei produceri a acestuia: clasele I-VIII, trecerea la clasa a IX-a, imediat după trecerea la clasa a IX-a²⁷.

Este demn de remarcat că autorii studiului fac o serie de precizări referitoare la direcțiile și liniile de acțiune propuse, respectiv: „Ordinea în care prezint sugestiile cu pricina este una aleatorie. **Nu există priorități absolute (exceptând obiectivul general al creșterii responsabilității școlii)**, iar **aceste acțiuni** nu sunt substituibile, ci **sunt complementare**. [...] **Accentul este pus pe prevenție, dar am inclus și unele recomandări în ce privește reintegrarea elevilor ce au renunțat recent la educație.**”²⁸

Astfel, sunt propuse patru direcții mari de acțiune, care au asociate și o serie de măsuri specifice, detaliate punctual. Cele patru direcții de acțiune sunt:

1. Integrarea elevilor cu risc de renunțare la educație și menținerea acestora în sistemul școlar: liniile de acțiune (3), (4), (5), (7), (8).
2. Creșterea responsabilizării cadrelor didactice: liniile de acțiune (3), (4), (6), (11).
3. Reintegrarea elevilor deja aflați în abandon: liniile de acțiune (1), (2), (5).
4. Monitorizarea stării sistemului, pentru a preveni timpuriu apariția de crize și a identifica periodic modificări în ce privește factorii de abandon școlar: liniile de acțiune: (9), (10).

Caracterul de bună practică al liniilor de acțiune este evidențiat chiar de către autorii studiului, respectiv: „Așa cum reiese din descrierea lor, liniile de acțiune se constituie mai degrabă în exemple de bună practică, implementarea lor putând varia în funcție de specificul local.”²⁹

Primele patru linii de acțiune, propuse la nivelul anului 2010 de către Bogdan Voicu³⁰, sunt:

(1) Flexibilizarea programelor de tip „A doua șansă” (ADS) -> grupe de vârstă

Linii de acțiune	Cel puțin în orașele mai mari derularea de programe ADS țintite pe grupe de vârstă mai mici (12-16 ani) poate deveni o prioritate. Similar, în funcție de specificul local, se pot dezvolta programe ADS adresate exclusiv tinerelor mame ce au părăsit prematur sistemul educațional.
Obiectiv	O astfel de măsură ar permite recuperarea acelor foști elevi, încă tineri, aflați la o vârstă la care altfel le este greu să se integreze alături de unele grupe de cursanți ADS dominate de elevi de peste 20 de ani.
Costuri	Acolo unde există deja programe ADS, costurile sunt practic nule. Ele includ doar efortul suplimentar de a diferenția între candidații la ADS în

²⁷ Apud I. Voicu, Bogdan op.cit., p. 25.

²⁸ I. Voicu, Bogdan op.cit., p. 25.

²⁹ Idem.

³⁰ I. Voicu, Bogdan op.cit., p. 25-27.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

	funcție de vârstă și de a-i direcționa pe cei mai tineri către o anumite unitate școlară/program ADS. Curricula rămâne practic neschimbată, iar la această categorie de vârstă orele se pot programa și dimineața.
Implementare	Strict administrativă.

(2) Flexibilizarea programelor de tip ADS -> flexibilizarea programei de studii

Linii de acțiune	Adițional liniei de acțiune anterioare se poate include o flexibilizare a programei ADS, incluzând echivalări ale materiilor deja absolvite (cazul elevilor în abandon în urma repetenției repetate datorate corijențelor la o singură sau un grup de materii), dar și o atestare a abilităților profesionale dobândite prin experiența directă în câmpul muncii (exemplul ucenicilor în meserii manuale rare, precum producerea de plase de pescuit).
Obiectiv	O astfel de măsură ar permite recuperarea acelor foști elevi, încă tineri, aflați la o vârstă la care integrarea în programe ADS poate fi dificilă. De asemenea, atunci când elevii ADS sunt la răndu-le părinți, scade probabilitatea de abandon a copiilor acestora.
Costuri	Reduse. Acolo unde există deja programe ADS, costurile directe sunt practic nule. Apar însă costuri legate de elaborarea standardelor și normelor metodologice în care se poate realiza echivalarea cunoștințelor/atestarea abilităților.
Implementare	Strict administrativă.

(3) Creșterea atractivității școlii (acțiuni cu cost redus/nul)

Linii de acțiune	<p>Activități extrașcolare desfășurate în școală (acțiuni de renovare/înfrumusețare/curățire a școlii; concursuri sportive; acțiuni/concursuri de creație artistică; competiții de joc pe computer; etc.) desfășurate în școlile din comunități cu risc ridicat de abandon, precum și în liceele care atrag elevi din astfel de comunități.</p> <p>Pot fi organizate inclusiv întreceri între echipe de elevi constituite în funcție de cartierul de proveniență.</p> <p>Toate aceste acțiuni sau ansambluri de acțiuni trebuie să aibă un caracter periodic, pentru a menține continuu elementul de atractivitate al școlii și a se constitui într-un factor de antrenare constantă a atenției elevilor în activități legate de spațiul școlar.</p> <p><u>Motivarea pozitivă</u> a participării poate fi dată prin <u>acordare de premii simbolice</u> grupurilor de elevi care sunt mai performante în astfel de acțiuni.</p> <p>Planificarea acțiunilor cu pricina poate fi realizată cu participarea elevilor (dar nu doar a acelor care NU prezintă risc de abandon) și a autorităților locale (acestea pot fi prezente în faze cheie ale acțiunilor, furnizând motivații pozitive atât elevilor, cât și cadrelor didactice).</p>
Obiectiv	Creșterea sentimentelor de apartenență la spațiul școlar, creșterea

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

	<p>atractivității școlii, scăderea probabilității de renunțare la educație. Creșterea comunicării dintre profesori și elevi. Creșterea sentimentelor de responsabilitate a profesorilor față de destinul elevilor lor. Prevenirea problemelor de integrare, prin creșterea comunicării dintre elevi.</p>
Costuri	<p>Reduse. Țin în principal de <i>mobilizarea cadrelor didactice</i> în astfel de activități, de capacitatea managementului școlii și a primăriilor de a asigura consumabile adecvate (minge, planșe de desen, materiale pentru curățenie/renovare, arbuști pentru resădit).</p>
Implementare	<p>Poate fi realizată exclusiv prin școală, la recomandarea sau solicitarea expresă a ISJ sau <i>poate beneficia de participarea unor asociații profesionale sau ONG-uri</i>. În cazul lucrărilor de renovare, pot exista donori implicați în proiecte de tip CSR, care să fie contactați direct în acest sens de către ISJ-uri, primării, școli. Voluntari din aceste organizații pot contribui la activitățile din școală, alături de elevi, permițând și transmiterea de modele de viață de succes.</p>

(4) Creșterea atractivității școlii (acțiuni cu cost mediu/care solicită existența de granturi)

Linii de acțiune	<p>Utilizarea resurselor școlii pentru atragerea elevilor prin activități de timp liber. Am întâlnit, în școli diferite, elevi care abandonează cursurile căutând activități de timp liber derulate în Internet Café.*</p>
Obiectiv	<p>Creșterea sentimentelor de apartenență la spațiul școlar, creșterea atractivității școlii, scăderea probabilității de renunțare la educație. Creșterea comunicării dintre profesori și elevi. Creșterea sentimentelor de responsabilitate a profesorilor față de destinul elevilor lor. Prevenirea problemelor de integrare, prin creșterea comunicării dintre elevi.</p>
Costuri	<p>Medii. Acolo unde școala nu dispune de computere/acces la Internet/laboratoare de informatică este nevoie de dotarea unităților școlare.</p>
Implementare	<p>Poate necesita implicarea unor donori, ONG-uri, obținerea de granturi.</p>

**Una dintre cauzele identificate în studiul citat reflectă o realitate a anilor 2008-2011, respectiv fascinația acaparantă a comunicării electronice: „Până în clasa a VI-a aveam note excelente, între 7 și 9, diplome la engleză... Am dat de internet și m-am stricat de tot” (fost elev).³¹ În perioada amintită, 2008-2011, când mirajul comunicării electronice (prin Internet sau pe net, cum se exprimau tinerii la momentul respectiv) și/sau a jocurilor electronice în rețea, genera creșterea absenteismului și potența riscul de abandon școlar prin implicarea elevilor în sesiuni de tip „full night” (servicii furnizate de Internet Café-uri la un cost redus pe timpul nopții, de obicei în intervalul orar 23:00 – 06:00).*

³¹ I. Voicu, Bogdan op.cit., p. 11.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Concluzii

Sugestiile/recomandările expuse anterior, respectiv bunele practici identificate chiar de către autorii studiului citat, se regăsesc implementate și/sau adaptate în strategiile adoptate de către unitățile școlare la nivel național, fiind parte integrantă a preocupării constante a cadrelor didactice și unităților școlare în vederea prevenirii și/sau combaterii abandonului școlar. Trebuie precizat că linia de acțiune nr. 4 în prezent nu se mai aplică datorită gradului crescut de acces la mijloace/sisteme/facilități de comunicare electronică, dar poate fi reformulată din perspectiva creșterii gradului de utilizare a acestor resurse din sfera TIC în cadrul procesului educațional, ca măsură suplimentară de creștere a atractivității școlii.

Bibliografie:

- I. Voicu, Bogdan (coor.), (2010) *Renunțarea timpurie la educație: posibile căi de prevenire*, București, Vanemonde;
- <https://proform.snsr.ro/baza-de-date-online-cu-bune-practici-pentru-educatie-incluziva-de-calitate/abandonul-scolar>;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Abandonul școlar - direcții și linii de acțiune la nivelul școlii pentru reducerea abandonului școlar - partea a 2-a

Rezumat

Se continuă material anterior pe această temă, prin prezentarea altor *linii de acțiune la nivelul școlii pentru reducerea abandonului școlar* identificate în literatura de specialitate.

Este abordat abandonul școlar, din perspectiva *direcțiilor și liniilor de acțiune la nivelul școlii pentru reducerea abandonului școlar*, conform practicilor identificate în diverse materiale din literatura de specialitate.

Prezentul material continuă prezentarea bunelor practici în ceea ce privește abordarea abandonului școlar, demers inițiat prin materialul „Abandonul școlar - cauze și posibile măsuri de prevenire și/sau combatere -”³².

Context

Contextul este furnizat statisticile actuale privind abandonul școlar, dar, mai ales, de către situația evidențiată în lucrarea *Renunțarea timpurie la educație: posibile căi de prevenire*³³. În fapt, lucrarea transpune raportul studiului elaborat în cadrul proiectului „Soluții eficiente pentru prevenirea abandonului școlar: costuri și mecanisme” realizat în perioada iunie 2009 – decembrie 2009.

Proiectul a fost inițiat, conceput și derulat prin parteneriatul, inclusiv financiar, dintre Fondul Națiunilor Unite pentru Copii – UNICEF România și Centrul Educația 2000+, organizație neguvernamentală de politici, servicii și consultanță educațională.

Raportat la perioada derulării studiului, respectiv iunie 2009 – decembrie 2009, aceasta este de maximă relevanță pentru tematica abandonului școlar, ținând cont că aderarea României la Uniunea Europeană în 2007, respectiv deschiderea pieței muncii pentru cetățenii români a generat un exod al forței de muncă, fenomen cu care încă ne confruntăm. Acest exod a culminat cu generarea unei situații foarte greu de gestionat în ceea ce privește absenteismul și abandonul școlar, respectiv una dintre cauzele principale ale abandonului școlar fiind **plecarea părinților în străinătate**:

- „Vă spun că exodul acesta e năucitor... Oamenii pleacă, trimit bani foarte mulți copiilor, iar aceștia, ce să facă” (profesor). „Când s-au deschis granițele, în semestrul al doilea am fost nevoiți să comasăm clasele să putem continua activitatea cu elevii de clasa a V-a”. (director)
- „Fiind părinții plecați, nu s-au mai dus la școală...”³⁴

Ca răspuns la această situație, s-a realizat studiul amintit anterior, demers care, pe lângă identificarea cauzelor renunțării timpurie la educație, a propus și o serie de direcții și linii de acțiune la nivelul unităților școlare pentru reducerea abandonului școlar.

Strategii și intervenții

³² <https://proform.snsr.ro/baza-de-date-online-cu-bune-practici-pentru-educatie-incluziva-de-calitate/abandonul-scolar>

³³ I. Voicu, Bogdan (coor.), (2010) *Renunțarea timpurie la educație: posibile căi de prevenire* - București, Vanemonde.

³⁴ I. Voicu, Bogdan op.cit., p. 11.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

În ceea ce privește strategiile și intervențiile raportate la reducerea abandonului școlar, acestea vor fi prezentate etapizat, în cadrul mai multor materiale tip bună practică, folosind ca punct de pornire sursa amintită.

În studiul coordonat de către Bogdan Voicu, s-au realizat o serie de recomandări privind linii de acțiune ce pot fi aplicate la nivelul unităților de învățământ cu scopul atenuării factorilor generatori ai renunțării timpurii la educație – localizați la nivelul familiei și comunității – respectiv, pentru reducerea riscului abandonului școlar indiferent de momentul potențialei produceri a acestuia: clasele I-VIII, trecerea la clasa a IX-a, imediat după trecerea la clasa a IX-a³⁵.

Este demn de remarcat că autorii studiului fac o serie de precizări referitoare la direcțiile și liniile de acțiune propuse, respectiv: „Ordinea în care prezint sugestiile cu pricina este una aleatorie. Nu există priorități absolute (**exceptând obiectivul general al creșterii responsabilității școlii**), iar aceste acțiuni nu sunt substituibile, ci sunt complementare. [...] Accentul este pus pe prevenție, dar am inclus și unele recomandări în ce privește reintegrarea elevilor ce au renunțat recent la educație.”³⁶

Astfel, sunt propuse patru direcții mari de acțiune, care au asociate și o serie de măsuri specifice, detaliate punctual. Cele patru direcții de acțiune sunt:

5. Integrarea elevilor cu risc de renunțare la educație și menținerea acestora în sistemul școlar: liniile de acțiune (3), (4), (5), (7), (8).
6. Creșterea responsabilizării cadrelor didactice: liniile de acțiune (3), (4), (6), (11).
7. Reintegrarea elevilor deja aflați în abandon: liniile de acțiune (1), (2), (5).
8. Monitorizarea stării sistemului, pentru a preveni timpuriu apariția de crize și a identifica periodic modificări în ce privește factorii de abandon școlar: liniile de acțiune: (9), (10).

Caracterul de bună practică al liniilor de acțiune este evidențiat chiar de către autorii studiului, respectiv: „Așa cum reiese din descrierea lor, liniile de acțiune se constituie mai degrabă în exemple de bună practică, implementarea lor putând varia în funcție de specificul local.”³⁷

Primele patru linii de acțiune, propuse la nivelul anului 2010 de către Bogdan Voicu³⁸, sunt:

(5) Utilizarea experienței celor ce au renunțat la școală pentru a preveni scăderea încrederii în educație

Linii de acțiune	Ar putea fi util ca elevi care au renunțat deja prematur la școală să intre în contact cu cei aflați în risc de a abandona, povestindu-le care este imaginea lor curentă despre școală, cum a decurs viața lor post-școlară. Foști elevi ai școlii pot fi atrași să își prezinte istoriile de viață în „mini-
------------------	---

³⁵ Apud I. Voicu, Bogdan op.cit., p. 25.

³⁶ I. Voicu, Bogdan op.cit., p. 25.

³⁷ Idem.

³⁸ I. Voicu, Bogdan op.cit., p. 27-28.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

	conferințe”, în care dialoghează cu actualii elevi.
Obiectiv	Informarea elevilor cu privire la posibilitățile de integrare în societate. Creșterea încrederii în sistemul educațional. Reintegrarea celor ce au renunțat la educație.
Costuri	Scăzute. (eventual foștii elevi pot primi mici stimulente materiale pentru acțiune).
Implementare	Școala, eventual ONG-uri.
Riscuri	„Confiscarea” acțiunii de către cadre didactice dornice să vorbească ele în locul foștilor elevi ce au renunțat la educație. În astfel de acțiuni este important ca foștii elevi ce au renunțat la școală să își spună netulburați propria poveste, iar actualii elevi să le pună întrebări. Discutarea despre aspecte din viața extrașcolară este esențială. Intervenția cadrelor didactice trebuie să se rezume la cel mult stimularea discuției.

(6) Metode de creștere a implicării proactive a cadrelor didactice în combaterea abandonului școlar și renunțării timpurii la educație

Linii de acțiune	<p>a) Revizuirea (ușoară) a modulelor de formare inițială a competențelor didactice (din universități) prin accentuarea rolului și metodelor prin care responsabilitatea profesională se manifestă în ce privește prevenirea abandonului școlar și stimularea continuării educației elevilor (orientarea școlară și profesională).</p> <p>b) Integrarea unor principii similare în modulele de formare continuă.</p> <p>c) Oferirea de exemple de bune practici în domeniu (prin aceste module de formare, dar și prin publicațiile adresate cadrelor didactice)</p> <p>Subiecte specifice ce ar trebui atinse/dezvoltate:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Metode de a crește integrarea și comunicarea dintre elevi - Metode de a crește comunicarea profesor-elev - Metode a antrena elevii în activități extrașcolare - Modalități de a crește implicarea și comunicarea permanentă cu părinții - Orientarea extrașcolară a elevilor. Spre exemplu, discutarea de modele alternative privind obținerea de venituri prin activități care pot fi desfășurate fără a constitui obstacole pentru formarea școlară (de exemplu: baby-sitting seara, activități de barman/chelner în sezoanele turistice etc.) - Training pentru consilieri educaționali, dar și pentru cadre didactice la modul general privind reintegrarea elevilor reveniți din migrație circulatorie - Întărirea și formalizarea legăturii între școală și serviciul de asistență socială
Obiectiv	Creșterea responsabilizării cadrelor didactice.
Costuri	Reduse, în cazul revizuirii modulelor de formare. Pot include dezvoltarea unui program de comunicare având ca scop diseminarea de exemple de bună practică.
Implementare	Administrativă.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

	<p>Pot include implicarea donatorilor internaționali sau naționali, a unor ONG-uri.</p> <p>Diseminarea și stimularea dezbaterii despre cauzele renunțării timpurii la educație sunt elemente cheie într-o astfel de linie de acțiune și pot fi realizate (și) prin intermediul ONG-urilor active în domeniu.</p>
--	--

(7) Program național de educație sexuală a elevilor, focalizat pe comunitățile cu risc ridicat de natalitate la părinți adolescenți și cu norme de nupțialitate timpurie

Linii de acțiune	Program național de educație sexuală a elevilor, focalizat pe comunitățile cu risc ridicat de natalitate la părinți adolescenți și cu norme de nupțialitate timpurie.
Obiectiv	Prevenirea factorilor renunțării la educație.
Costuri	Mari.
Implementare	Prin granturi guvernamentale direcționate către organizații specializate în astfel de acțiuni.

(8) Stimularea administrațiilor locale și a ONG-urilor de profil să implice ca voluntari tinerii elevi de clasa a VIII-a și de liceu proveniți din comunități cu risc ridicat de abandon în programe de suport pentru bătrâni și familii aflate în nevoie

Linii de acțiune	Stimularea ONG-urilor se poate realiza prin condiționarea obținerii de granturi guvernamentale de îndeplinirea criteriului utilizării de astfel de voluntari.
Obiectiv	Integrarea tinerilor cu risc de renunțare la abandon în acțiuni comunitare. Prevenirea factorilor renunțării la educație.
Costuri	Reduse. Necesită diseminarea recomandării.
Implementare	Administrativă. Poate presupune însă și extensie prin program de comunicare destinat asistenților sociali derulat prin organizații de profil.

Concluzii

Sugestiile/recomandările expuse anterior, respectiv bunele practici identificate chiar de către autorii studiului citat, se regăsesc parțial implementate și/sau adaptate în strategiile adoptate de către unitățile școlare la nivel național, fiind parte integrantă a preocupării constante a cadrelor didactice și unităților școlare în vederea prevenirii și/sau combaterii abandonului școlar. Totuși, poate se impune realizarea unui efort suplimentar la nivel bugetar prin alocarea costurilor necesare implementării, chiar și în faze pilot, a liniilor de acțiune 7 și 8.

Bibliografie:

- I. Voicu, Bogdan (coor.), (2010) *Renunțarea timpurie la educație: posibile căi de prevenire*, București, Vanemonde;

INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- <https://proform.snsr.ro/baza-de-date-online-cu-bune-practici-pentru-educatie-incluziva-de-calitate/abandonul-scolar;>

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Abandonul școlar - direcții și linii de acțiune la nivelul școlii pentru reducerea abandonului școlar – partea a 3-a

Rezumat

Se continuă materialele anterioare pe această temă, prin prezentarea altor *linii de acțiune la nivelul școlii pentru reducerea abandonului școlar* identificate în literatura de specialitate.

Este abordat abandonul școlar, din perspectiva *direcțiilor și liniilor de acțiune la nivelul școlii pentru reducerea abandonului școlar*, conform practicilor identificate în diverse materiale din literatura de specialitate.

Prezentul material continuă prezentarea bunelor practici în ceea ce privește abordarea abandonului școlar, demers inițiat prin materialul „Abandonul școlar - cauze și posibile măsuri de prevenire și/sau combatere -”³⁹.

Context

Contextul este furnizat statisticile actuale privind abandonul școlar, dar, mai ales, de către situația evidențiată în lucrarea *Renunțarea timpurie la educație: posibile căi de prevenire*⁴⁰. În fapt, lucrarea transpune raportul studiului elaborat în cadrul proiectului „Soluții eficiente pentru prevenirea abandonului școlar: costuri și mecanisme” realizat în perioada iunie 2009 – decembrie 2009.

Proiectul a fost inițiat, conceput și derulat prin parteneriatul, inclusiv financiar, dintre Fondul Națiunilor Unite pentru Copii – UNICEF România și Centrul Educația 2000+, organizație neguvernamentală de politici, servicii și consultanță educațională.

Raportat la perioada derulării studiului, respectiv iunie 2009 – decembrie 2009, aceasta este de maximă relevanță pentru tematica abandonului școlar, ținând cont că aderarea României la Uniunea Europeană în 2007, respectiv deschiderea pieței muncii pentru cetățenii români a generat un exod al forței de muncă, fenomen cu care încă ne confruntăm. Acest exod a culminat cu generarea unei situații foarte greu de gestionat în ceea ce privește absenteismul și abandonul școlar, respectiv una dintre cauzele principale ale abandonului școlar fiind **plecarea părinților în străinătate**:

- „Vă spun că exodul acesta e năucitor... Oamenii pleacă, trimit bani foarte mulți copiilor, iar aceștia, ce să facă” (profesor). „Când s-au deschis granițele, în semestrul al doilea am fost nevoiți să comasăm clasele să putem continua activitatea cu elevii de clasa a V-a”. (director)
- „Fiind părinții plecați, nu s-au mai dus la școală...”⁴¹

Ca răspuns la această situație s-a realizat studiul amintit anterior, demers care, pe lângă identificarea cauzelor renunțării timpurie la educație, a propus și o serie de direcții și linii de acțiune la nivelul unităților școlare pentru reducerea abandonului școlar.

³⁹ <https://proform.snsr.ro/baza-de-date-online-cu-bune-practici-pentru-educatie-incluziva-de-calitate/abandonul-scolar>

⁴⁰ I. Voicu, Bogdan (coor.), (2010) *Renunțarea timpurie la educație: posibile căi de prevenire* - București, Vanemonde.

⁴¹ I. Voicu, Bogdan op.cit., p. 11.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Strategii și intervenții

În ceea ce privește strategiile și intervențiile raportate la reducerea abandonului școlar, acestea vor fi prezentate etapizat, în cadrul mai multor materiale tip bună practică, folosind ca punct de pornire sursa amintită.

În studiul coordonat de către Bogdan Voicu, s-au realizat o serie de recomandări privind linii de acțiune ce pot fi aplicate la nivelul unităților de învățământ cu scopul atenuării factorilor generatori ai renunțării timpurii la educație – localizați la nivelul familiei și comunității – respectiv, pentru reducerea riscului abandonului școlar indiferent de momentul potențialei produceri a acestuia: clasele I-VIII, trecerea la clasa a IX-a, imediat după trecerea la clasa a IX-a⁴².

Este demn de remarcat că autorii studiului fac o serie de precizări referitoare la direcțiile și liniile de acțiune propuse, respectiv: „Ordinea în care prezint sugestiile cu pricina este una aleatorie. **Nu există priorități absolute (exceptând obiectivul general al creșterii responsabilității școlii)**, iar **aceste acțiuni** nu sunt substituibile, ci **sunt complementare**. ș...] **Accentul este pus pe prevenție, dar am inclus și unele recomandări în ce privește reintegrarea elevilor ce au renunțat recent la educație.**”⁴³

Astfel, sunt propuse patru direcții mari de acțiune, care au asociate și o serie de măsuri specifice, detaliate punctual. Cele patru direcții de acțiune sunt:

9. Integrarea elevilor cu risc de renunțare la educație și menținerea acestora în sistemul școlar: liniile de acțiune (3), (4), (5), (7), (8).
10. Creșterea responsabilizării cadrelor didactice: liniile de acțiune (3), (4), (6), (11).
11. Reintegrarea elevilor deja aflați în abandon: liniile de acțiune (1), (2), (5).
12. Monitorizarea stării sistemului, pentru a preveni timpuriu apariția de crize și a identifica periodic modificări în ce privește factorii de abandon școlar: liniile de acțiune: (9), (10).

Caracterul de bună practică al liniilor de acțiune este evidențiat chiar de către autorii studiului, respectiv: „Așa cum reiese din descrierea lor, liniile de acțiune se constituie mai degrabă în exemple de bună practică, implementarea lor putând varia în funcție de specificul local.”⁴⁴

Primele patru linii de acțiune, propuse la nivelul anului 2010 de către Bogdan Voicu⁴⁵, sunt:

(9) Ținerea evidenței situației elevilor aflați în fluxuri de migrație internațională circulatorie*

Linii de acțiune	Fiecare școală ar trebui să mențină o evidență trimestrială a situației școlare a foștilor elevi, încă de vârstă școlară, aflați împreună cu părinții în străinătate, la muncă. Aceasta presupune contactarea familiilor respective, sau a rudelor acestora și informarea despre situația școlară (înscriș/neînscriș la școală în țara de destinație și nivelul de
------------------	--

⁴² Apud I. Voicu, Bogdan op.cit., p. 25.

⁴³ I. Voicu, Bogdan op.cit., p. 25.

⁴⁴ Idem.

⁴⁵ I. Voicu, Bogdan op.cit., p. 28-29.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

	școlarizare). O centralizare ar trebui realizată la nivel de localitate/ISJ. Evidența permite urmărirea elevilor respectivi și reintegrarea rapidă în sistemul educațional în cazul revenirii în țară.
Obiectiv	Prevenirea factorilor renunțării la educație în cazul revenirii din migrațiune circulatorie.
Costuri	Reduse. Necesită un design adecvat al bazelor de date în care se realizează centralizarea informațiilor.
Implementare	Administrativă. Presupune integrarea obligațiilor de „emigrant tracking” în atributele școlii, respectiv ale ISJ.

* Chiar dacă există preocupare din partea cadrelor didactice și a școlii, care realizează demersuri de monitorizare, totuși se impune simplificarea procedural-administrativă în ceea ce privește demersul de reintegrare. A se vedea dosarele care trebuie întocmite pentru fiecare elev care revine în țară și se începe demersul de reintegrare în sistemul educațional.

(10) Designul și implementarea unui sistem de urmărire a evoluției cohortelor școlare

Linii de acțiune	Implementarea unui sistem național de urmărire pe termen lung a elevilor, pe generații aflate la câte patru ani distanță. Un eșantion național reprezentativ pentru cohorta în speță, mare (de măcar 5000 de indivizi) urmează a fi investigat, colectându-se informații la debutul clasei I, apoi în a V-a, a IX-a, la vârsta de 18 ani, 22 de ani, iar apoi la 32 și 42 de ani. Cercetarea se repetă din 4 în patru cohorte școlare. Se pot evalua astfel efectele școlii, familiei, comunității asupra carierei, statusului social, reușitei în viață de familie etc. Se pot identifica care sunt elementele intrinseci școlii care conduc la succes, care conduc la renunțarea instrucției școlare etc. Astfel se pot informa pertinent politici eficiente în domeniul educației.
Obiectiv	Monitorizarea pe termen lung a factorilor ce determină abandon școlar.
Costuri	Mari. Aproximativ 160.000 de Euro pe cohortă școlară pe val (odată la patru ani). La aceștia se adaugă alți aproximativ 30.000 de Euro pentru designul instrumentelor de cercetare și pentru raportare.
Implementare	Necesită o perioadă de minim un an în care o echipă de analiști competenți, proveniți din mediul academic, realizează designul cercetării.

(11) Motivarea prin premiere a cadrelor didactice

Linii de acțiune	În comunități cu performanță școlară redusă, rate de trecere de peste un prag pot fi premiate prin bonusuri salariale sau premii de diverse tipuri... Bonusul urmează a fi primit de învățătorii și profesorii care au predat la clasele respective și care mai sunt încă în școală (pentru a încuraja stabilitatea în astfel de școli dezavantajate) sau s-au pensionat. Criteriile de performanță urmează a fi stabilite de finanțator (comunitatea locală prin reprezentanți săi aleși – Consiliile locale în
------------------	--

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

	cazul școlilor generale și gimnaziale, respectiv Consiliile Locale și cele județene în cazul Liceelor/Școlilor Profesionale ce deserveșc mai multe comunități).
Obiectiv	Monitorizarea pe termen lung a factorilor ce determină abandon școlar.
Costuri	Medii. Pot fi finanțate prin stabilirea la bugetele locale, eventual cu sprijinul bugetului central, a unor fonduri anuale de premiere.
Implementare	Prin ISJ.
Riscuri	Date de modul de determinare a gradului de risc. ARACIP lucrează însă la o astfel de hartă școlară. Ea poate fi rafinată suplimentar la nivel local.

*Chestionarul distribuit cadrelor didactice în cadrul proiectului ProForm cu ocazia organizării seminariilor de schimb de bune practici conține și o întrebare referitoare la modalitatea de motivare a cadrelor didactice cu rezultate deosebite în școală și în comunitate. Majoritatea răspunsurilor vizează: aprecieri în Consiliul Profesoral, recunoașterea publică la nivel local, acordarea unor diplome de excelență și evaluarea obiectivă și constructivă. Nu există încă instituit un sistem alternativ de motivare prin premiere, cu excepția diverselor proiecte finanțate din granturi/surse atrase, dar acestea nu asigură intervenții transversale, constante, la nivel național. De asemenea, există gradațiile de merit, dar din opinia cadrelor didactice participante la seminariile amintite anterior, gradațiile de merit nu sunt suficiente ca motivare financiară, în contextul în care salarizarea încă nu a crescut suficient și sistemul este în continuare subfinanțat (vezi practicile curente de tip „fondul clasei” sau „fondul școlii”).

Concluzii

Sugestiile/recomandările expuse anterior, respectiv bunele practici identificate chiar de către autorii studiului citat, se regăsesc parțial implementate și/sau adaptate în strategiile adoptate de către unitățile școlare la nivel național, fiind parte integrantă a preocupării constante a cadrelor didactice și unităților școlare în vederea prevenirii și/sau combaterii abandonului școlar. Unele dintre propunerile expuse anterior încă nu și-au găsit surse de finanțare pentru punere în practică.

Bibliografie:

- I. Voicu, Bogdan (coor.), (2010) *Renunțarea timpurie la educație: posibile căi de prevenire*, București, Vanemonde;
- <https://proform.snsr.ro/baza-de-date-online-cu-bune-practici-pentru-educatie-incluziva-de-calitate/abandonul-scolar>;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Ghid de educație incluzivă pentru profesioniști - Introducere

Rezumat

Ulterior unui proces de consultare și analiză între mai multe organizații din diverse state membre ale UE a rezultat un Ghid de educație incluzivă pentru profesioniști, document care transpune rezultatele proiectului raportat la obiectivele acestuia, respectiv „crearea de oportunități pentru profesioniști de a se întâlni și a lucra împreună cu persoane cu dizabilități, care se află în proces de învățare, și cu familiile acestora pentru a putea înțelege mai bine practicile de educație incluzivă din mai multe țări; care sunt barierele; și cum să identifice soluții pentru a face din educația incluzivă o realitate pentru TOȚI.”⁴⁶

Context

Contextul BP identificate se situează la nivelul rezultatelor atinse în cadrul proiectului „Parteneriatul profesioniștilor pentru educație incluzivă”, finanțat de Comisia Europeană prin programul Leonardo (2009-2011). Proiectul a fost implementat de către șase parteneri, respectiv: Alliance for Inclusive Education (UK), APF Association des Paralyses de France (Franța), UNAPEI Associazione (Franța), DarVoce Associata (Italia), RENINCO (România), Sjalfsbjorg (Islanda). Proiectul a avut ca obiectiv „a avut ca obiectiv crearea de oportunități pentru profesioniști de a se întâlni și a lucra împreună cu persoane cu dizabilități, care se află în proces de învățare, și cu familiile acestora pentru a putea înțelege mai bine practicile de educație incluzivă din mai multe țări; care sunt barierele; și cum să identifice soluții pentru a face din educația incluzivă o realitate pentru TOȚI.

Un alt obiectiv al proiectului a fost acela ca profesioniștii să dobândească o mai bună înțelegere și o experiență mai vastă a ceea ce este posibil să se dezvolte ca practică în domeniul educației incluzive, între toate țările partenere ale proiectului, dar și în alte țări.”⁴⁷

Unul din rezultatele cheie ale proiectului a fost elaborarea unui ghid care să contribuie la creșterea înțelegerii și încrederii profesioniștilor pentru a sprijini trecerea de la educație segregată la educație incluzivă. Ghidul cuprinde informații și bune practici din fiecare țară parteneră despre barierele cu care se confruntă la momentul respectiv educația incluzivă, cât și soluții pentru a depăși barierele respective. Informațiile se pot folosi pentru a înțelege mai bine beneficiile enorme ale incluziunii în toate arile societății.

De asemenea, ghidul include informații despre cadrul legal internațional și european care sprijină educația incluzivă, de ex.: Convenția Națiunilor Unite privind Drepturile persoanelor cu dizabilități, Carta Europeană a Drepturilor Fundamentale, Declarația UNESCO de la Salamanca, cât și cum pot fi folosite aceste instrumente legale.

Din punct de vedere metodologic, ghidul „a fost elaborat de profesioniștii fiecărei organizații partenere din proiect și se bazează pe schimbul reciproc de cunoștințe, precum și pe experiența acumulată în urma vizitelor făcute în școli și a întâlnirilor cu profesioniștii de la nivel local din timpul mobilităților transnaționale în Franța, Italia, Islanda, România și Marea Britanie. Pe parcursul fiecărei vizite, profesioniștii au lucrat împreună pentru a afla cât mai multe lucruri despre sistemele de învățământ și progresul realizat pentru includerea

⁴⁶ Vrașmaș, Ecaterina și Vrașmaș Traian, coord (2012), *Educația incluzivă în grădiniță: dimensiuni, provocări și soluții*, Alph MDN, Buzău, p. 86.

⁴⁷ Idem.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

persoanelor cu dizabilități în sistemul de învățământ obișnuit. Fiecare țară dispune de un cadru legislativ și de politici diferite, dar este foarte clar că multe dintre barierele care împiedică sau limitează incluziunea celor cu dizabilități care învață sunt similare.”⁴⁸

Bariere identificate

- «„existența dizabilității” creează bariere de atitudine, sistemice, de mediu și financiare pentru incluziunea în sistemul de învățământ obișnuit a persoanelor cu dizabilități care se află în proces de educație.
- Impactul negativ al politicilor publice care nu promovează în mod activ incluziunea.
- Nu se face un schimb de bune practici de educație incluzivă la nivelul politicilor naționale – există o ruptură între practică și politici.
- Lipsa unor date / statistici calitative sau cantitative care să vină în sprijinul beneficiilor pe scară largă ale educației incluzive.
- Instruirea profesorilor are la bază abordarea modelului medical și nu abordarea modelului social al dizabilității.
- Teama profesorilor de schimbare în ceea ce privește metodele folosite pentru a le preda copiilor – se așteaptă de la copii să se conformeze metodelor tradiționale de predare.
- Concurența tradițională dintre copii la școală dezavantajează pe mulți dintre copiii și tinerii cu dizabilități.
- Evaluarea și testarea inflexibilă a învățării și abilităților.
- Concepția unor profesioniști conform căreia o parte din copiii cu dizabilități nu sunt pregătiți pentru școala obișnuită.
- Dezechilibrul posibilităților de finanțare dintre școlile speciale și cele obișnuite în ceea ce privește echipamentul și sprijinul în învățare pentru copii și tineri cu dizabilități – școlile speciale primesc finanțări mult mai consistente.»⁴⁹

Strategii și intervenții

Ca răspuns la barierele identificate, în cadrul proiectului și al ghidului au fost propuși și facilitatori pentru incluziune, aceștia fiind, de asemenea, similari în sistemele de lucru existente în țările partenere din cadrul proiectului.

- **Facilitatori.** „Au existat situații în care soluțiile și facilitatorii identificați pentru incluziune au fost, de asemenea, similari în țările partenere ale proiectului. Între facilitatorii identificați de profesioniști, se numără:
  - O lege și o politică națională strategice care sprijină dreptul la educație incluzivă prin care se asigură că schimbările la nivel de practică și politici se realizează la nivel regional, local sau municipal.
  - Sistemele de învățământ care nu au școli separate pentru cei cu dizabilități care învață (școli speciale) se asigură că școlile obișnuite își consolidează capacitatea pentru a putea să includă o diversitate de persoane care învață, inclusiv persoane cu cerințe de învățare suplimentare (cerințe educaționale speciale).

⁴⁸ *Op.cit.*, p. 89

⁴⁹ *Op.cit.*, p. 89 – 90.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Clădirile școlilor și universităților sunt complet accesibilizate pentru persoane cu dizabilități.
- Școlile și universitățile folosesc pentru planificarea educației incluzive abordarea pe baza modelului social.
- Școlile și universitățile urmează un curriculum flexibil și cuprinzător pentru a încuraja colaborarea și nu competiția.
- Accentul în instruirea profesorilor se pune pe metode de predare incluzive, astfel încât profesorii să dobândească încrederea necesară pentru a sprijini în învățare un grup divers de elevi / studenți.
- Un Certificat de calificare, ca rezultat al unui stadiu de învățare, poate fi un element de facilitare dacă are la bază un cadru de evaluare / măsurare flexibil și cuprinzător.
- Persoanele cu dizabilități care învață au dreptul de a fi sprijinite pentru a învăța și avea acces la activitățile extra-curriculare.
- Rolul unui profesor de sprijin, atât la nivel de învățământ primar, cât și gimnazial, duce la o dezvoltare a incluziunii pentru că acest profesor poate facilita construirea de relații și prietenii cu ceilalți elevi. Este foarte important să existe posibilități de formare / instruire pentru profesorul de sprijin pentru ca acesta să înțeleagă că rolul său este de a acționa în sensul incluziunii și nu ca o barieră la incluziune.”⁵⁰

Totodată, s-au identificat cinci domenii care reprezintă repere majore ale schimbării necesare pentru a completa efortul de a promova educația incluzivă, egalitatea de șanse și participarea deplină, respectiv:

- „Valorile principale;
- Legislație, politici și obligații;
- Conducere și convingere;
- Empatie și înțelegere;
- Rezolvare de probleme și soluții practice.”⁵¹

Aceste repere majore vor fi prezentate detaliat într-un material viitor.

Revenind, putem observa că în categoria facilitatorilor au fost incluși nu doar profesioniștii (de ex. profesorul de sprijin), ci elemente care întregesc ansamblul reperelor majore ale schimbării amintite anterior, respectiv profesioniștii neputând activa cu rezultate satisfăcătoare, dacă nu sunt întrunite toate condițiile pentru existența unui cadru coerent de acțiune.

Concluzii

Concluziile ghidului prezentat au fost centrare pe profesioniști și pe rolul lor, esențial, de altfel în ceea ce înseamnă transpunerea în practică a principiilor și valorilor educației incluzive, aspecte practice pe care le vom prezenta într-un material viitor, așa cum am precizat și anterior. În final, redăm o parte din concluziile ghidului prezentat, respectiv: „Profesioniștii joacă un rol esențial în progresarea către educația incluzivă. Și asta, pentru că, de cele mai multe ori, ei sunt puntea de legătură dintre cel care învață (cu dizabilități), familie și școală. Având abilități și experiențe adecvate, profesioniștii pot să ajute atât familia, cât și

⁵⁰ *Op. cit.*, p. 90-91.

⁵¹ *Op. cit.*, p. 91.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

pe furnizorii de educație să capete încredere din ce în ce mai mare în posibilitățile pe care le poate avea o persoană cu dizabilități care învață. De acest rol de facilitare poate beneficia o gamă largă de actori, inclusiv agențiile de finanțare și cei care stabilesc politicile și practica la nivel local și național.”⁵²

Bibliografie:

- Vrașmaș, Ecaterina și Vrașmaș Traian, coord (2012), *Educația incluzivă în grădiniță: dimensiuni, provocări și soluții*, Alph MDN, Buzău.

⁵² *Op. cit.*, p. 102.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Ghid de educație incluzivă pentru profesioniști - Repere majore

Rezumat

Într-un material elaborat și postat anterior în baza de date online de bune practici⁵³ din cadrul proiectului *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă - POCU/73/6/6/108182*, am prezentat un Ghid de educație incluzivă pentru profesioniști, document care transpune rezultatele proiectului raportat la obiectivele acestuia, respectiv „crearea de oportunități pentru profesioniști de a se întâlni și a lucra împreună cu persoane cu dizabilități, care se află în proces de învățare, și cu familiile acestora pentru a putea înțelege mai bine practicile de educație incluzivă din mai multe țări; care sunt barierele; și cum să identifice soluții pentru a face din educația incluzivă o realitate pentru TOȚI.”⁵⁴ În prezentul material sunt prezentate ceea ce autorii au identificat cinci domenii care reprezintă repere majore ale schimbării necesare pentru a completa efortul de a promova educația incluzivă, egalitatea de șanse și participarea deplină.

Context

Contextul BP identificate se situează la nivelul rezultatelor atinse în cadrul proiectului „Parteneriatul profesioniștilor pentru educație incluzivă”, finanțat de Comisia Europeană prin programul Leonardo (2009-2011). Proiectul a fost implementat de către șase parteneri, respectiv: Alliance for Inclusive Education (UK), APF Association des Paralyses de France (Franța), UNAPEI Associazione (Franța), DarVoce Associata (Italia), RENINCO (România), Sjalfsbjorg (Islanda). Proiectul a avut ca obiectiv „a avut ca obiectiv crearea de oportunități pentru profesioniști de a se întâlni și a lucra împreună cu persoane cu dizabilități, care se află în proces de învățare, și cu familiile acestora pentru a putea înțelege mai bine practicile de educație incluzivă din mai multe țări; care sunt barierele; și cum să identifice soluții pentru a face din educația incluzivă o realitate pentru TOȚI.

Unul din rezultatele cheie ale proiectului a fost elaborarea unui ghid care să contribuie la creșterea înțelegerii și încrederii profesioniștilor pentru a sprijini trecerea de la educație segregată la educație incluzivă. Ghidul cuprinde informații și bune practici din fiecare țară parteneră despre barierele cu care se confruntă la momentul respectiv educația incluzivă, cât și soluții pentru a depăși barierele respective. Informațiile se pot folosi pentru a înțelege mai bine beneficiile enorme ale incluziunii în toate ariile societății.

Strategii și intervenții

În cadrul ghidului au fost identificate o serie de bariere, care împiedică sau limitează incluziunea celor cu dizabilități care învață; barierele identificate au fost similare în țările vizate prin proiect. Ca răspuns la barierele identificate, în cadrul proiectului și al ghidului au fost propuși și facilitatori pentru incluziune, aceștia fiind, de asemenea, similari în sistemele de lucru existente în țările partenere din cadrul proiectului.

⁵³ V. <https://proform.snsr.ro/baza-de-date-online-cu-bune-practici-pentru-educatie-incluziva-de-calitate/ghid-de-educatie-incluziva-pentru-profesionisti>

⁵⁴ Vrașmaș, Ecaterina și Vrașmaș Traian, coord (2012), *Educația incluzivă în grădiniță: dimensiuni, provocări și soluții*, Alph MDN, Buzău, p. 86.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

Totodată, s-au identificat cinci domenii care reprezintă repere majore ale schimbării necesare pentru a completa efortul de a promova educația incluzivă, egalitatea de șanse și participarea deplină, respectiv:

- „Valorile principale;
- Legislație, politici și obligații;
- Conducere și convingere;
- Empatie și înțelegere;
- Rezolvare de probleme și soluții practice.”⁵⁵

În continuare, vom prezenta fiecare dintre cele cinci repere majore, conform descrierii din materialul sursă⁵⁶.

PRINCIPALELE VALORI		
Acestea sunt principiile fundamentale pentru un sistem de educație care salută și primește pe toți cei care învață, indiferent de diferențe și stil de învățare. Aceste valori sunt punctul de plecare pentru orice sistem de educație care este incluziv și accesibil pentru toți.		
CATEGORII	EXEMPLE DIN TIMPUL VIZITELOR	PUNCTE FORTE
Diversitatea îmbogățește și consolidează toate comunitățile	Primire pozitivă pentru toate culturile, copiii și familii (UK)	Sistemul de învățământ este ajustat la potențialul copiilor.
Stilurile de învățare și realizările diferite ale tuturor celor care învață sunt valorizate, respectate și apreciate în mod egal de societate	Planuri educaționale individuale pentru toți copiii (Italia)	Diferențierea curriculumului și a învățării: curriculumul încurajează învățarea eficientă. Angajare pentru împuternicirea elevului și a sprijinului de la egal la egal.
Toți cei care învață trebuie să aibă posibilitatea de a-și realiza potențialul maxim posibil prin considerarea cerințelor și nevoilor individuale		
Sprijinul este garantat și susținut cu resursele necesare pe toată durata experienței de învățare.		
Toți cei care învață au nevoie de prietenia și sprijinul celor de aceeași vârstă cu ei.	Accesibilitatea mediului și a școlii: abordare ecologică, spirit de comunitate incluzivă spirit (Islanda)	Școlile care sunt angajate ecologic – se concentrează pe lumea naturală și pe viața comunității.
Toți copiii și tinerii trebuie să fie educați împreună, în comunitate, în condiții de egalitate.		
Educația incluzivă este incompatibilă cu unitățile segregate, fie ele din sau din afara sistemului de învățământ		

⁵⁵ Op. cit., p. 91.

⁵⁶ Op. cit., p. 96-103.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
 Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
 unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
 Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

obișnuit.		
LEGISLAȚIE, POLITICI ȘI OBLIGAȚII Această secțiune evidențiază cadrul legal și de politici care acționează în progresarea către un sistem educațional care este incluziv pentru persoanele cu dizabilități aflate în proces de educație. Legislația sau politicile pot fi naționale și locale, aplicabile agențiilor naționale (de exemplu, guvern, autorități locale, municipalități) sau furnizorilor de educație (de exemplu, școli sau universități) sau profesioniștilor din educație (de exemplu, profesori, personal de sprijin, profesioniști în domeniul psihosocial).		
CATEGORII	EXEMPLE DIN TIMPUL VIZITELOR	PUNCTE FORTE
Convenția ONU cu privire la drepturile persoanelor cu dizabilități (toate țările)	Proces de monitorizare a legislației în conformitate cu noile cerințe, provocări și evoluții (Islanda)	Cadrul de progres, măsurabil și de responsabilitate la nivel internațional. Profesioniștii se pot implica prin prezentarea unui raport de progres pe baza prevederilor Articolului 24 către Comitetul de monitorizare al UNCRPD.
Convenția ONU cu privire la drepturile copilului (toate țările)	Convenția ONU cu privire la drepturile copilului este afișată pe perete în fiecare școală (Islanda) Afișe cu mesajul „Ceva pentru fiecare” se află peste tot în școală (Marea Britanie)	Copiii și personalul ajung să cunoască cultura drepturilor fundamentale ale omului, ceea ce duce la aspirații mai înalte și incluziune pentru toți.
Legile naționale	Legea educației incluzive încă din 1977, a însemnat sfârșitul școlii speciale (Italia) Legea egalității din 2010 (Marea Britanie) Decret conform căruia sistemul de educație trebuie să colaboreze cu alți parteneri pentru a se îndrepta către incluziune. (Franța) Din textul Decretului s-au eliminat cuvintele „integrare” și „educație specializată” (Franța) Existența unui coordonator pentru Cerințele educaționale speciale în fiecare școală este o cerință a Codului de practică educațională (Marea Britanie)	Închiderea școlilor, claselor și a programele segregate. Fondurile se pot combina pentru a construi capacitatea școlilor și instituțiilor de învățământ obișnuite. Colaborarea dintre parteneri crește încrederea și realizează schimb de cunoștințe și abilități între profesioniști. Claritatea prevederilor cuprinse în lege încurajează furnizorii de educație să dezvolte tipul corect de practică educațională astfel încât integrarea să se transforme în incluziune. Rolul specializat al acestuia în școală către incluziune sprijină dezvoltarea de bune practici și o concentrare pe informație și cunoștințe.
	2011 – Legea educației promovează cerința către școli de a asigura curriculum individualizat (România) Decizii cu grad mare de autonomie luate de școli în ceea ce privește fondurile, curriculum-ul și viziunea (Marea Britanie)	Un curriculum individualizat bazat pe progresul personal permite crearea unui cadru flexibil pentru învățare. Școlile sunt mai flexibile în ceea ce privește practicile și politicile lor de incluziune – totuși, este important ca această flexibilitate să se asigure în contextul egalității de șanse și a drepturilor omului. Școala decide modul de organizare și de

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
 Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
 Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

	<p>Instruire concentrată pentru profesori: modul obligatoriu de 30 de ore pentru toți profesorii, care are ca scop încurajarea unei culturi de aspirație și încredere atunci când se predă la un grup format dintr-o diversitate de elevi.</p> <p>Cerința legală de a face mediul mai accesibil – sală de clasă izolată fonic într-o școală resursă pentru copiii surzi – mingii de tenis puse pe capetele picioarelor scaunelor. (Islanda)</p> <p>Uniforma școlară echivalează cu sentimentul de apartenență (UK, România)</p>	<p>abordare a modalităților de predare.</p> <p>Instruire pentru profesori concentrată pe metode de predare incluzive care conferă profesorilor încrederea și cunoștințele de care au nevoie pentru a-și adapta practica predării în funcție de diversitatea elevilor.</p> <p>Cerință legală cu privire la accesibilitate – încurajează practica incluzivă.</p> <p>Cultură a respectului pentru educație la nivel național. Incluziunea deplină / totală în școală înseamnă viață.</p>
--	---	---

CONDUCERE ȘI CONVINȘERE

Prezenta secțiune se concentrează pe rolul pe care conducerea și de convingerea îl au în a progresa către educația incluzivă. Conducerea poate veni din partea unor persoane individuale, de exemplu, persoane cu dizabilități (de toate vârstele), membri ai familiilor acestora sau profesioniști care lucrează în domeniul educației. Inițiativa conducerii poate veni și din partea organizațiilor, care sunt furnizori de educație sau a agențiilor, care stabilesc politicile și practicile. Convingerea este o activitate realizată de persoane individuale și organizații, aflate în poziții de conducere și înseamnă munca pe care acestea o fac pentru a-i încuraja pe ceilalți să aibă aspirații legate de ceea ce este posibil pentru persoanele cu dizabilități care învață.

CATEGORII	EXEMPLE DIN TIMPUL VIZITELOR	PUNCTE FORTE
Persoanele cu dizabilități în poziție de lideri	Organizații ale persoanelor cu dizabilități și alte organizații aliate se află în fruntea muncii de promovare a incluziunii în fiecare țară (toate țările)	Schimbarea sistemului este condusă de oamenii care sunt beneficiari ai incluziunii pe termen lung.
ONG-urile în poziție de lideri	Partenerii din proiect și-au asumat un nou angajament de promovare a incluziunii (Franța) Dimensiunea și puterea asociației naționale (Franța, România)	Colaborarea cu aliați adaugă tărie mișcării pentru schimbare – conlucrarea crește nivelul de încredere și de aspirație pentru ceea ce este posibil.
Școala în poziție de lider	Rețeaua de directori de școli pentru incluziune (Marea Britanie) Angajament de a exprima punctele de vedere ale copiilor din școală (Islanda, Marea Britanie, Franța)	Încredere mai mare a membrilor colectivului didactic de a lucra cu metode ale educației incluzive. Directorii sunt mai conștienți în ceea ce privește rolul lor. Profesorii gândesc dincolo de sistemul de învățământ; creativitate a profesorilor; actori ai propriei autonomii.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

Părinții în poziție de lideri	Părinții conduc asociații pentru a promova punctele de vedere / vocea familiilor (Marea Britanie, Franța, Islanda, Italia)	Nivel ridicat de implicare a părinților și conducere radicală din partea acestora.
Profioniștii în poziție de lideri	Existența unui coordonator pentru Cerințele educaționale speciale în fiecare școală este o cerință a Codului de practică educațională (Marea Britanie) Centrele de cercetare universitare influențează politicile de incluziune (Islanda)	Sistem de educație centrat pe copil - vocile celor tineri sunt valorizate / tinerii sunt în poziție de lideri – angajamentul pentru învățare democratică oglindește angajamentul țării respective. Profioniștii beneficiază în egală măsură de „ceea ce funcționează” pentru a-și dezvolta propria practică incluzivă.
EMPATIE ȘI ÎNȚELEGERE Această secțiune se concentrează pe schimbarea care este necesară atât la nivel individual, cât și la nivel de cultură în cadrul organizațiilor și agențiilor. Este schimbarea de atitudine, gândire și comportament a persoanelor individuale și a organizațiilor care va crea trecerea de paradigmă necesară pentru a facilita educația incluzivă.		
CATEGORII	EXEMPLE DIN TIMPUL VIZITELOR	PUNCTE FORTE
Etosul școlii	Etos al școlii bazat pe a saluta și primi toate tipurile de diversități (Franța, Marea Britanie, România, Italia) Atitudine deschisă a profesorilor (România) Abordarea „ce poate face” a profesorilor și a personalului de sprijin (Marea Britanie) Revoluția, nu evoluția conduce la schimbarea sistemului (Italia, România) Abordare prin non-discriminare și egalitate, susținută de sistemul legislativ (Marea Britanie) Etos al școlii întemeiat pe a munci, a se juca și a trăi împreună încurajează empatia și înțelegerea (Italia, Marea Britanie) Adaptarea regulilor astfel încât oricine să reușească (Italia) Recunoașterea „talentelor” fiecărui copil – toți copiii sunt valorizați în mod egal (Marea Britanie, Islanda) Continuitatea educației înseamnă trecere reușită la viața de adult (de la 6 la 16 ani) (Islanda) Grupuri de discuție conduse de elevi, create în școală pe diverse teme –	Incluziunea copiilor din diverse culturi / medii atrage după sine schimbări la nivelul societății largi. Prezența educației incluzive duce la o cultură a schimburilor și la o deschidere către ceilalți. Comunitatea sprijină dezvoltarea individului, de exemplu, colaborarea după programul de școală – învățare pentru viață în comunitate, colaborare cu servicii locale. Elevii sunt ascultați de către profesori în ceea ce privește planul lor individual de învățare. Cultură a respectului între elevi și cadrele didactice. Atitudine deschisă, fără a judeca „comportamentul”. Astfel de atitudini încurajează sprijinul de la egal la egal (de la elev la elev) și prietenii puternice. SW Durata variabilă a zilei de școală creează cel mai bun mediu de învățare pentru copii.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

	abordare holistică a educației (Marea Britanie)	Această abordare încurajează sentimentul de parteneriat și respect reciproc între profesor și cel care învață.
REZOLVAREA DE PROBLEME ȘI SOLUȚII PRACTICE Profesioniștii doresc și au nevoie de exemple practice care funcționează în ceea ce privește incluziunea persoanelor cu dizabilități în școală și universități. Această secțiune identifică exemple practice pe care profesioniștii le-au văzut în timpul vizitelor în Franța, Italia, România, Islanda și Marea Britanie.		
CATEGORII	EXEMPLE DIN TIMPUL VIZITELOR	PUNCTE FORTE
Construirea de relații	Banca prieteniei din Marea Britanie care încurajează construirea intenționată de relații între tineri (Marea Britanie)	Copiii dezvoltă o înțelegere a rolului pe care îl au în a-i sprijini pe ceilalți. Relația de prietenie crește încrederea care, la rândul ei, intensifică dorința de a învăța.
Învățare eficientă / efectivă	Învățarea se îmbunătățește dacă sunt încurajate interesele individului (Islanda) Diferențiere adecvată la nivel de curriculum (Marea Britanie) Învățarea măsurată pe baza progresului individual și nu pe baza unor măsuri standardizate (Islanda)	Copiii învață mult mai eficient dacă interesele lor sunt recunoscute și valorizate. Recunoașterea și sprijinirea stilurilor diferite de învățare permit copiilor cu dizabilități să participe mai eficient. Metodele flexibile de măsurare a progresului sprijină incluziunea persoanelor cu dizabilități care învață pentru că nu se măsoară pe baza unor norme aplicate celor fără dizabilități.
Predare flexibilă	Profesorul / elevul se întâlnesc săptămânal pentru a evalua nevoile de învățare (Islanda) Echilibru între numărul de profesori bărbați și profesori femei din școală, la toate nivelurile. (Franța) Valoare egală acordată disciplinelor teoretice și non-teoretice pentru toți cei care învață, indiferent de vârstă. (Islanda) O bună înțelegere a scopului lecțiilor pentru toți (Marea Britanie) Introducerea pedagogiei alternative (de exemplu, metoda Step by step – planuri individuale de învățare), (România)	Munca în echipă în școală și în parteneriat consolidează încrederea și învățarea. Întâlnirile regulate între cei care învață și cadrele didactice construiesc o relație bazată pe respect și încredere. Instruirea profesorului: modul obligatoriu pentru toți profesorii care acționează în sensul unei culturi în care fiecare să se simtă implicat. Mulți profesori caută în prezent oportunități de a-și dezvolta abilități și metode de predare incluzive.
Sprijin pentru învățare	Profesori de sprijin numiți pentru clasă și nu pentru elev! (Italia)	Se creează astfel o abordare mai holistică, fără să stigmatizeze pe nici unul din cei care învață și care are nevoie de sprijin suplimentar în clasă.

Concluzii

Concluziile ghidului prezentat au fost centrare pe profesioniști și pe rolul lor, esențial, de altfel în ceea ce înseamnă transpunerea în practică a principiilor și valorilor educației incluzive, aspecte practice pe care le vom prezenta într-un material viitor, așa cum am

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

precizat și anterior. În final, redăm o parte din concluziile ghidului prezentat, respectiv: „Profesioniștii joacă un rol esențial în progresarea către educația incluzivă. Și asta, pentru că, de cele mai multe ori, ei sunt puntea de legătură dintre cel care învață (cu dizabilități), familie și școală. Având abilități și experiențe adecvate, profesioniștii pot să ajute atât familia, cât și pe furnizorii de educație să capete încredere din ce în ce mai mare în posibilitățile pe care le poate avea o persoană cu dizabilități care învață. De acest rol de facilitare poate beneficia o gamă largă de actori, inclusiv agențiile de finanțare și cei care stabilesc politicile și practica la nivel local și național.”⁵⁷

Bibliografie:

- Vrașmaș, Ecaterina și Vrașmaș Traian, coord (2012), *Educația incluzivă în grădiniță: dimensiuni, provocări și soluții*, Alph MDN, Buzău.

⁵⁷ *Op. cit.*, p. 102.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Ghid de educație incluzivă pentru familie - Introducere

Rezumat

În cadrul a două materiale elaborate și postate anterior în baza de date online de bune practici⁵⁸ din cadrul proiectului *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* - POCU/73/6/6/108182, am prezentat un Ghid de educație incluzivă pentru profesioniști. În prezentul material se propune prezentarea unui Ghid de educație incluzivă pentru familie, ca instrument de lucru în unitățile școlare în vederea unei mai bune abordări a procesului educațional.

Context

Contextul BP identificate se situează la nivelul rezultatelor atinse în cadrul proiectului „Parteneriatul familiilor / părinților pentru educație incluzivă”, finanțat de Comisia Europeană prin programul Grundtvig (2009-2011). Proiectul a fost implementat de către șase parteneri, respectiv: Alliance for Inclusive Education (UK), APF Association des Paralyses de France (Franța), UNAPEI (Franța), Associazione DarVoce (Italia), Asociația RENINCO (România), Sjalfsbjörg ISF (Islanda). Proiectul a avut ca scop o analiză a educației incluzive din cele 5 țări de origine ale partenerilor, respectiv Franța, Italia, Islanda, Marea Britanie și România. Conform autorilor materialului de referință⁵⁹, analiza s-a realizat împreună cu profesioniști și cu membri ai unor familii care sunt părinți de copii cu dizabilități pentru observarea posibilităților existente la nivelul învățământului obișnuit în fiecare țară, ca experiențe și moduri de abordare și gândire în vederea identificării unor exemple de bună practică în educația incluzivă.

Ca rezultat principal al analizei, s-a elaborat un Ghid de educație incluzivă pentru familie, pe care dacă îl analizăm din perspectiva perstatorilor de servicii educaționale, acesta este un instrument foarte util în definirea modului de lucru la nivel de unitate de învățământ din perspectiva creșterii caracterului incluziv al educației.

Strategii și intervenții

În cadrul ghidului au fost identificate o serie de bariere, care limitează participarea, implicit incluziunea, copiilor/persoanelor cu dizabilități în ceea ce privește educația. Se impune citarea integrală a următoarelor pasaje din acest ghid, a.î. să ne putem situa cât mai corect în context:

„Deficiența copilului nostru reprezintă doar o parte din ceea ce este el și nu poate fi separată de restul întregului său. Iar acest copil nu există și într-o variantă fără această deficiență, ceea ce pentru copil nu este o problemă. O deficiență nu face ca persoana să fie nefuncțională dacă cerințele sale de acces sunt îndeplinite.

Ceea ce face ca o persoană să fie nefuncțională (cu dizabilități) este atitudinea negativă din societate față de persoanele cu deficiențe sau diferențe, lipsa de acces și barierele la

⁵⁸ V. <https://proform.snsr.ro/baza-de-date-online-cu-bune-practici-pentru-educatie-incluziva-de-calitate/ghid-de-educatie-incluziva-pentru-profesionisti> și <https://proform.snsr.ro/baza-de-date-online-cu-bune-practici-pentru-educatie-incluziva-de-calitate/ghid-de-educatie-incluziva-pentru-profesionisti-2>.

⁵⁹ Vrașmaș, Ecaterina și Vrașmaș Traian, coord (2012), *Educația incluzivă în grădiniță: dimensiuni, provocări și soluții*, Alph MDN, Buzău, p. 104.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

participare la acele lucruri pe care persoanele fără dizabilități le consideră ca de la sine înțelese.

De aceea, ceea ce trebuie schimbat este **abordarea tuturor acestor bariere** - inclusiv atitudinile negative - și asigurarea oricăror adaptări și oricărui sprijin necesar pentru ca o persoană cu dizabilități să aibă egalitate de șanse și să poată lua propriile decizii de viață. Acesta este ceea ce se cheamă **modelul social al dizabilității: cei care adoptă modelul social cer sisteme și servicii care să producă o schimbare și care să fie flexibile pentru a face loc diversității cerințelor celor care vor utiliza aceste sisteme și servicii.**

Acest mod de a gândi despre dizabilitate reprezintă baza abordării și constatărilor noastre din acest studiu.⁶⁰

Totodată, autorii invocă și modelul medical sau individual al dizabilității, respectiv: „Prin contrast, modelul medical sau individual al dizabilității vede persoana cu o deficiență ca fiind defectă, caută să se concentreze pe lucrurile pe care persoana NU le poate face și transformă tratamentul sau „gestionarea” dizabilității în prioritate (deseori trecând cu vederea punctele tari, talentele, nevoile obișnuite și dorința de responsabilizare, auto-determinare și incluziune). Modelul medical întărește viziunea deficienței ca fiind o tragedie - pentru individ și pentru familia acestuia - iar tot ceea ce realizează o astfel de persoană este considerat ca un triumf asupra adversității. În calitate de părinți, respingem această viziune asupra copiilor noștri.”⁶¹

În consecință, este evidentă recomandarea adoptării modelului social - cu orientare spre integrare și, mai ales, incluziune - , în detrimentul modelului medical sau individual - cu orientare spre tratament și nuanțe de stigmatizare.

Din punctul de vedere al autorilor, Ghidul oferă și o altfel de definiție a educației incluzive, respectiv:

- „un sistem de educație pentru toți...;
- ...individualizat pentru fiecare copil sau persoană care învață;
- este centrată pe copil și ține seamă de toate perspectivele;
- un sistem care răspunde cerințelor particulare ale copilului meu și ale oricărui alt copil;
- un sistem capabil să se automodifice pentru a răspunde la cerințele celor mai vulnerabili;
- un sistem în care fiecare copil are egalitate de șanse;
- un sistem care nu este static, ci un proces care ne dezvoltă continuu modul de a înțelege cum putem face cel mai bine loc pentru fiecare persoană.

Pentru a defini și mai bine educația incluzivă, grupul nostru a convenit să adopte cele 7 principii ale incluziunii, prezentate de Alianța pentru Educație incluzivă din Marea Britanie:

1. Diversitatea îmbogățește și consolidează toate comunitățile;
2. Realizările și stilurile diferite de învățare ale tuturor celor care învață sunt valorizate, respectate și sărbătorite /apreciate în mod egal de către societate;
3. Tuturor celor care învață li se permite să-și realizeze potențialul de care dispun prin luarea în considerare a cerințelor și nevoilor lor individuale;
4. Se garantează sprijin și resursele aferente pe întreaga durată a experienței de învățare;

⁶⁰ *Op. cit.*, p. 106-107.

⁶¹ *Op. cit.*, p. 107.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

5. Toți cei care învață au nevoie de prietenia și sprijinul celor de aceeași vârstă cu ei;
6. Toți copiii și tinerii să fie educați împreună, ca persoane cu drepturi egale din comunitatea lor;
7. Educația incluzivă este incompatibilă cu unități de educație segregate atât în cadrul sistemului de învățământ obișnuit, cât și în afara lui.”⁶²

Se observă accentul pus pe comunitate și societate, nu doar pe unitatea de învățământ, respectiv o concentrare pe furnizarea acelor „sisteme și servicii care să producă o schimbare și care să fie flexibile pentru a face loc diversității cerințelor celor care vor utiliza aceste sisteme și servicii”⁶³ așa cum a fost evidențiat anterior.

Respectiv, *nu doar integrare – adaptare a copiilor la sistem*, ca prim pas către incluziune, ci, mai ales, să existe un sistem flexibil, care să adapteze copilul, ceea ce presupune conviețuire, cunoașterea celorlalți, asigurarea participării egale prin înlăturarea barierelor, care să coincidă cu construirea unor comunități colaborative și incluzive.

Urmând firul logic al analizei strategiilor și intervențiilor din proiectul care a condus la realizarea Ghidului, autorii s-au întrebat de ce ne dorim educație incluzivă. Analiza din țările implicate în implementarea proiectului a evidențiat următoarele motive, definite ca raționamente în lucrarea de referință:

- „pentru ca și copilul meu să învețe, să-și facă prieteni și aliați (vezi mai jos)⁶⁴;
- pentru că și copilul meu face parte din societate;
- pentru ca și copilul meu să crească împreună cu ceilalți copii din cartier și din comunitate;
- pentru că demonstrează ce poate oferi societatea copilului meu;
- pentru ca și copilul meu să contribuie acum și în viitor;
- pentru că și copilul meu are aceleași drepturi ca și ceilalți;
- pentru că susține credința mea că și copilul meu se poate dezvolta până la potențialul său maxim posibil;
- pentru ca și copilul meu să poată avea sentimentul unui scop;
- pentru că oferă cadrul pentru ca TOȚI COPIII să învețe să respecte și să promoveze diversitatea;
- pentru că schimbă atitudinea societății față de „diferență”
- pentru că are un rol activ în a stopa toate formele de opresiune și discriminare.”⁶⁵

Din nou, se observă accentul pus pe societate, diversitate, apartenență și stoparea discriminării pentru a oferi copiilor/persoanelor cu dizabilități o șansă reală de integrare pornind de la reducerea riscului de excluziune și continuând cu crearea condițiilor pentru incluziune, astfel încât cea din urmă să reprezinte obiectivul final.

Concluzii

Nu putem conchide asupra celor prezentate anterior, având în vedere că acest material reprezintă o introducere în problematica abordată de către ghidul supus atenției. În

⁶² *Op. cit.*, p. 108.

⁶³ *Op. cit.*, p. 107

⁶⁴ Se va reveni acestui concept într-un material viitor.

⁶⁵ *Op. cit.*, p. 102.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

---

materialele următoare vom reveni asupra conceptului „aliat” și al altor aspecte care vor permite formularea unor concluzii inclusiv pentru prezentul material.

Bibliografie:

- Vrașmaș, Ecaterina și Vrașmaș Traian, coord (2012), *Educația incluzivă în grădiniță: dimensiuni, provocări și soluții*, Alph MDN, Buzău.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Ghid de educație incluzivă pentru familie – Aliatul, rolul părintelui – partea 1

Rezumat

În cadrul unui material elaborat și postat anterior în baza de date online de bune practici⁶⁶ din cadrul proiectului *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă - POCU/73/6/6/108182*, am prezentat o parte introductivă a unui Ghid de educație incluzivă pentru familie, ca instrument de lucru pentru familiile copiilor cu dizabilități, dar cu aplicabilitate și la nivelul unităților școlare în vederea unei mai bune abordări a procesului educațional, insistând și asupra conceputului de *aliat*, cât și asupra rolului părintelui în educație incluzivă.

Context

Contextul BP identificate se situează la nivelul rezultatelor atinse în cadrul proiectului „Parteneriatul familiilor / părinților pentru educație incluzivă”, finanțat de Comisia Europeană prin programul Grundtvig (2009-2011). Proiectul a fost implementat de către șase parteneri, respectiv: Alliance for Inclusive Education (UK), APF Association des Paralyses de France (Franța), UNAPEI (Franța), Associazione DarVoce (Italia), Asociația RENINCO (România), Sjalfsbjörg ISF (Islanda). Proiectul a avut ca scop o analiză a educației incluzive din cele 5 țări de origine ale partenerilor, respectiv Franța, Italia, Islanda, Marea Britanie și România. Conform autorilor materialului de referință⁶⁷, analiza s-a realizat împreună cu profesioniști și cu membri ai unor familii care sunt părinți de copii cu dizabilități pentru observarea posibilităților existente la nivelul învățământului obișnuit în fiecare țară, ca experiențe și moduri de abordare și gândire în vederea identificării unor exemple de bună practică în educația incluzivă.

Ca rezultat principal al analizei, s-a elaborat un Ghid de educație incluzivă pentru familie, pe care dacă îl analizăm din perspectiva perstatorilor de servicii educaționale, acesta este un instrument foarte util în definirea modului de lucru la nivel de unitate de învățământ din perspectiva creșterii caracterului incluziv al educației.

Strategii și intervenții

Ulterior situării în context și definirii educației incluzive și a motivelor pentru care familia unei persoane cu dizabilități aflată în proces de învățare⁶⁸, autorii au abordat două componente ale educației incluzive:

1. aliatul;
2. rolul părintelui în educația incluzivă.

Aliatul a fost definit după cum urmează:

⁶⁶ V. <https://proform.snsr.ro/baza-de-date-online-cu-bune-practici-pentru-educatie-incluziva-de-calitate/ghid-de-educatie-incluziva-pentru-familie>.

⁶⁷ Vrașmaș, Ecaterina și Vrașmaș Traian, coord (2012), *Educația incluzivă în grădiniță: dimensiuni, provocări și soluții*, Alph MDN, Buzău, p. 104.

⁶⁸ V. <https://proform.snsr.ro/baza-de-date-online-cu-bune-practici-pentru-educatie-incluziva-de-calitate/ghid-de-educatie-incluziva-pentru-familie>.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

1. „cineva care este de partea ta;
2. cineva care dorește să-ți sprijine punctele de vedere și perspectivele (chiar dacă nu este de acord cu tine);
3. cineva care îți permite să te folosești de deprinderile și de punctele sale forte fără a-ți lua puterea;
4. cineva care-ți susține visurile și viziunile și care te sprijină atunci când ai obosit sau te-ai descurajat.⁶⁹”

Respectiv, aliatul este unul dintre elementele cheie ale intervenției propuse în cadrul ghidului, fiind acel punct de sprijin în toate momentele și demersurile realizate de către părinți în vederea asigurării unei bune implementări a educației incluzive în școala țintă, în general, dar și pentru copilul/persoana aflată în proces de învățare din cadrul familiei implicate.

Definiția anterioară este mai mult decât cuprinzătoare. Însă autorii ghidului au considerat că este necesar să detalieze prin propunerea unui model de aliat pentru incluziunea în școală (respectiv, școala locală), după cum urmează:

- „Cineva care poate face toate cele de mai sus și este convins de educația incluzivă!”⁷⁰ A se observa că acea persoană trebuie să înțeleagă rolul educației incluzive, să îi cunoască principiile, modul de aplicare/implementare și să creadă cu tărie în beneficiile sale.

Rolul părintelui este structurat direct și indirect în cadrul ghidului, vizând mai multe aspecte.

Analiză. În acest sens, un părinte trebuie să analizeze atât cadrul general vizând educația incluzivă (definiție, abordări, legislație), cât și contextual (școli vizate).

În primul rând, se impune studierea legislației, cu accent pe sprijinirea dreptului copilului cu dizabilități, care urmează să intre în sistemul de învățământ.

În al doilea rând, este indicat să se realizeze o analiză asupra capacității școlii/școlilor vizate de a asigura un proces educațional incluziv. Se consideră ca la nivel comunitar, „educația incluzivă înseamnă, ori de câte ori este posibil – școala cea mai apropiată de locuință”⁷¹, însă, deși uneori alternativă locală nu este una viabilă, nu se elimină din discuție conceptul de educație incluzivă. Dar pentru a stabili viabilitatea oricărei variante (din perspectiva proximității unității de învățământ față de domiciliu), se impune realizarea unei evaluări privind voința și capacitatea școlii de a primi bine copilul. Ghidul include o serie de sfaturi în acest sens:

- „Încercați să mergeți pe ipoteze – nu uitați că este posibil ca școala să-l poată primi bine pe copil. Nu hotărâți acest lucru aprioric!
- *Găsiți un aliat* (vezi definiția de mai sus) și luați-l cu Dvs. atunci când mergeți să vizitați școala și să vă întâlniți cu cadrele didactice. Observați cu atenție, puneți întrebări dacă nu înțelegeți ceea ce vedeți, dar nu uitați de sentimentele copiilor care pot să audă, fără să vrea, întrebările Dvs. Dacă aveți îndoieli în această privință, *cereți ajutorul aliatului. Și el poate pune întrebări care pot fi de ajutor.*

⁶⁹ *Op.cit.*, p. 109.

⁷⁰ *Idem.*

⁷¹ *Op.cit.*, p. 110.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/108182)

- Prin întrebări deschise veți obține mai multe informații – sunt întrebări care cer un răspuns elaborat și nu doar un simplu da sau nu – de exemplu, cum procedați pentru a face față cerințelor de învățare ale unui grup de elevi cu abilități mixte?
- Dacă este posibil, întrebați alți părinți ce anume le place la acea școală? Există ceva ce se poate face în alt mod? (*Doar ascultați, fără să discutați*).
- Dacă este posibil, faceți cunoștință cu alți părinți din școală, intrați în asociația de părinți, dacă există.
- Dacă în cartier există posibilitatea de a alege între mai multe școli, faceți această vizită inițială la fiecare școală, cu scopul de a asculta și a evalua accesibilizarea fizică a școlilor, cât de deschis și prietenos este personalul, cât de fericiți par copiii, dacă există copii cu dizabilități în clasele pe care le vizitați, dacă sunt bine acceptați de personal și de copii, cât de diversificată este comunitatea școlară – etnic și social.
- Dacă aveți copii mai mari la aceeași școală, informați școala din timp că mai aveți un copil cu dizabilități care va frecventa aceeași școală pentru că, știind acest lucru, școala poate planifica dinainte, împreună cu Dvs.⁷²

Aceste sfaturi sunt completate de un set de întrebări, care să fie adresate în școlile vizitate:

- „Câți elevi sunt în fiecare clasă?
- Aveți elevi cu dificultăți de învățare, comunicare sau comportament în școală?
- Ce face școala pentru a-i sprijini pe acei elevi pentru a-și face prieteni și pentru a fi incluși?
- Cine se ocupă de diferențierea materialelor vizuale sau pentru alte stiluri de învățare și care este rolul profesorului disciplinelor respective în planificarea acestor materiale?
- Ce oportunități oferă școala elevilor pentru a avea o voce?
- Cum vă asigurați că elevii cu dizabilități, inclusiv cei cu dificultăți de învățare, au șanse egale pentru a-și exprima punctele de vedere?
- Ce face școala pentru a demonstra că diversitatea culturală și socială este bine primită la nivelul întregii școli?
- Există în acest moment elevi cu dizabilități în școală și, dacă da, ce vârste au?
- Puteți da câteva exemple de adaptări rezonabile pe care le-ați realizat în ultimul an sau în ultimii doi ani pentru a face față cerințelor elevilor cu deficiențe fizice, senzoriale, de învățare și comportamentale din școală.
- Cum este organizat parteneriatul dintre familie și școală pentru a acționa în interesul superior al elevului?
- Ce a făcut școala pentru a adapta curriculum-ul școlar și metodele de evaluare pentru a veni în întâmpinarea cerințelor de învățare a tuturor elevilor?
- Ce face școala pentru a se asigura că toți elevii pot participa la activitățile școlare, inclusiv excursii de o zi, excursii de mai multe zile și cercuri extra-curriculare sau alte oportunități?
- În ce fel se asigură posibilitatea ca elevii să poată lucra împreună?

⁷² *Op.cit.*, p. 110-111.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Câți profesori de sprijin există în școală și cum sunt folosiți aceștia pentru a le oferi suport în ceea ce privește învățarea și participarea elevilor?⁷³

Concluzii

Prin intervenția și, mai ales, abordarea propusă în cadrul ghidului, există beneficii atât din perspectiva părintelui, dar și pentru unitățile de învățământ care vizează să aibă un statut de furnizori de educație incluzivă.

Pe de-o parte, părintele, sprijinit de aliat, după caz, va putea să ia o decizie mai fundamentată și nu bazată, cum se întâmplă de multe ori, pe recomandările cercului de cunoscuți/familial, pe reputația generală („e o școală foarte bună”, „au profesori foarte buni la disciplina x” etc.) sau pe alte opinii care nu presupun cel puțin o vizită în unitatea de învățământ respectivă.

De cealaltă parte, privind din perspectiva unităților de învățământ sfaturile și întrebările propuse anterior reprezintă un instrument de lucru excelent la nivel intern, permițând:

- identificarea punctelor forte și slabe ale unității de învățământ raportat la educația incluzivă;
- gradul de pregătire al unității de învățământ raportat la primirea unui copil cu dizabilități;
- elaborarea unei strategii / unei metodologii / unui plan de lucru în vederea creșterii caracterului incluziv al activității curente a unității de învățământ;
- îmbunătățirea activității astfel încât unitatea de învățământ (de la infrastructură până la strategii și metode de lucru) să fie mai incluzivă;
- etc.

Vom reveni într-un material ulterior asupra rolului părintelui în educația incluzivă, respectiv finalizarea definirii acestui rol din perspectiva ghidului propus spre studiu.

Bibliografie:

- Vrașmaș, Ecaterina și Vrașmaș Traian, coord (2012), *Educația incluzivă în grădiniță: dimensiuni, provocări și soluții*, Alph MDN, Buzău.

⁷³ *Op.cit.*, p. 111-112.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Ghid de educație incluzivă pentru familie - Rolul părintelui - partea a 2-a

Rezumat

În cadrul unor materiale elaborate și postate anterior în baza de date online de bune practici din cadrul proiectului *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă - POCU/73/6/6/108182*, am prezentat o parte introductivă⁷⁴ a unui Ghid de educație incluzivă pentru familie, ca instrument de lucru pentru familiile copiilor cu dizabilități, dar cu aplicabilitate și la nivelul unităților școlare în vederea unei mai bune abordări a procesului educațional, insistând și asupra conceputului de *aliat*⁷⁵, cât și asupra rolului părintelui în educația incluzivă. În continuare se pune accent pe rolul părintelui din perspectiva autorilor ghidului citat anterior.

Context

Deși prezentat și în materialele amintite mai sus, se reia contextul BP identificate, context se situează la nivelul rezultatelor atinse în cadrul proiectului „Parteneriatul familiilor / părinților pentru educație incluzivă”, finanțat de Comisia Europeană prin programul Grundtvig (2009-2011). Proiectul a fost implementat de către șase parteneri, respectiv: Alliance for Inclusive Education (UK), APF Association des Paralyses de France (Franța), UNAPEI (Franța), Associazione DarVoce (Italia), Asociația RENINCO (România), Sjalfsbjörg ISF (Islanda). Proiectul a avut ca scop o analiză a educației incluzive din cele 5 țări de origine ale partenerilor, respectiv Franța, Italia, Islanda, Marea Britanie și România. Conform autorilor materialului de referință⁷⁶, analiza s-a realizat împreună cu profesioniști și cu membri ai unor familii care sunt părinți de copii cu dizabilități pentru observarea posibilităților existente la nivelul învățământului obișnuit în fiecare țară, ca experiențe și moduri de abordare și gândire în vederea identificării unor exemple de bună practică în educația incluzivă.

Ca rezultat principal al analizei, s-a elaborat un Ghid de educație incluzivă pentru familie, pe care dacă îl analizăm din perspectiva perstatorilor de servicii educaționale, acesta este un instrument foarte util în definirea modului de lucru la nivel de unitate de învățământ din perspectiva creșterii caracterului incluziv al educației.

Strategii și intervenții

Ulterior situării în context și definirii educației incluzive și a motivelor pentru care familia unei persoane cu dizabilități aflată în proces de învățare⁷⁷, vom continua expunerea asupra rolului părintelui în educația incluzivă.

Dacă în materialul citat anterior⁷⁸, **rolul părintelui** viza mai multe aspecte, cu accent pe componenta de analiză a cadrului general vizând educația incluzivă (definiție, abordări, legislație), cât și contextual (școli vizate).

⁷⁴ V. <https://proform.snsr.ro/baza-de-date-online-cu-bune-practici-pentru-educatie-incluziva-de-calitate/ghid-de-educatie-incluziva-pentru-familie>.

⁷⁵ V. <https://proform.snsr.ro/baza-de-date-online-cu-bune-practici-pentru-educatie-incluziva-de-calitate/ghid-de-educatie-incluziva-pentru-familie-aliatul-rolul-parintelui>

⁷⁶ Vrașmaș, Ecaterina și Vrașmaș Traian, coord (2012), *Educația incluzivă în grădiniță: dimensiuni, provocări și soluții*, Alph MDN, Buzău, p. 104.

⁷⁷ V. <https://proform.snsr.ro/baza-de-date-online-cu-bune-practici-pentru-educatie-incluziva-de-calitate/ghid-de-educatie-incluziva-pentru-familie>.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Pe lângă componenta de analiză, **rolul părintelui** este prezentat astfel:

- „Să fie un aliat al propriului copil și a celorlalți copii.
- Să-și recunoască expertiza în ceea ce privește propriul copil și să recunoască și expertiza copilului însuși.
- Să adopte modelul social al dizabilității atunci când oferă școlii informații despre copil [...].
- Să caute și să stabilească un sprijin reciproc împreună cu ceilalți părinți ai copiilor din școală – să nu încerce să abordeze singur problemele.
- Să lucreze în parteneriat cu școala pentru a dezvolta practici incluzive pentru copilul său, valorificând ceea ce există și este bun și identificând barierele de participare la viața școlară, cooperând pentru găsirea de soluții și menținând deschise canalele de comunicare cu școala.
- Să-și păstreze optimismul, energia și auto-determinarea pentru a face toate aceste lucruri și să se bucure de familia sa!”⁷⁹

Respectiv, din perspectiva relației cu unitatea școlară, părintele trebuie să aibă o abordare proactivă, să mențină comunicarea constantă, să lucreze în parteneriat pentru dezvoltarea unor practici incluzive și pentru identificarea barierelor⁸⁰ și propunerea unor soluții, **de unde reiese faptul că și unitatea școlară trebuie să dea dovadă de deschidere și să asigure continuitatea și buna desfășurare a parteneriatului.**

Ghidul prevede o serie de sugestii și pentru situațiile în care **unitatea de învățământ nu îndeplinește cerințele copilului/nu realizează eforturi sau demersuri suficiente pentru a asigura un cadru incluziv sau, pur și simplu, spune NU, indiferent când intervine acest nu (la înscriere sau ulterior).** În aceste cazuri, părinților li se fac o serie de recomandări⁸¹ derivate din cadrul legal, cu accent pe același caracter proactiv.

Există riscuri pentru unitățile de învățământ care s-ar afla în situațiile de mai sus? Din recomandările pe care autorii ghidului le fac părinților, unitățile de învățământ pot suporta consecințele legii imediat / pe termen scurt (sanțiuni aplicabile de la nivel de ISJ sau minister) sau pe termen lung (hotărâri judecătorești din procese inițiate de către un părinte sau grupuri de inițiativă/de sprijin ale părinților, hotărâri derivate din nerespectarea legislației în materie de educație sau, mai grav, privind drepturile omului).

Concluzii

Prin intervenția și, mai ales, abordarea propusă în cadrul ghidului, există beneficii atât din perspectiva părintelui, dar și pentru unitățile de învățământ care vizează să aibă un statut de furnizori de educație incluzivă.

Pe scurt, rolul părintelui și al aliatului sunt fundamentale. Dar dacă acești factori cheie nu sunt sprijiniți și de unitatea școlară țintă, sarcina lor este și mai dificilă, iar implementarea principiilor educației incluzive va eșua cel puțin în acea unitate școlară țintă. De aceea, aceste

⁷⁸ V. <https://proform.snsr.ro/baza-de-date-online-cu-bune-practici-pentru-educatie-incluziva-de-calitate/ghid-de-educatie-incluziva-pentru-familie-aliatul-rolul-parintelui>

⁷⁹ *Op.cit.*, p.112.

⁸⁰ Asupra barierelor și facilitatorilor în educația incluzivă, din perspectiva ghidului propus spre studiu, vom reveni într-un material ulterior.

⁸¹ *Op.cit.*, p. 112-114.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

recomandări destinate părinților unor copii cu dizabilități/deficiențe/cerințe educaționale speciale sunt totodată aplicabile și unităților de învățământ, ca puncte orientative în structurarea modelului educațional, astfel încât să poată oferi un caracter cât mai incluziv întregului proces.

Bibliografie:

- Vrașmaș, Ecaterina și Vrașmaș Traian, coord (2012), *Educația incluzivă în grădiniță: dimensiuni, provocări și soluții*, Alph MDN, Buzău.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Ghid de educație incluzivă pentru familie - Bareiere și facilitatori în educația incluzivă

Rezumat

În cadrul unor materiale elaborate și postate anterior în baza de date online de bune practici din cadrul proiectului *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă - POCU/73/6/6/108182*, am prezentat o parte introductivă⁸² a unui Ghid de educație incluzivă pentru familie, ca instrument de lucru pentru familiile copiilor cu dizabilități, dar cu aplicabilitate și la nivelul unităților școlare în vederea unei mai bune abordări a procesului educațional, insistând și asupra conceputului de *aliat*⁸³, cât și asupra rolului părintelui în educație incluzivă. În continuare se pune accent pe rolul părintelui din perspectiva autorilor ghidului citat anterior.

Context

Deși prezentat și în materialele amintite mai sus, se reia contextul BP identificate, context se situează la nivelul rezultatelor atinse în cadrul proiectului „Parteneriatul familiilor / părinților pentru educație incluzivă”, finanțat de Comisia Europeană prin programul Grundtvig (2009-2011). Proiectul a fost implementat de către șase parteneri, respectiv: Alliance for Inclusive Education (UK), APF Association des Paralyses de France (Franța), UNAPEI (Franța), Associazione DarVoce (Italia), Asociația RENINCO (România), Sjalfsbjörg ISF (Islanda). Proiectul a avut ca scop o analiză a educației incluzive din cele 5 țări de origine ale partenerilor, respectiv Franța, Italia, Islanda, Marea Britanie și România. Conform autorilor materialului de referință⁸⁴, analiza s-a realizat împreună cu profesioniști și cu membri ai unor familii care sunt părinți de copii cu dizabilități pentru observarea posibilităților existente la nivelul învățământului obișnuit în fiecare țară, ca experiențe și moduri de abordare și gândire în vederea identificării unor exemple de bună practică în educația incluzivă.

Ca rezultat principal al analizei, s-a elaborat un Ghid de educație incluzivă pentru familie, pe care dacă îl analizăm din perspectiva perstatorilor de servicii educaționale, acesta este un instrument foarte util în definirea modului de lucru la nivel de unitate de învățământ din perspectiva creșterii caracterului incluziv al educației.

Strategii și intervenții

Ulterior situării în context și definirii educației incluzive și a motivelor pentru care familia unei persoane cu dizabilități aflată în proces de învățare⁸⁵, dar și a prezentării rolului

⁸² V. <https://proform.snsr.ro/baza-de-date-online-cu-bune-practici-pentru-educatie-incluziva-de-calitate/ghid-de-educatie-incluziva-pentru-familie>.

⁸³ V. <https://proform.snsr.ro/baza-de-date-online-cu-bune-practici-pentru-educatie-incluziva-de-calitate/ghid-de-educatie-incluziva-pentru-familie-aliatul-rolul-parintelui>

⁸⁴ Vrașmaș, Ecaterina și Vrașmaș Traian, coord (2012), *Educația incluzivă în grădiniță: dimensiuni, provocări și soluții*, Alph MDN, Buzău, p. 104.

⁸⁵ V. <https://proform.snsr.ro/baza-de-date-online-cu-bune-practici-pentru-educatie-incluziva-de-calitate/ghid-de-educatie-incluziva-pentru-familie>.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

părintelui în educația incluzivă⁸⁶, vom continua cu prezentarea atât a barierelor identificate pe parcursul vizitelor în școli, cât și a soluțiilor propuse.

Listă bariere

- „Lipsa accesibilizării: incorporată în mediul și în construcția școlii - fără rampe, lifturi blocate, fără lift pentru etajele superioare, spațiu inadecvat chiar și în cazul toaletelor accesibile, clădiri mari, vechi, complicate, cu foarte multe încăperi; lipsa de accesibilizare în ceea ce privește resursele în comunicare și educație: nu există materiale diferențiate la biblioteca școlii; nu există informații accesibile afișate pe pereții școlii; informațiile despre carieră nu sunt ușor de citit.
- Bariere atitudinale între profesioniști: o atitudine necorespunzătoare din cauza lipsei de instruire a profesorilor specialiști; lipsa de instruire în domeniul modelului social a incluziunii la nivelul tuturor cadrelor didactice ale școlii și, în general, a profesioniștilor (asistență socială, de sănătate și educațională), cât și la nivelul personalului nondidactic; lipsa recunoașterii de către profesioniști a expertizei părinților și o relație de parteneriat insuficient dezvoltată între părinți și profesioniști.
- Atitudinea familiilor: dacă părinților nu li se prezintă modelul social al dizabilității, atunci modelul medical este cel care-i conduce la a vedea în dizabilitatea copilului obstacolul copleșitor al vieții lor, (care, în cele din urmă generează sentimente de rușine și/sau vinovăție; modelul medical al dizabilității descurajează părinții să mai caute abilitățile copilului și, astfel, se concentrează pe deficiențe.
- Punctul forte al activităților de lobby pentru educația specială este că - existența educației speciale creează cererea pentru o astfel de educație.
- Atenția principală care, în cadrul sistemelor de învățământ, se pune pe concurență și pe meritocrație.
- Acceptarea generală la nivelul societății a modelului medical și a deficienței copilului și nu a potențialului și punctelor forte ale acestuia.
- Lipsa de modele de persoane cu dizabilități la nivelul personalului școlii.
- Absența de imagini cu persoane cu dizabilități în materialele tipărite și expuse.
- Invizibilitatea persoanelor cu dizabilități în mass-media și în societate.
- Familiile care dispun de mai puține resurse, educaționale și materiale, sunt mult mai puțin capabile să lupte pentru respectarea drepturilor copiilor lor.
- Segregarea/integrarea/incluziunea: o școală poate considera că includerea unui copil se realizează numai pentru că acel copil este prezent la școală, dar nu poate face diferența dintre segregare, integrare și incluziune.
- Împuternicirea tinerilor nu este întotdeauna o prioritate a școlii.
- Lipsa de înțelegere din partea colegilor: lipsa de prioritate acordată necesității de a construi în mod intenționat relații și de a crea un context în care să se dezvolte relații de prietenie, mai ales pentru elevii cu diferențe sau dificultăți de comunicare; o reținere de promova sprijinul între colegi, în clasă și în afara clasei, sau a învățării de la colegi (de la egal la egal), sau a muncii în grup, în cercul de prieteni sau alte formule de sprijin colegial.
- Lipsa de fonduri suficiente și de personal didactic.

⁸⁶ V. <https://proform.snsr.ro/baza-de-date-online-cu-bune-practici-pentru-educatie-incluziva-de-calitate/ghid-de-educatie-incluziva-pentru-familie-2>

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Lipsa înțelegerii modelului social al dizabilității din partea conducerilor școlilor.
- Incluziunea nu este o prioritate pentru / în școală.
- Nu se pun în aplicare legile care sprijină și susțin drepturile copiilor.
- Lipsa de empatie pentru ceea ce simt persoanele tinere cu dizabilități: discutarea în fața persoanei cu dizabilități despre deficiența pe care o are, despre cerințele de acces sau nivelul de studiu în termenii modelului medical.”⁸⁷

Strategia a constat în realizarea unor vizite în școlile din țările de proveniență ale instituțiilor partenere din cadrul proiectului. Se poate observa ca obiectivele vizitelor nu s-au axat strict pe sistemul de învățământ sau condițiile din școlile țintă, ci și asupra familiilor din care proveneau copiii cu dizabilități sau cerințe speciale. La nivel de sistem, observăm că problemele identificate acum cca 8-9, încă sunt de actualitate în sistemul de învățământ românesc, existând atât curențe de infrastructură, lipsă de personal sau o instruire insuficientă acestuia în materie de educație incluzivă, elemente care se transpun și în atitudinea colegilor/celorlalți copii, îngreunând și mai mult incluziunea. Totodată, s-a observat lipsa reflectării persoanelor cu dizabilități în mass-media și în societate, respectiv lipsa unor modele care să fie prezentate în școli.

Ca intervenție principală, s-a optat pentru centralizarea soluțiilor observate pe parcursul vizitelor în școli și/sau indentificarea/propunerea de soluții.

Listă soluții

- „Spațiul școlar să fie accesibil și atractiv și să existe foarte mult spațiu deschis.
- Autoritatea locală să fie implicată direct în incluziune (dincolo de obligațiile care-i revin prin statut).
- Să se asigure materiale pentru copiii cu dizabilități dar să fie disponibile pentru toți copiii.
- Să se creeze șansa de a trece de la școala specială la școala obișnuită.
- Toate serviciile (echipe locale mixte social, sănătate și educație) să lucreze în parteneriat pentru a realiza obiective incluzive.
- Toți elevii să aibă acces la același curriculum, diferențiat corespunzător pentru a îndeplini cerințele lor de acces și învățare.
- Profesorii să fie creativi în abordare, să-și asume riscurile și să încerce diverse modalități; curriculum să nu fie foarte rigid (să existe libertatea de a preda ceea ce poate înțelege fiecare individ).
- Educația să fie individualizată pentru fiecare elev.
- Terapeuții să fie disponibili în școală sau exercițiile și abordările terapeutice să fie incorporate în toate orele curriculare, cu personal de predare sau de sprijin instruit pentru a încorpora aceste abordări pentru toți elevii sau pentru cei care au nevoie.
- Acolo unde școlile răspund deja la cerințele familiilor din zone vulnerabile, este mai ușor să se creeze modalitățile de a răspunde și la cerințele copiilor cu dizabilități pentru că școala dispune deja de idei, atitudini și resurse.
- Să se învețe din feedback-ul primit – personalul didactic să fie flexibil.
- Să se încurajeze o atitudine socială pozitivă, gândire pozitivă și cultură școlară relaxată, cu o filozofie liberă și deschisă.

⁸⁷ *Op.cit.*, p. 116-118.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă (POCU/73/6/6/108182)

- Școala să fie văzută ca o resursă pentru comunitate ceea ce face să fie mai ușor să răspundă la cerințele familiilor și copiilor.
- O școală multiculturală trebuie să vină în întâmpinarea diversității.
- Să existe instruire temeinică pentru toate cadrele didactice și studiu suplimentar pentru profesori pentru a se adapta la diversele stiluri și cerințe de învățare.
- Parteneriatul să fie abordarea dintre școală, copil și familie.
- Părinții să fie implicați în proiectarea/conceperea educației.
- Dezvoltare prin diferențe: diversitatea încurajează societatea să evolueze.
- Directorul școlii să înțeleagă modelul social al dizabilității și să se convingă că este aplicat.
- Egalitatea de șanse să fie prioritate: tratamentul favorabil al copiilor cu dizabilități să fie acceptat ca necesitate pentru a face egalitatea posibilă.
- Una din cerințe ține de respectul pentru părinți și copii.
- Prioritatea școlii este să creeze și să sprijine grupurile de prieteni și în afara școlii.
- Să existe suport suplimentar disponibil pentru predare.
- Este important să existe resurse disponibile: personal, instrumente, spațiu.
- Practica incluzivă să se bazeze pe credința puternică că orice copil poate progresa – atitudine de tipul «poate să facă».
- Școala să aibă o misiune pozitivă și de promovare a prieteniei.
- Cerințele speciale nu înseamnă numai dizabilitate – școala să răspundă la cerințele fiecărui copil.
- Activitățile extra-curriculare să fie accesibile pentru toți elevii.
- Succesele să fie marcate la nivelul întregii școli și să se asigure că elevii cu dizabilități sunt reprezentați în revistele, materialele de prezentare, pe website-ul școlii, etc.
- Familiile să fie asigurate că profesorii dispun de posibilități de a împărtăși cele mai bune practici.
- Părinții să aibă posibilitatea de face schimb de bune practici și de sprijin reciproc.”⁸⁸

Se poate observa accentul pus pe parteneriat între școală-familie-comunitate-instituții publice-alte organizații. De asemenea, rolul specialiștilor este esențial, dezideratul fiind să existe terapeuți în școli. Raportat la cadrele didactice, accentul este plasat pe studiu, pregătire din perspectiva educației incluzive (stiluri de învățare, cerințe de învățare) și pe creșterea capacității de adaptare a procesului în funcție de caracteristicile tuturor beneficiarilor direcți (metode de lucru diferențiat, abordare individuală), corelate cu nevoia existenței sprijinului suplimentar pentru predare.

Concluzii

Prin intervenția și, mai ales, abordarea propusă în cadrul ghidului, există se pot extrage bune practici atât pentru unitățile de învățământ care vizează să aibă un statut de furnizori de educație incluzivă și, inclusiv, pentru cadrele didactice din aceste unități de învățământ, dar și pentru părinți, barierele și soluțiile propuse putând consta în elemente necesare analizei privind alegerea instituției de învățământ, dar și asupra propriei raportări la asigurarea incluziunii în educație a propriilor copii.

⁸⁸ *Op.cit.*, p. 114-116.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Bibliografie:

- Vrașmaș, Ecaterina și Vrașmaș Traian, coord (2012), *Educația incluzivă în grădiniță: dimensiuni, provocări și soluții*, Alph MDN, Buzău.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Părinții în școala mea: ghid de idei practice pentru activități cu părinții

Rezumat

Unicef România este una dintre organizațiile cele mai active în ceea ce privește educația, dar, mai ales, abordarea problemelor din sectorul educației pentru familiile și/sau comunitățile vulnerabile/dezavantajate. Vom prezenta în continuare elementele generale cheie ale unui ghid elaborat de către Unicef și Institutul de Științe ale Educației, ghid care viza dezvoltarea relației școală-părinți-comunitate.

Context

Campania Unicef „Hai la școală”, derulată între anii 2010-2013 în peste 200 de școli, „și-a propus sprijinirea școlilor, familiilor și copiilor din zone defavorizate în prevenirea și combaterea abandonului școlar, prin creșterea ratei de participare la educație a elevilor.”⁸⁹ În cadrul campaniei s-a implementat o componență de **Consiliere a părinților**, intervențiile având ca grup țintă „părinții din zone defavorizate socio-economic, ai căror copii prezentau risc crescut de absenteism și abandon școlar”.⁹⁰

În cadrul proiectului s-a elaborat și sursa documentară pentru acest material, respectiv: *Părinți în școala mea: ghid de idei practice pentru activități cu părinții*, realizat de către specialiști din cadrul Institutului de Științe ale Educației. Pentru ghidul complet vezi <http://www.unicef.ro/wp-content/uploads/Ghid-de-idei-practice-pentru-parintii-din-scoala-mea-2013.pdf>.

Raportat la context, în cadrul campaniei și a componentei de consiliere a părinților, prin completarea unei *fișe a părinților* de către 248 de părinți pe durata anului școlar 2011-2012, s-a conturat un profil al părinților din comunități dezavantajate socio-economic, respectiv:

- „Vârsta medie a respondenților este scăzută (34 ani pentru mame și 38 ani pentru tați), iar numărul mediu de copii pe familie este de 3,4.
- Împărțirea etnică este aproximativ egală între părinți rromi și români.
- Răspunsurile respondenților au arătat că nivelul de educație al mamelor este scăzut (44% dintre mame au accesat cel mult ciclul primar). Majoritatea mamelor sunt casnice (peste 86%) și puțin peste jumătate dintre tații respondenți.
- După cum declară respondenții, un procent foarte scăzut dintre mame (12,3%) și puțin mai ridicat, cel al tăților (30,6%) au o slujbă constantă. Restul respondenților sunt angajați în munci sezoniere sau au ajuns la vârsta de pensionare.
- Aproape jumătate dintre familii (44,5%) au un venit derizoriu (mai puțin de 200 lei/lună), în timp ce majoritatea (78,5%) locuiesc în mai puțin de trei camere [...].”⁹¹

⁸⁹ Călineci, Marcela Claudia și Țibu, Speranța Lavinia, (2013), *Părinți în școala mea: ghid de idei practice pentru activități cu părinții*, UNICEF, Vanemonde, p.11.

⁹⁰ Idem.

⁹¹ Idem.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Strategii și intervenții

Având ca punct de plecare contextul prezentat anterior, componenta de consiliere a părinților a vizat dezvoltarea parteneriatelor școală-familie din două perspective, respectiv:

- „Facilitarea comunicării și relaționării părinților cu școala și valorizarea școlii/educației ca factor important pentru succesul în viață al copiilor
- Deschiderea școlii către comunitatea de părinți și valorizarea părinților ca resursă în educație.”⁹²

Astfel, s-a optat pentru crearea a ceea ce autorii ghidului au definit ca fiind un „climat de susținere educațională”, conform unui concept dezvoltat de către Jeynes în 2005, respectiv o atitudine sau o atmosferă care conturează sentimentul de standarde și de sprijin. Mai concret, nu este suficientă simpla participare a părinților la activitățile școlii, ci trebuie să se tindă spre angajarea și antrenarea efectivă a părinților în realizarea acestor activități. Altfel spus, școala trebuie să integreze factorii așa-zisi externi cu cei interni, deschizând relația închisă cadru didactic – elev către o relație mai amplă, mai „permeabilă” din perspectiva granițelor dintre școală, familie și comunitate.

Prin intermediul fișei părinților s-au obținut și opiniile părinților privind următoarele aspecte:

1. De ce cred părinții că nu vin copii lor la școală?
2. Care este relația părinților cu școala?
3. Ce teme ar dori părinții să fie abordate într-un program de consiliere a părinților?

Ulterior centralizării și analizării răspunsurilor, concluziile au fost următoarele:

- **„Părinții nu au cunoștințe**, abilități și atitudini necesare implicării în educația copiilor, iar în foarte multe cazuri școala nu știe cum să abordeze familia, cum să o transforme într-un aliat, într-un ajutor.
- **Părinții au foarte multe de oferit**, și-ar dori să li se aprecieze ajutorul, să fie utili și să se implice, în măsura posibilităților și abilităților, în procesul educațional al propriilor copii. Însă au nevoie din partea școlii de o atitudine pozitivă, nondiscriminativă, de respect și deschidere, de încurajare, de un real climat de parteneriat.”⁹³

Totodată, informațiile din fișele completate, au permis echipei de specialiști să înțeleagă „relația părinților cu școala, atitudinea părinților din zone defavorizate față de educația propriilor copii, nevoile pe care le au în ceea ce privește programul de sprijin pentru părinți”⁹⁴, contribuind în mod definitoriu la elaborarea programului de consiliere a părinților, inclusiv a activităților specifice. Programul a abordat 12 tematici:

1. „Cine suntem? Să ne cunoaștem!
2. Cum organizăm evenimente educaționale?
3. Comunicăm împreună: părinți-profesori-copii-comunitate
4. Educația în viața noastră. Posterul „Educația”
5. Motivați pentru educație
6. La ce bun educația?
7. De ce este importantă învățarea? Respect pentru învățare

⁹² Idem.

⁹³ Călineci și Țibu (2013), p. 12.

⁹⁴ Idem.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

8. Drumul carierei – „Bijuterii” și meserii
9. Zilele păcii. Multiculturalitatea există
10. Decizii pentru școală, decizii pentru viață
11. Succes și performanță. Am valoare!
12. Suntem o echipă! Centrul de Resurse pentru Părinți (CRP). Construcția.”⁹⁵

A rezultat un program bazat pe **metode de lucru experiențiale** interactive, creative, fundamentate pe cooperare, și valorificarea resurselor și experiențelor fiecărui participant, în cele urmează fiind selectate o parte dintre exemplele de succes. Într-o prezentare succintă⁹⁶, metodele utilizate au fost:

- brainstorming;
- studiu de caz;
- problematizări;
- joc de rol;
- metaforă și scenarii metaforice;
- exercițiu;
- hărți/spații de viață;
- metoda observației;
- învățare prin cooperare;
- dezbateri;
- experiment;
- anchetă pe bază de chestionar/interviu;
- analiză de nevoi;
- analiză SWOT;
- analiză GAP;
- diverse metode de evaluare.

Cele 12 tematici/activități și instrumentele/metodele de lucru sunt detaliate în materialul sursă la p. 18-41, fiind prezentate etapele fiecărei activități, instrumentele utilizate, modul de implementare și rezultatele atinse.

Concluzii

Prezentul material și-a propus să ofere un instrument de lucru util pentru atragerea și implicarea părinților în activitatea școlară, contribuind la dezvoltarea relației școală-elevi-părinți-comunitate, din acest punct de vedere ghidul propus spre analiză constituindu-se ca o reală bună practică, mai ales fiindcă oferă în mod detaliat informații și detalii despre activitățile propuse, astfel o lectură a acestui ghid putând oferi soluții pentru creșterea implicării părinților (cu accent pe grupurile vulnerabile sau dezavantajate) în educația copiilor lor.

Bibliografie:

⁹⁵ Călineci și Țibu (2013), p. 13.

⁹⁶ Vezi detalii privind modul de aplicare al fiecărei metode în <http://www.unicef.ro/wp-content/uploads/Ghid-de-idei-practice-pentru-parintii-din-scoala-mea-2013.pdf>, p. 14-17.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Călineci, Marcela Claudia și Țibu, Speranța Lavinia, (2013), *Părinți în școala mea: ghid de idei practice pentru activități cu părinții*, UNICEF, Vanemonde.
- <http://www.unicef.ro/wp-content/uploads/Ghid-de-idei-practice-pentru-parintii-din-scoala-mea-2013.pdf>

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Proiectul „Învață împreună cu mine” – prezentare generală ghid de bune practici

Rezumat

În ultimii cca. 15 ani, României i-au fost alocate numeroase fonduri nerambursabile, din diverse surse europene sau internaționale, iar o parte din aceste fonduri au fost destinate și educației. Vom prezenta în continuare elementele generale cheie ale unui ghid elaborat în 2016 în cadrul unui proiect care a beneficiat de fondurile amintite anterior, documentul adresându-se „în primul rând factorilor implicați în procesul educativ, părinți, profesori, autorități locale, ca un model de bună practică pentru activități și instrumente de lucru.”⁹⁷

Context

În cadrul Apelului Sinergii pentru viitor – copii în situații de risc, din cadrul Programului RO10 – „Copii și tineri aflați în situații de risc și inițiative locale și regionale pentru reducerea inegalităților naționale și pentru promovarea incluziunii sociale” a fost finanțat și proiectul „Învață împreună cu mine”.

Proiectul a fost implementat din fonduri SEE (www.eeagrants.org), beneficiar fiind Școala Gimnazială nr.7 Bistrița, alături de Municipiul Bistrița, în perioada 16.01.2015-30.04.2016⁹⁸. Conform paginii web a proiectului, acesta și-a propus „întărirea coeziunii sociale și reducerea diferențelor sociale pe plan local prin implementarea de programe sociale și educative adresate copiilor și părinților aflați în situație de risc social (cu atenție specială acordată copiilor de etnie romă) din comunitățile Viișoara și Sărata.”⁹⁹

Printre rezultatele proiectului se numără și un „Ghid de bune practici”, creat, după cum spun și autorii din următoarele motive:

- „[...] pentru a oferi specialiștilor din domeniul social și educativ câteva dintre experiențele și bunele practici de care trebuie să țină cont în cadrul procesului educativ de tip „after school”, în care actorii principali sunt copiii și familiile din mediile defavorizate sau din comunitățile de etnie romă;
- [...] nevoia de a face vizibile bunele practici în lucrul cu părinții din școlile dezavantajate socio-economic și a disemina experiența acumulată pe parcursul derulării proiectului și rezultatele obținute;
- [...] necesitatea de a oferi celor interesați un model de relaționare între școală și familie, având ca activitate principală dezvoltarea educațională a elevului, dar și dorința de a face cunoscute experiențele și eforturile depuse de către comunitățile din care fac parte, de a face auzită vocea beneficiarilor și nevoile acestora;
- [...] mediul de proveniență al copiilor, dezvoltând canale de comunicare în ambele sensuri, din familie către școală și din școală către familie, care au făcut

⁹⁷ Proiect „Învață împreună cu mine”, (2016), *Ghid de bune practici*, Direcția Municipală de Servicii Sociale, Municipiul Bistrița, p. 4.

⁹⁸ Pentru mai multe detalii, v. <http://www.invataimpreunacumine.ro/index.php/ro/proiect.html>.

⁹⁹ Idem.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

posibilă participarea cu ușurință a elevilor la activitățile școlare și extrașcolare din cadrul proiectului [...].”¹⁰⁰

Strategii și intervenții. Rezultate.

Dacă primele două capitole ale ghidului au caracter introductiv, prezentând proiectul, scopul acestuia, ghidul, în general, dar și obiectivele sale, în particular, începând cu cap. III sunt abordate detaliat strategiile și intervențiile propuse în cadrul ghidului, derivate din experiența din cadrul proiectului. Astfel, activitățile principale ale proiectului au fost:

- a. „Dezvoltarea cadrului metodologic privind combaterea și prevenirea abandonului școlar;
- b. Furnizare de servicii de consiliere și orientare către beneficiarii proiectului;
- c. Furnizarea programelor flexibile de educație de tip „Școală după școală”;
- d. Derularea activităților de tip „Grădinița estivală”;
- e. Desfășurarea activităților extracurriculare privind dezvoltarea capacităților și abilităților specifice;
- f. Dezvoltarea dialogului social.”¹⁰¹

Capitolul IV a abordat, ceea ce autorii au denumit, barierele și dificultățile școală-elevi-părinți¹⁰² identificate pe parcursul implementării proiectului, respectiv, sintetic:

- Bariere:
  - materiale (părinți);
  - psihologice (părinți);
  - atitudinea profesorilor (cultura organizațională a școlii);
  - climatul școlar (cultura organizațională a școlii).
- Dificultăți educaționale:
  - dificultățile școlare din perspectivă medicală;
  - dificultăți intelectuale;
  - dificultăți instrumentale;
  - dificultăți de ordin afectiv.

Cel mai de interes sunt capitolele V-VII, care includ strategiile și intervențiile realizate în cadrul proiectului, pe care, de asemenea, le vom prezenta sintetic.

Strategiile de implicare a părinților în educația copiilor au vizat:

- cunoașterea familiilor copiilor;
- cunoașterea comunității;
- formarea pentru profesori;
- utilizarea capitalului cultural al părinților.

Dacă primele trei puncte sunt arhicunoscute, vom prezenta concluziile ghidului pentru ultimul punct, respectiv: „Un rol important al profesorilor este de a cunoaște și «îmbrățișa» cultura părinților, lucru care va conduce la valorizarea capitalului social al părinților, a modului în care aceștia văd lumea și se pot raporta la activitățile școlii, indiferent de nivelul lor educațional. Valorizarea contribuțiilor familiei presupune faptul că personalul școlii învață nu doar de la părinți, ci și de la reprezentanții familiei extinse. Colaborarea cu familia ajută

¹⁰⁰ Ghid de bune practici, pp. 5-6.

¹⁰¹ Ghid de bune practici, p. 9.

¹⁰² Ghid de bune practici, pp. 9-16.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

școala și părinții să dezvolte un consens în ceea ce privește comportamentele dezirabile, astfel ca mesajul primit de copil fie de la școală, fie de acasă, să fie un mesaj noncontradictoriu.”

Proiectul a prevăzut și o activitate de **consiliere a părinților**, care a fost structurată în șapte sesiuni de discuție, toate vizând conștientizarea părinților asupra celor patru mesaje cheie¹⁰³, activitatea fiind implementată de un psiholog și de echipa de cadre didactice:

Sesiune de discuție	Mesaje cheie
SESIUNEA 1. Cum să fii un părinte mai bun	<p>Părinții își iubesc foarte mult copiii.</p> <p>Părinții își cunosc cel mai bine copiii.</p> <p>Nu există o rețetă unică de a fi părinte sau copil mai bun.</p> <p>Părinții care participă la sesiunile de consiliere pentru părinți sunt cu totul speciali!</p>
SESIUNEA 2. Cum să învingi stresul și furia	
SESIUNEA 3. Cum să comunici eficient cu copilul tău!	
SESIUNEA 4. Cum însoțești copilul pe calea dezvoltării sale	
SESIUNEA 5. Cum să fii un partener de încredere în relația cu copilul tău	
SESIUNEA 6. Cum abordezi pozitiv disciplinarea copilului	
SESIUNEA 7. Cum prevenim abuzul și efectele lui asupra copilului	

Printre intervențiile realizate de interes au fost și **întâlnirile cu părinții**, dar și cu **autoritățile și comunitatea**. Acestea din urmă au fost de maximă relevanță, în contextul în care grupul țintă al proiectului a fost conturat ca „[...] actorii principali sunt copii și familia din mediile defavorizate sau din comunitățile de etnie romă.”¹⁰⁴

S-ar putea invoca faptul că primul timp de întâlniri sunt o practică des întâlnită în școlile din România, dar interesantă a fost frecvența acestora – lunar, cât și faptul că au fost mai mult decât ședințele cu părinții tradiționale, printre rezultatele obținute numărându-se¹⁰⁵:

- abordarea familiei de către școală a contribuit la deschiderea și menținerea unei relații de înțelegere reciprocă, mai ales pentru acei părinți care nu au cunoștințe, abilități și atitudini necesare implicării în educația copiilor;
- identificarea principalelor nevoi ale procesului educativ, în beneficiul copiilor;
- conștientizarea importanței educației, astfel încât părinții să înțeleagă și să fie convingeți că viitorul copiilor depinde de educație și implicarea lor generează securitate și încredere copilului în cadrul procesului educațional;
- contribuții prin dialog constant la eliminarea barierelor dintre părinți și școală;
- crearea unui program zilnic pentru elevi, astfel ca acesta să cuprindă atât elementele de studiu individual cât și activități recreative care să conducă la creșterea stimei de sine și a randamentului școlar;
- depășirea experiențelor negative în timpul propriilor ani de școală ai părinților, pentru a nu se simți intimidăți de prezența cadrelor didactice;
- implicare părinților în organizarea și derularea unei tabere școlare și a unor excursii, activități extra-curriculare care să permită realizarea unor achiziții

¹⁰³ Ghid de bune practici, pp. 19-20.

¹⁰⁴ Ghid de bune practici, p. 5.

¹⁰⁵ Ghid de bune practici, pp. 21-24.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

educaționale valoroase pentru dezvoltarea personală și creșterea încrederii în propria persoană.

În ceea ce privește **înlăturarea cu comunitatea și autoritățile**, s-au organizat **semestrial** (aspect care ar putea fi preluat în toate școlile defavorizate din România, ca frecvență minimă!), iar în cadrul lor s-a urmărit: „implicarea membrilor comunității și a autorităților locale în identificarea, soluționarea, depășirea situațiilor dificile din familiile beneficiarilor acestui proiect. Astfel, familiile au beneficiat de consiliere pentru întocmirea și refacerea actelor de identitate, a actelor de stare civilă, identificarea unor locuri de muncă, sprijin pentru întocmirea și obținerea unor beneficii sociale, consiliere privind autoritățile responsabile în soluționarea problemelor familiale.”¹⁰⁶ Respectiv, acțiuni concrete care pentru susținerea familiilor din grupul țintă, astfel încât să se consolideze relația școală-familie-comunitate în beneficiul tuturor părților implicate, dar mai ales al copiilor care provin din medii defavorizate.

Concluzii

Prezentul material și-a propus în primul rând să ofere o invitația la parcurgerea integrală a ghidului prezentat,¹⁰⁷ evidențiind în acest sens câteva aspecte cheie ale documentului în vederea stimulării interesului de răspunde acestei invitații, ghidul în sine fiind o bună practică, care nu doar că analizează barierele și dificultățile școală-elev-părinți, dar care propune o serie de strategii pentru înlăturarea acestora, sub forma unor activități în care sunt implicați toți factorii relevanți în vederea creșterii gradului de incluziune: cadre didactice, elevi, familii/părinți, comunitate locală și autorități și instituții locale, cu accent pe dezvoltarea și consolidarea relației școală-familie-comunitate.

Bibliografie:

- Proiect „Învăță împreună cu mine”, (2016), *Ghid de bune practici*, Direcția Municipală de Servicii Sociale, Municipiul Bisitrița;
- [http://www.invataimpreunacumine.ro/index.php/ro/;](http://www.invataimpreunacumine.ro/index.php/ro/)
- http://www.invataimpreunacumine.ro/files/ghid_bune_practici_web.pdf.

¹⁰⁶ *Ghid de bune practici*, pp. 24-25.

¹⁰⁷ Document disponibil la http://www.invataimpreunacumine.ro/files/ghid_bune_practici_web.pdf.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

„De vorbă cu mamele la un pahar de apă rece”

Rezumat

Așa cum am precizat și în *Introducere*, proiectul ProForm nu are ca obiectiv doar să livreze, ci să identifice, cuantifice și să relice. În acest sens, prin seminariile pentru identificarea bunelor practici (activitatea A3.2 a proiectului), ne-am propus să identificăm bunele practici existente la nivelul școlilor țintă din cadrul proiectului. Și Școala Gimnazială Nr. 1 Găiseni ne-a oferit un asemenea exemplu din perspectiva relației școală-familie și, extrapolând, comunitate.

Context

Conform „Chestionarului privind identificarea, dezvoltarea și schimbul de bune practici pentru asigurarea calității în educație incluzivă și pentru facilitarea dialogului școală-familie-comunitate” aplicat la Școala Gimnazială Nr. 1 Găiseni în luna iulie 2018, am obținut o serie de informații și date de intrare despre această unitate de învățământ, ca școală țintă în cadrul proiectului ProForm.

Astfel, conform datelor rezultate din chestionarul aplicat, s-a putut identifica o strânsă relaționare cu familiile și comunitate, existând eforturi susținute din partea unității de învățământ în vederea definirii, structurării, consolidării și menținerii acestei relații.

Chestionarul aplicat a evidențiat că se realizează demersuri cu caracter constant, dar și intervenții punctuale pentru crearea și consolidarea dialogului școală-familie-comunitate:

„Accentul este pus pe dialog școală-familie-comunitate, consultare și informare constantă a părinților/familiei elevilor și pe creșterea gradului de conștientizare a importanței implicării active a părinților/familiei în dezvoltarea și educația copiilor.”

„Totodată, trebuie remarcat faptul că demersurile de tip „activități/măsurile de consiliere și orientare pentru părinți împreună cu profesorii și comunitatea / cu sprijin din partea specialiștilor” au mai degrabă caracterul unei solicitări, ceea ce demonstrează un grad ridicat de implicare al cadrelor didactice din Școala Gimnazială Nr. 1 Găiseni în identificarea de soluții pentru facilitarea dialogului școală-familie-comunitate.”

„Implicarea personală a copiilor, părinților în discuții legate de educația incluzivă / educație, în general.”

„Un plus îl constituie demersurile realizate de către personalul școlii pentru implicarea constantă a părinților și implementarea măsurilor și serviciilor de consiliere și orientare dedicate elevilor.”

„Se observă preponderența întâlnirilor (lunare) cu părinții și demersurile pentru atragerea părinților, cât și activitățile de consiliere și orientare dedicate acestora. În acest sens, la unul dintre panourile informative ale școlii exista un anunț de recrutare personal pentru un angajator din sectorul retail (hypermarket din zona polului comercial situat în vecinătatea A1, la ieșirea din București). Din discuțiile anterioare începerii, dar și pe durata seminarului, mulți părinți au apreciat demersul și chiar s-au prezentat la interviuri de angajare, obținând un loc de muncă. Astfel, prin activitățile de consiliere și orientare și demersuri ca cel prezentat anterior, unitatea școlară se dovedește a fi un pol de interes și pentru părinții din comunitatea deservită.”

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

„Se observă existența unui plan de îmbunătățire a calității în învățământ, *aspect susținut de declarațiile de intenție referitoare la misiunea și viziunea școlii, afișate chiar în holul de la intrarea în clădire. Misiunea și viziunea școlii sunt susținute prin șase ținte strategice, iar cea de-a doua prevede „creșterea calității, fluxurilor de elevi și asigurarea finalităților educaționale”.* Totodată, *panourile informative / avizierele sunt organizate conform publicului țintă (elevi, profesori, cu caracter general sau cu anunțuri destinate părinților/famiiliilor elevilor).* Astfel, există cadrul organizatoric și o implicare totală a unității școlare/cadrelor didactice din unitatea școlară pentru asigurarea calității în educație incluzivă, dar se impune și sprijin consistent din punct de vedere al asigurării resurselor pentru atingerea țintei strategice nr. 6, respectiv „ameliorarea și modernizarea bazei tehnico-materiale [...]”

Extrasele de mai sus din „Raport analiză chestionar privind identificarea, dezvoltarea și schimbul de bune practici pentru asigurarea calității în educație incluzivă și pentru facilitarea dialogului școală-familie-comunitate”, aferent activității din luna iulie 2018 din cadrul proiectului ProForm, au fost confirmate recent la seminarul organizat în 22 iulie 2019, reflectând preocuparea constantă a reprezentanților unității școlare țintă din Găiseni, Giurgiu, în crearea, dezvoltare, consolidarea și menținerea relației școală-familie-comunitate.

Strategii și intervenții

În luna martie 2018, în cadrul școlii s-a organizat prima ediție a activității intitulate „**De vorbă cu mamele la un pahar de apă rece**”, la care au luat parte atât cadrele didactice ale unității școlare (incluzând și scolile structuri: Școala Gimnazială nr. 2 Căscioarele, Școala Primară nr.3 Cărpenișu), cât mai ales părinți ai elevilor acestor școli.

Conform celor relatate de directorul școlii, d-na prof. Georgeta Mateescu: „Fiind luna dedicată femeilor, am căutat să realizez o ședință cu părinții pe școală mai diferită decât cele cu care aceștia erau obișnuiți. De asemenea, știam că la astfel de activități participă de regulă mamele, bunicile etc., lucru tocmai bun pentru ceea ce urma să se întâmple”.

Astfel, a fost pregătit un decor cu totul special în sala unde urma să aibă loc ședința, cât și materiale diverse. În locul florilor sau bomboanelor, participantele au fost întâmpinate cu cate un pahar cu apă rece.

Părintii au fost rugați să se întoarcă pentru câteva clipe în anii copilăriei, să își amintească de doamna învățătoare, de profesorul preferat și să ia loc pe scaunul povestitorului, împărtășind celorlalți participanți amintiri din acele vremuri. Pe scaunul povestitorului au luat loc și câteva cadre didactice, foste eleve ale școlii, care acum creionează drumul copiilor spre un viitor bun.

Mai mult, au avut loc jocuri de rol- *Ce aș face dacă aș fi cadru didactic ? / Ce-aș face dacă fiul/fiica mea... ?*, având în vedere anumite situații ce se regăseau scrise pe biletele colorate.

Printre persoanele prezente se aflau și foști dascăli ai acestei școli, care și-au pus amprenta asupra multor generații de elevi și au povestit cu mândrie ce înseamnă să fii mamă acasă, cât mai ales pentru elevii școlii unde îți desfășori activitatea.

Scopul acestei activități a fost de a cunoaște și mai bine familiile elevilor, de a le apropia de școală și de a avea o legătură și mai strânsă pe viitor.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Printre cei prezenți se aflau și persoane cu o situație socială mai puțin bună, pentru care astfel de activități sunt binevenite, oferindu-le șansa să găsească noi metode de a interacționa cu copiii, de a-i înțelege și de a-i ajuta pe viitor.

Rezultate.

Părinții au fost foarte încântați de activitate și s-au lăsat antrenați în discuții și jocuri, amintindu-și cu drag de anii de școală, de primul cuvânt spus de copilul lor, de prima năzbâtie pentru care au fost sau nu pedepsiți în vremurile trecute.

Conform d-nei director: „Ulterior acestei activități, mamele au înțeles cât de mult contează să ai o relație strânsă cu copilul, cât și cu mediul unde acesta își desfășoară activitățile, cu cadrele didactice care petrec o parte din timp cu copilul dumnealor și că, din când în când, e bine să ne amintim de anii în care eram lipsiți de griji și în care ne bucuram de lucrurile mici - o mângâiere pe obraz a doamnei învățătoare, o îmbrățișare a colegului de bancă etc.”

Concluzii

Ceva, care poate la prima vedere pare simplist, devine extrem de eficient prin rezultatele atinse și minimul de resurse alocate, respectiv, devine o bună practică. Și cum, în general, natura umană tinde spre sofisticare, complicare, totodată trebuie evidențiat faptul că uneori este suficientă o simplă schimbare a abordării a ceea ce facem în mod constant pentru a putea obține rezultate mai bune sau pentru a ne atinge obiectivele.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Proiectul „Viitor la cuptor”

Rezumat

Bunele practici referitoare la educația incluzivă de calitate se situează de multe ori în sfera cadrului teoretic. Totuși, se impune identificarea unor proiecte/activități, demersuri care să prezinte rezultate tangibile, cu caracter practic. În acest sens, în cadrul unor proiecte finanțate din fonduri europene nerambursabile implementate la nivel național sau local în anii trecuți s-a reușit identificarea unor exemple, care îmbină cadrul teoretic cu cel practic, având impact maxim asupra grupurilor țintă vizate, contribuind la implementarea educației incluzive, dar și la asigurarea și creșterea calității acesteia.

Context

În cadrul proiectului „Dezvoltarea abilităților de viață a tinerilor în contextul dezvoltării durabile”, finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013 realizat de către Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Bihor în calitate de aplicant, în parteneriat cu Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile și Asociația REPER21, în luna august 2014 s-a editat un material intitulat „Culegere de bune practici de proiecte educaționale.”¹⁰⁸ Culegerea, conform autorilor a avut ca obiectiv: „[...] prezentarea unor colaborări dintre școli/licee și ONG-uri concretizate sub forma unor proiecte pe tematica de abilități de viață și dezvoltare durabilă.”¹⁰⁹

Totodată, autorii precizează: „Proiectele educaționale prezentate în acest material au fost selectate în urma unei cercetări online a colaborărilor dintre școli/licee și ONG-uri, pe baza următoarelor criterii: tema abordată, grupul țintă vizat, replicabilitate, rezultate, continuitate.”¹¹⁰, respectiv acele exemple cu caracter partic la care s-a făcut trimitere anterior.

Strategii și intervenții.

Dintre proiectele prezentate în cadrul culegerii amintite mai sus, am selectat câteva exemple, care vor fi prezentate în materiale succesive în secțiunea Bune practici a paginii web a proiectului ProForm.

Pentru acest material, ne-am oprit asupra proiectului „Viitor la cuptor”, coordonat de către Asociația Omnia Comunitaria, în parteneriat cu Școala Gimnazială Specială Sf. Nicolae București și implementat în București în perioada martie-octombrie 2013, având ca grup țintă elevi și cadre didactice. Proiectul a fost finanțat de către Fundația Orange.

Scopul proiectului a fost să „să conducă la creșterea calității vieții pe termen lung a copiilor cu dizabilități mentale diverse.”¹¹¹, cu următoarele obiective:

- „Dezvoltarea autonomiei la maturitate pentru copiii cu dizabilități mentale prin deprinderea de abilități practice în domeniul realizării manuale a pastelor făinoase;
- Susținerea procesului educațional prin autofinanțare;

¹⁰⁸ V. https://prof21.ro/assets/files/Publicatii/RAPORT%201.3_31aug14.pdf

¹⁰⁹ V. Culegere de bune practici de proiecte educaționale, august 2014, p. 1 format pdf.

¹¹⁰ Idem.

¹¹¹ *Op.cit.*, p. 8 format pdf.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Facilitarea integrării sociale pentru copiii din categorii defavorizate;
- În contextul unei inserții foarte scăzute pe piața muncii a persoanelor cu dizabilități mentale proiectul a căutat soluții prin care capacitatea restantă de muncă să fie valorificată.”¹¹²

Activitatea proiectului a fost realizată în jurul unui centru de producție a pastelor făinoase, finanțat de către organizația coordonatoare. Principalul element a fost cel de realizare a pastelor făinoase în mod manual, proces tehnologic cu riscuri foarte reduse, activitate care aduce beneficii rapid în dezvoltarea psihomotricității și a abilităților sociale.

În cadrul acestui centru, 200 de copii de la școala țintă, au putut participa la ateliere opționale unde au învățat să producă și să ambaleze paste făinoase. Ulterior, acești copii se pot angaja în cadrul unui atelier protejat înființat de către coordonatorul proiectului, Asociația Omnia Comunitaria. Astfel, „acest proiect adresează un mesaj în primul rând comunității, arătând dorința copiilor și tinerilor cu dizabilități mentale de a demonstra că pot deveni utili prin muncă, în mod real egal semenilor lor.”¹¹³

Rezultate.

Au fost evidențiate următoarele rezultate ale proiectului:

- „206 copii beneficiari din cadrul Școlii Gimnaziale Speciale Sf. Nicolae, din care 16 elevi provin din cadrul școlilor de masă;
- angajarea a doi elevi;
- **implicarea a 7 părinți/bunici ca voluntari în proiect;**
- **2 clase (ciclul primar și gimnazial) au preluat în anul școlar 2013-2014 opționalul Minifabrica de ECOpaste în vederea experimentării și îmbunătățirii programei școlare;**
- 2 grupe a câte 5 elevi având peste 12 ani inițiați în procesul de producere al pastelor, **din care 8 au fost pregătiți ca monitori pentru a putea ajuta alți copii;**
- **20 de cadre didactice inițiate în procesul de producere al pastelor** pentru a putea susține singure activități cu elevii proprii în atelier, mai ales în cadrul orelor de terapie ocupațională;
- **un spațiu acordat de Primăria sectorului 4 în vederea întrunirii normelor HACCP privind producția și comercializarea pastelor.”¹¹⁴**

Toate rezultatele sunt exemplare, dar ne-am permis să evidențiem în aldine acele rezultate cu impact în creșterea calității educației incluzive în mod direct, la nivelul programei școlare și al procesului educațional în sine, cât și indirect, prin cooptarea și implicarea familiilor și a factorilor de decizie locali.

Nu în ultimul rând, autorii evidențiază și o serie de puncte forte ale proiectului în domeniul dezvoltării durabile; și la acest capitol, am evidențiat elementele specifice dezvoltării educației incluzive:

- „**promovează drepturile egale, diversitatea și nediscriminarea față de un grup dezavantajat - copiii cu dizabilități mentale;**

¹¹² Idem.

¹¹³ Idem.

¹¹⁴ Idem.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- **favorizează învățarea continuă a elevilor și cadrelor didactice;**
- dezvoltă spiritul antreprenorial în rândul elevilor;
- **dezvoltă abilități în rândul elevilor ce facilitează inserția acestora pe piața muncii;**
- promovează o formă de economie socială;
- vizează crearea unor locuri de muncă pe termen lung;
- **implică o gamă largă de stakeholderi: instituții de învățământ, autorități publice, mediul ONG și cel de afaceri.**¹¹⁵

Altfel spus, aceste rezultate au fost posibile prin deschiderea unității de învățământ către comunitate, societatea civilă și parteneri externi în vederea atragerii surselor de finanțare necesare realizării unei activități cu impact și relevanță maxime pentru grupul țintă vizat.

Concluzii

Prezentul material și-a propus în primul rând să aducă în atenție culegerea de bune practici prezentată,¹¹⁶ evidențind și un tip specific de activitate în care sunt implicați toți factorii relevanți în vederea creșterii gradului de incluziune: cadre didactice, elevi, familii (părinți/bunici) și autorități și instituții locale, cu accent pe dezvoltarea și consolidarea relației școală-familie-comunitate-parteneri sociali în crearea unui model de educație incluzivă.

Bibliografie:

- https://prof21.ro/assets/files/Publicatii/RAPORT%201.3_31aug14.pdf.

¹¹⁵ *Op.cit.*, p. 8-9 format pdf.

¹¹⁶ Document disponibil la http://www.invataimpreunacumine.ro/files/ghid_bune_practici_web.pdf.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Proiectul „Și copiii cu autism merg la școală”

Rezumat

Bunele practici referitoare la educația incluzivă de calitate se situează de multe ori în sfera cadrului teoretic. Totuși, se impune identificarea unor proiecte/activități, demersuri care să prezinte rezultate tangibile, cu caracter practic. În acest sens, în cadrul unor proiecte finanțate din fonduri europene nerambursabile implementate la nivel național sau local în anii trecuți s-a reușit identificarea unor exemple, care îmbină cadrul teoretic cu cel practic, având impact maxim asupra grupurilor țintă vizate, contribuind la implementarea educației incluzive, dar și la asigurarea și creșterea calității acesteia.

Context

În cadrul proiectului „Dezvoltarea abilităților de viață a tinerilor în contextul dezvoltării durabile”, finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013 realizat de către Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Bihor în calitate de aplicant, în parteneriat cu Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile și Asociația REPER21, în luna august 2014 s-a editat un material intitulat „Culegere de bune practici de proiecte educaționale.”¹¹⁷ Culegerea, conform autorilor a avut ca obiectiv: „[...] prezentarea unor colaborări dintre școli/licee și ONG-uri concretizate sub forma unor proiecte pe tematica de abilități de viață și dezvoltare durabilă.”¹¹⁸

Totodată, autorii precizează: „Proiectele educaționale prezentate în acest material au fost selectate în urma unei cercetări online a colaborărilor dintre școli/licee și ONG-uri, pe baza următoarelor criterii: tema abordată, grupul țintă vizat, replicabilitate, rezultate, continuitate.”¹¹⁹, respectiv acele exemple cu caracter partit la care s-a făcut trimitere anterior.

Strategii și intervenții. Rezultate.

Continuăm prezentarea bunelor practici selectate din culegerea amintită mai sus.

Pentru acest material, ne-am oprit asupra proiectului „Și copiii cu autism merg la școală”, coordonat de către Asociația Îvingem Autismul, în parteneriat cu ANCAAR Craiova, Asociația Înțelege Autismul Arad, Asociația Părinților copiilor cu autism Argeș, Autism Transilvania, Autism Baia-Mare, Copiii de Cristal Brașov, Grădinița Step by Step Bambi, Grădinița Vise, Romanian Angel Appeal, Liceul Nichita Stănescu, Școala cu clasele I-VIII nr. 1 Bolintin Vale, Școala cu clasele nr. 21 București.

Proiectul a fost implementat în București, Cluj-Napoca, Arad, Baia Mare, Craiova, Brașov, Pitești în perioada aprilie-septembrie 2013, având ca grup țintă elevi și cadre didactice. Proiectul a fost finanțat de către Fundația Orange.

Scopul proiectului a fost să „Îmbunătățirea accesului la educație a 150 de copii cu autism din 7 orașe din România.”¹²⁰, cu următoarele obiective:

¹¹⁷ V. https://prof21.ro/assets/files/Publicatii/RAPORT%201.3_31aug14.pdf

¹¹⁸ V. Culegere de bune practici de proiecte educaționale, august 2014, p. 1 format pdf.

¹¹⁹ Idem.

¹²⁰ *Op.cit.*, p. 6 format pdf.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- „Creșterea abilităților a 30 de copii cu autism pentru a fi integrați în școală, alături de copii cu o dezvoltare tipică (normală);
- Dezvoltarea cunoștințelor despre autism și abilităților a 150 de cadre didactice în metode de predare și integrare școlară a elevilor cu autism;
- Creșterea toleranței a 300 de copii din București, cu o dezvoltare tipică, colegii ai copiilor cu autism pentru îmbunătățirea integrării școlare a colegilor lor speciali.”¹²¹

Proiectul a avut trei componente, centrate pe:

1. Copii;
2. Cadre didactice;
3. Elaborare materiale suport dedicate;

Prima componentă a constat din activități individuale și de grup pentru „pregătirea copiilor pentru școală și dezvoltarea abilităților lor conform cu obiectivele curriculei educaționale – pentru grădiniță și școală, în funcție de vârsta beneficiarilor (completarea de fișe de lucru, pregătirea temelor – în cazul copiilor deja integrați la școală etc), dar și pentru dezvoltarea abilităților de socializare cu colegii lor cu o dezvoltare tipică.”¹²² Totodată, cei 300 de elevi participanți au avut posibilitatea să lectureze texte variate pe tema „Despre prietenie și toleranță”.

A doua componentă a fost destinată formării cadrelor didactice, respectiv 150 de cadre didactice din București și încă 5 orașe din țară. Au fost organizate 7 cursuri (6 prevăzute inițial plus un curs suplimentar la Pitești pentru 59 de participanți, la solicitarea și în parteneriat cu Asociația Părinților Copiilor cu Autism Argeș). Tematica abordată a vizat metode de predare și integrare școlară a elevilor cu autism.

În cea de-a treia componentă s-au elaborat și implementat două materiale:

- a) a fost tipărită versiunea în limba română a ghidului pentru cadre didactice, realizat de Autism Speaks;
- b) au fost realizate *Poveștile sociale*, respectiv materiale video educaționale aplicabile pentru învățarea regulilor sociale de comportament, la școală și în alte medii.

Ghidul destinat cadrelor didactice a fost tipărit în 500 de exemplare. Acestea au fost diseminate către toți participanții la cursurile din componenta doi, către școlile partenere din cadrul proiectului și către FEDRA – Federația pentru Drepturi și Resurse pentru Persoanele cu Tulburare în Spectrul Autist.

Nu în ultimul rând, autorii evidențiază și o serie de puncte forte ale proiectului în domeniul dezvoltării durabile; aceste puncte forte făcând și obiectul dezvoltării educației incluzive:

- „promovează drepturile egale, diversitatea și nediscriminarea față de un grup dezavantajat- copiii cu autism;
- favorizează formarea continuă a cadrelor didactice – prin oferirea cursului de specializare;

¹²¹ Idem.

¹²² *Op.cit.*, p. 7 format pdf.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- caută soluționarea problemelor de integrare a copiilor cu autism prin implicarea profesorilor, dar și a elevilor cu autism și a celor cu dezvoltare tipică;
- parteneriat puternic între mediul ONG și învățământul formal.”¹²³

Aceste rezultate au fost posibile prin deschiderea unităților de învățământ către societatea civilă și alți parteneri instituționali externi în vederea atragerii surselor de finanțare necesare realizării unei activități cu impact și relevanță maxime pentru grupurile țintă vizate.

Concluzii

Prezentul material și-a propus în primul rând să aducă în atenție culegerea de bune practici prezentată,¹²⁴ evidențiind și un tip specific de activitate cu accent pe dezvoltarea și consolidarea relației școală-familie-comunitate-parteneri sociali în crearea unui model de educație incluzivă, tip de activitate care poate fi replicată la nivelul unui parteneriat între unități de învățământ, dar mai ales la nivelul inspectoratelor școlare județene.

Bibliografie:

- https://prof21.ro/assets/files/Publicatii/RAPORT%201.3_31aug14.pdf.

¹²³ Idem.

¹²⁴ Document disponibil la http://www.invataimpreunacumine.ro/files/ghid_bune_practici_web.pdf.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Proiectul „Ghibstock. Festival în curtea școlii”

Rezumat

Bunele practici referitoare la educația incluzivă de calitate se situează de multe ori în sfera cadrului teoretic. Totuși, se impune identificarea unor proiecte/activități, demersuri care să prezinte rezultate tangibile, cu caracter practic. În acest sens, în cadrul unor proiecte finanțate din fonduri europene nerambursabile implementate la nivel național sau local în anii trecuți s-a reușit identificarea unor exemple, care îmbină cadrul teoretic cu cel practic, având impact maxim asupra grupurilor țintă vizate, contribuind la implementarea educației incluzive, dar și la asigurarea și creșterea calității acesteia.

Context

În cadrul proiectului „Dezvoltarea abilităților de viață a tinerilor în contextul dezvoltării durabile”, finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013 realizat de către Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Bihor în calitate de aplicant, în parteneriat cu Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile și Asociația REPER21, în luna august 2014 s-a editat un material intitulat „Culegere de bune practici de proiecte educaționale.”¹²⁵ Culegerea, conform autorilor a avut ca obiectiv: „[...] prezentarea unor colaborări dintre școli/licee și ONG-uri concretizate sub forma unor proiecte pe tematica de abilități de viață și dezvoltare durabilă.”¹²⁶

Totodată, autorii precizează: „Proiectele educaționale prezentate în acest material au fost selectate în urma unei cercetări online a colaborărilor dintre școli/licee și ONG-uri, pe baza următoarelor criterii: tema abordată, grupul țintă vizat, replicabilitate, rezultate, continuitate.”¹²⁷, respectiv acele exemple cu caracter partic la care s-a făcut trimitere anterior.

Strategii și intervenții. Rezultate.

Continuăm prezentarea bunelor practici selectate din culegerea amintită mai sus.

Pentru acest material, ne-am oprit asupra proiectului „Ghibstock. Festival în curtea școlii”, coordonat de către Clubul IMPACT al Liceului Teoretic “Onisifor Ghibu” Cluj Napoca, în parteneriat cu Liceul Teoretic „Onisifor Ghibu” Cluj Napoca.

Proiectul a fost implementat în Cluj-Napoca, cu caracter anual, începând din 2010, având ca grup țintă principal elevii. Proiectul a fost finanțat de către Youthbank.

Scopul proiectului, unul caritabil, a fost „să capteze atenția tinerilor asupra problemelor comunității în care trăiesc. Evenimentul susține implicarea participanților în comunitate și contribuie la creșterea atașamentului tinerilor față de cultură, școală și procesul educațional în general.”¹²⁸

Festivalul este orientat spre activități cultural-artistico-sportive, respectiv amintim street art, concerte, teatru, jonglerie, tiroliană, panou de cățărat etc. și are o durată de 1-2 zile. „Festivalul a debutat în 2010 la inițiativa unui grup de elevi ai Liceului Teoretic “Onisifor Ghibu” Cluj de a obține resurse financiare pentru soluționarea unor probleme din școală și

¹²⁵ V. https://prof21.ro/assets/files/Publicatii/RAPORT%201.3_31aug14.pdf

¹²⁶ V. Culegere de bune practici de proiecte educaționale, august 2014, p. 1 format pdf.

¹²⁷ Idem.

¹²⁸ *Op.cit.*, p. 17 format pdf.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/108182)

comunitate. Pentru fiecare ediție, se alege o cauză socială, către care se redirecționează fondurile obținute în urma festivalului. Festivalul se desfășoară în curtea școlii, iar accesul se face în schimbul unui preț modic.”¹²⁹ Cauzele sociale ale fiecărei ediții din intervalul 2010-2014 au fost:

- „2010 - reamenajarea grădinii din curtea școlii în vederea organizării unor ore în aer liber;
- 2011 - sprijinirea a 20 de copii din zona rurală (loc. Caianu) pentru a nu abandona școala;
- 2012 - sprijinirea unei tinere din Craiova diagnosticată cu cancer mandibular;
- 2013 - ajutorarea copiilor din centrul Prison Fellowship din cartierul clujean Iris și contribuirea la dezvoltarea turismului din Cluj prin organizarea de trasee „treasure hunt“;
- 2014 - organizarea unei tabere educaționale pentru 18 copii din familii defavorizate din satele Vultureni, Chinteni și pentru cei din Centrul Prison Fellowship Cluj Napoca.”¹³⁰

La fiecare ediție sunt implicați și voluntari din clubul IMPACT III, în activități de organizare și promovare a festivalului, dar și de amenajare a spațiului aferent. Totodată se precizează și că: „Ghibstock e un eveniment care are continuitate și care a crescut an de an, ajungând să atragă de la 200 de participanți în 2010, până la peste 1000 de elevi, profesori, părinți și alți membri din comunitate în 2014.”¹³¹

Nu în ultimul rând, autorii evidențiază și o serie de puncte forte ale proiectului în domeniul dezvoltării durabile; aceste puncte forte făcând și obiectul dezvoltării educației incluzive:

- **„Stimularea culturii participative, a cetățeniei active și a voluntariatului în rândul părinților, al profesorilor, al colegilor și al comunității;**
- **Creșterea gradului de responsabilizare al elevilor față de propria comunitate prin soluționarea unor probleme identificate chiar de ei;**
- **Promovează principiile diversității, incluziunii și drepturilor egale prin sprijinirea unor tineri dezavantajați din zona rurală, din Centrul Prison Fellow Ship;**
- **Favorizează creșterea interesului față de școala și reducerea abandonului în rândul elevilor din mediul rural, folosind metode inovative de lucru;**
- Cauzele sociale ale fiecărei ediții au abordat o paletă largă de probleme sociale (mediu, sănătate, educaționale);
- **Promovează activitățile culturale și încurajează tinerii în implicarea în astfel de activități;**
- **Dezvoltă în rândul elevilor implicați în organizarea festivalului abilități organizatorice, de comunicare, de luare a deciziilor, de reacție la situații de criză.”**¹³²

¹²⁹ Idem.

¹³⁰ Idem.

¹³¹ Idem.

¹³² *Op.cit.*, p. 17-18 format pdf.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Se impune precizarea că și în cadrul proiectului ProForm au fost identificate demersuri similare, cu implicarea mai multor structuri școlare din județul Giurgiu, demersuri pe care sperăm să le putem prezenta ca bună practică pe site-ul proiectului.

Concluzii

Prezentul material și-a propus în primul rând să aducă în atenție culegerea de bune practici prezentată,¹³³ evidențind și un tip specific de activitate cu accent pe dezvoltarea și consolidarea relației școală-familie-comunitate-parteneri sociali în crearea unui model de educație incluzivă, tip de activitate care poate fi replicată la nivelul unui parteneriat între unități de învățământ, dar mai ales la nivelul inspectoratelor școlare județene prin crearea unor evenimente similare, cooptând mai multe unități/structuri școlare, pe criteriile de proximitate.

Bibliografie:

- https://prof21.ro/assets/files/Publicatii/RAPORT%201.3_31aug14.pdf.

¹³³ Document disponibil la https://prof21.ro/assets/files/Publicatii/RAPORT%201.3_31aug14.pdf.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Proiectul „Colorează în verde amprenta ecologică a mâncării tale”

Rezumat

Bunele practici referitoare la educația incluzivă de calitate se situează de multe ori în sfera cadrului teoretic. Totuși, se impune identificarea unor proiecte/activități, demersuri care să prezinte rezultate tangibile, cu caracter practic. În acest sens, în cadrul unor proiecte finanțate din fonduri europene nerambursabile implementate la nivel național sau local în anii trecuți s-a reușit identificarea unor exemple, care îmbină cadrul teoretic cu cel practic, având impact maxim asupra grupurilor țintă vizate, contribuind la implementarea educației incluzive, dar și la asigurarea și creșterea calității acesteia.

Context

În cadrul proiectului „Dezvoltarea abilităților de viață a tinerilor în contextul dezvoltării durabile”, finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013 realizat de către Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Bihor în calitate de aplicant, în parteneriat cu Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile și Asociația REPER21, în luna august 2014 s-a editat un material intitulat „Culegere de bune practici de proiecte educaționale.”¹³⁴ Culegerea, conform autorilor a avut ca obiectiv: „[...] prezentarea unor colaborări dintre școli/licee și ONG-uri concretizate sub forma unor proiecte pe tematica de abilități de viață și dezvoltare durabilă.”¹³⁵

Totodată, autorii precizează: „Proiectele educaționale prezentate în acest material au fost selectate în urma unei cercetări online a colaborărilor dintre școli/licee și ONG-uri, pe baza următoarelor criterii: tema abordată, grupul țintă vizat, replicabilitate, rezultate, continuitate.”¹³⁶, respectiv acele exemple cu caracter partit la care s-a făcut trimitere anterior.

Strategii și intervenții. Rezultate.

Continuăm prezentarea bunelor practici selectate din culegerea amintită mai sus.

Pentru acest material, ne-am oprit asupra proiectului „Colorează în verde amprenta ecologică a mâncării tale”, coordonat de către Școala cu clasele I-VIII din satul Palanca, județul Bacău, în parteneriat cu Asociația „Prietenii Pamântului” din Galați.

Proiectul a fost implementat în Palanca, județul Bacău, în anul școlar 2011-2012, având ca grup țintă principal elevii. Proiectul a fost finanțat prin Programul „Școli europene pentru o planetă vie” (European Schools For A Living Planet – ESFALP), organizat de WWF împreună cu Fundația ERSTE.

Scopul proiectului a fost „îmbunătățirea cunoștințelor și abilităților necesare unui stil de viață sustenabil în rândul a 30 de elevi de gimnaziu din comuna Palanca.”¹³⁷

Echipa care a activat în cadrul proiectului a fost formată din elevi cu vârsta de 12 ani. Activitățile desfășurate în cadrul proiectului „[...] au fost concepute astfel încât să dezvolte

¹³⁴ V. https://prof21.ro/assets/files/Publicatii/RAPORT%201.3_31aug14.pdf

¹³⁵ V. Culegere de bune practici de proiecte educaționale, august 2014, p. 1 format pdf.

¹³⁶ Idem.

¹³⁷ *Op.cit.*, p. 21 format pdf.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

abilitatea elevilor de a lua decizii mai bine informate cu privire la un stil de viață sănătos, un mediu curat, prețuind agricultura și gastronomia locală”¹³⁸, respectiv:

- „ateliere de gătit folosind energie regenerabilă;
- construcția unei sere în grădina școlii;
- documentare asupra impactului de mediu și asupra sănătății al mâncărilor tradiționale din Palanca;
- prezentări pentru părinți despre agricultura sustenabilă, mâncare organică și amprenta de carbon;
- calculul amprentei de carbon al mesei de prânz;
- analiza ingredientelor înscrise pe etichetele produselor de tip junk food;
- realizarea unei bănci de semințe tradiționale.”¹³⁹

În ceea ce privește rezultatele, în general, dar și din perspectiva dezvoltării durabile; autorii evidențiază o serie de puncte forte, cu un puternic caracter educațional:

- „proiectul s-a desfășurat într-o zonă rurală unde accesul la informație este mai redus;
- promovarea unui stil de viață [sustenabil], premisă esențială în susținerea dezvoltării durabile a comunității locale;
- implicarea părinților în vederea asigurării continuității procesului de învățare și aplicare a deprinderilor;
- abordarea unor subiecte cheie în domeniul dezvoltării durabile: agricultura sustenabilă, mâncare organică, energie regenerabilă și amprenta de carbon.”¹⁴⁰

Se poate observa că proiectul a contribuit în mod clar la consolidarea relației școală-familie-comunitate, facilitând o abordare diferită a acestei relații, dar și a procesului de învățare și de aplicare a deprinderilor, totodată contribuind și la implementarea strategiilor naționale în materie de dezvoltare durabilă prin conștientizarea și pregătirea elevilor pentru asigurarea unui viitor sustenabil.

Concluzii

Trebuie menționat și faptul că „Proiectul a primit recunoaștere internațională, Școala cu clasele I-VIII din satul Palanca, fiind desemnată printre cei patru câștigători ai competiției internaționale dedicate mediului înconjurător „Școli europene pentru o planetă vie”, ediția anului 2012. Competiția este o inițiativă a WWF și a Fundației ERSTE”¹⁴¹.

Astfel, prezentul material și-a propus în primul rând să aducă în atenție culegerea de bune practici prezentată,¹⁴² evidențiind și un tip specific de activitate cu accent pe dezvoltarea și consolidarea relației școală-familie-comunitate-parteneri sociali în dezvoltarea elevilor, dar și a unui model educațional centrat pe deprinderi, pe satisfacerea prin mijloace proprii a nevoilor primare, cu un puternic accent pe promovarea unui stil de viață sustenabil, premisă esențială în susținerea dezvoltării durabile a comunității locale. Acest tip de activitate poate fi replicată la nivelul unui parteneriat între unități de învățământ din ciclul gimnazial.

¹³⁸ Idem.

¹³⁹ *Op.cit.*, p. 21-22 format pdf

¹⁴⁰ *Op.cit.*, p. 22 format pdf.

¹⁴¹ Idem.

¹⁴² Document disponibil la https://prof21.ro/assets/files/Publicatii/RAPORT%201.3_31aug14.pdf.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Bibliografie:

- https://prof21.ro/assets/files/Publicatii/RAPORT%201.3_31aug14.pdf.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Proiectul „Grădina din curtea școlii”

Rezumat

Bunele practici referitoare la educația incluzivă de calitate se situează de multe ori în sfera cadrului teoretic. Totuși, se impune identificarea unor proiecte/activități, demersuri care să prezinte rezultate tangibile, cu caracter practic. În acest sens, în cadrul unor proiecte finanțate din fonduri europene nerambursabile implementate la nivel național sau local în anii trecuți s-a reușit identificarea unor exemple, care îmbină cadrul teoretic cu cel practic, având impact maxim asupra grupurilor țintă vizate, contribuind la implementarea educației incluzive, dar și la asigurarea și creșterea calității acesteia.

Context

În cadrul proiectului „Dezvoltarea abilităților de viață a tinerilor în contextul dezvoltării durabile”, finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013 realizat de către Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Bihor în calitate de aplicant, în parteneriat cu Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile și Asociația REPER21, în luna august 2014 s-a editat un material intitulat „Culegere de bune practici de proiecte educaționale.”¹⁴³ Culegerea, conform autorilor a avut ca obiectiv: „[...] prezentarea unor colaborări dintre școli/licee și ONG-uri concretizate sub forma unor proiecte pe tematica de abilități de viață și dezvoltare durabilă.”¹⁴⁴

Totodată, autorii precizează: „Proiectele educaționale prezentate în acest material au fost selectate în urma unei cercetări online a colaborărilor dintre școli/licee și ONG-uri, pe baza următoarelor criterii: tema abordată, grupul țintă vizat, replicabilitate, rezultate, continuitate.”¹⁴⁵, respectiv acele exemple cu caracter partic la care s-a făcut trimitere anterior.

Strategii și intervenții. Rezultate.

Continuăm prezentarea bunelor practici selectate din culegerea amintită mai sus.

Pentru acest material, ne-am oprit asupra proiectului „Grădina din curtea școlii”, coordonat de către România în Tranziție, în parteneriat cu Școala Gimnazială Ferdinand I București.

Proiectul a fost implementat în București, la Școala Gimnazială Ferdinand I, începând cu anul 2013, anual, din luna martie până în luna noiembrie, având ca grup țintă principal elevii și cadrele didactice. Proiectul a fost auto-finanțat.

Scopul proiectului a fost „[...] să sprijine elevii în dobândirea abilităților practice care să-i determine să înțeleagă autonom importanța conceptelor ecologice fundamentale și să le aplice în viața cotidiană.”¹⁴⁶ S-a pornit de premiza că resursele fosile (de ex.: petrolul) și vor reduce importanța în economia viitoare, aceasta estimându-se să fie una majoritar locală și rezilientă. Totodată, „(Re)apropierea de natura, respectul și înțelegerea mecanismelor

¹⁴³ V. https://prof21.ro/assets/files/Publicatii/RAPORT%201.3_31aug14.pdf

¹⁴⁴ V. Culegere de bune practici de proiecte educaționale, august 2014, p. 1 format pdf.

¹⁴⁵ Idem.

¹⁴⁶ *Op.cit.*, p. 29 format pdf.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

acesteia, spiritul comunitar, forța lucrului în comun – sunt elemente-cheie ale noului tip de economie pe care activitățile din Grădina le dezvoltă în rândul participanților.”¹⁴⁷

Proiectul are două componente educaționale, respectiv:

- „Activități în sala de clasă – 1 oră/ săptămână;
- Ateliere practice – 4 ore/săptămână, în fiecare sâmbătă;

În sala de clasă sunt predate cunoștințele teoretice și se desfășoară mici ateliere de grădinarit și reciclare creativă: pregătirea răsadurilor, stratificarea semințelor, reciclarea (refolosirea) PET-urilor.”¹⁴⁸

Ca desfășurare, în primii doi ani proiectul s-a derulat sub coordonarea lui Ionuț Bădică, de la România în Tranziție, fiind pilotat în Școala Gimnazială Ferdinand I din București, aceasta punând un spațiu înverzit la dispoziția echipei de proiect. În implementarea efectivă, „[...] un grup de “gospodari” de 8-12 ani împreună cu voluntari adulți au transformat acest spațiu într-o adevărată grădina și au cultivat peste 25 de soiuri de legume (roșii, ardei, vinete, varză, gulie, conopidă, salată, fasole, ridichi, dovlecei), plante aromatice (măghiran, coriandru, mărar, pătrunjel, leuștean, levănțică), flori (dalii, crăițe, zorele) sau fructe (căpșuni).”¹⁴⁹ Se impune precizarea că soiurile cultivate sunt românești, naturale, materialul săditor fiind furnizat de către unul dintre voluntarii România în Tranziție. Grădina a fost construită urmând principiile permaculturii, astfel partea teoretică fiind sprijinită de partea practică, respectiv cultivare efectivă. Prin specificul său, permacultura vizează diversitatea și întraajutorarea reciprocă între plantele cultivate, „Diversitatea reprezintă o caracteristică importantă a permaculturii și a fost elementul cheie în construcția design-ului Grădinii deoarece fiecare plantă contribuie la bunăstarea alteia: unele plante fixează azotul (aducând hrana în pamant și pentru alte plante), altele afânează pământul (de exemplu, rădăcinoasele), altele atrag insectele pentru polenizare.”¹⁵⁰ Astfel, prin explicarea aspectelor teoretice ale permaculturii și prin aplicarea acestora în practică, elevilor li s-au evidențiat și importanța lucrului în echipă, al întraajutorării reciproce, al spiritului comunitar.

În ceea ce privește rezultatele, în general, dar și din perspectiva dezvoltării durabile; autorii evidențiază o serie de puncte forte, cu un puternic caracter educațional:

- „asimilarea unor concepte ecologice de bază: importanța colectării selective a deșeurilor și a reciclării, utilizarea rațională a resurselor (apă, curent electric etc), respectul față de natură;
- deprinderea de aptitudini practice: cum se creează o grădină, construirea de mici anexe (solar, pepinieră), învățarea ciclului de creștere al florilor, fructelor, legumelor și al diverselor tipuri de plante;
- **îmbunătățirea relațiilor cu părinții și profesorii;**
- creșterea respectului pentru munca fizică;
- **dezvoltarea spiritului de comunitate, sprijinind copiii să lucreze împreună pentru un rezultat palpabil, comestibil și gustos;**
- libertatea de a crea, deoarece copii sunt încurajați să participe la designul grădinii și la alegerea plantelor;

¹⁴⁷ Idem.

¹⁴⁸ Idem.

¹⁴⁹ Idem.

¹⁵⁰ *Op.cit.*, p. 30 format pdf.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- replicabilitatea ușoară.”¹⁵¹

Se poate observa că proiectul a contribuit în mod clar la consolidarea relației școală-familie-comunitate, facilitând o abordare diferită a acestei relații, dar și a procesului de învățare și de aplicare a deprinderilor, totodată contribuind și la implementarea strategiilor naționale în materie de dezvoltare durabilă prin conștientizarea și pregătirea elevilor pentru asigurarea unui viitor sustenabil. Respectiv, proiectul poate contribui la creșterea gradului de incluziune, astfel având contribuții directe și în creșterea calității actului educațional.

Așa cum am amintit anterior, proiectul a fost auto-finanțat: „Sistemul a fost construit cu o investiție minimă: câțiva saci de mranită și câteva materiale de grădinarit care în total nu au depășit 350 lei, ceea ce îl face ușor replicabil la nivelul altor școli și licee din țară.”¹⁵²

Concluzii

Astfel, prezentul material și-a propus în primul rând să aducă în atenție culegerea de bune practici prezentată,¹⁵³ evidențiind și un tip specific de activitate cu accent pe dezvoltarea și consolidarea relației școală-familie-comunitate în dezvoltarea elevilor, dar și a unui model educațional centrat pe deprinderi, pe satisfacerea prin mijloace proprii a nevoilor primare, cu un puternic accent pe promovarea unui stil de viață sustenabil, premisă esențială în susținerea dezvoltării durabile a comunității locale. Acest tip de activitate poate fi replicată la nivelul oricărei unități de învățământ, la oricare dintre ciclurile primar, gimnazial sau liceal.

Bibliografie:

- https://prof21.ro/assets/files/Publicatii/RAPORT%201.3_31aug14.pdf;
- <https://www.facebook.com/GradinaDinCurteaScolii?fref=ts>.

¹⁵¹ Idem.

¹⁵² Idem.

¹⁵³ Document disponibil la https://prof21.ro/assets/files/Publicatii/RAPORT%201.3_31aug14.pdf.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării
unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Proiectul „Milostenie creștină în suflet de copil”

Rezumat

După cum am precizat și în *Introducere*, proiectul ProForm nu are ca obiectiv doar să livreze, ci să identifice, cuantifice și să relice. În acest sens, prin seminariile pentru identificarea bunelor practici (activitatea A3.2 a proiectului), ne-am propus să identificăm bunele practici existente la nivelul școlilor țintă din cadrul proiectului. La Liceul Tehnologic „Tiu Dumitrescu” Mihăilești, jud. Giurgiu am identificat câteva exemple de activități/proiecte cu caracter de bună practică în domeniul educației incluzive, respectiv din perspectiva eforturilor de creare, dezvoltare și consolidare a relației școală-familie-comunitate.

Context

Conform „Chestionarului privind identificarea, dezvoltarea și schimbul de bune practici pentru asigurarea calității în educație incluzivă și pentru facilitarea dialogului școală-familie-comunitate” aplicat la Liceul Tehnologic „Tiu Dumitrescu” Mihăilești în data de 19.09.2018 și ulterior dezbaterilor din cadrul seminarului din data de 21.02.2020 au fost evidențiate numeroase demersuri inițiate, dezvoltate și implementate de către unitatea școlară în ceea ce privește creșterea calității educației incluzive, mai ales din perspectiva consolidării relației școală-familie-comunitate. Trebuie remarcat faptul că aceste demersuri s-au bucurat de succes la nivel local, ceea ce a făcut ca unele dintre ele să devină o tradiție, fiind implementate anual.

Strategii și intervenții.

Printre aceste demersuri se numără și proiectul „Milostenie creștină în suflet de copil”, inițiat și coordonat de către Liceul Tehnologic „Tiu Dumitrescu” Mihăilești, în parteneriat cu Asociația de părinți și în colaborare cu Primăria Orașului Mihăilești și Biblioteca Orașului Mihăilești.

Prima ediția a avut loc în anul școlar 2018-2019, având ca motto „dă puțin și vei primi mult; dă lucruri muritoare și vei primi pe cele fără de moarte; dă celui sărac și chiar dacă tu taci, voci vor vorbi pentru tine, fiindcă milostenia stă înainte și te apără” (Sf. Ioan Gură de Aur).

Grupul țintă direct al proiectului a fost constituit din elevi, cadre didactice, părinți și beneficiarii finali, iar cel indirect din întreaga comunitate.

Din analiza de nevoi realizată de către echipa de proiect au rezultat două elemente cheie:

- Dorința elevilor de a înveseli și de a mângâia sufletul colegilor lor ce provin din familii ce se confruntă cu dificultăți materiale;
- Disponibilitatea elevilor de a cunoaște și practica tradițiile și obiceiurile specifice anotimpului primăvara.

Scopul proiectului a vizat conștientizarea sensului și semnificațiilor normelor și valorilor morale ce călăuzesc viața și activitatea oamenilor în comunitate.

Ca obiective, proiectul și-a propus:

- Cunoașterea datinilor și tradițiilor specifice anotimpului primăvara;
- Conștientizarea și determinarea participării elevilor la actul creației;

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

- Formarea unor atitudini pozitive față de semenii lor aflați în situații dificile;
- Educarea responsabilității față de mediul înconjurător prin folosirea materialelor reciclabile;
- Dezvoltarea colaborării dintre școală și familie.

Matricea cadru logic simplificată de mai jos prezintă activitățile, responsabilii și perioadele de derulare vizate:

ACTIVITATEA	RESPONSABIL	DATA
<ul style="list-style-type: none"> • realizarea unor invitații și afișe pentru popularizarea activităților proiectului • desfășurarea ședințelor cu părinții 	-profesorii	11-15 febr.
<ul style="list-style-type: none"> • activități de colectare a materialelor necesare 	-elevii	18-22 febr.
<ul style="list-style-type: none"> • confecționarea mărtișoarelor și felicitărilor • activitate comună părinți- copii 	-profesorii	18-28 febr.
<ul style="list-style-type: none"> • învățarea unor versuri și cântece de primăvară și pentru Ziua mamei 	-profesorii	18- 28 febr.
<ul style="list-style-type: none"> • organizarea expozițiilor și colectarea banilor prin vânzarea produselor • prezentarea unor momente artistice 	-cadrele desemnate -părinții	1-8 martie
<ul style="list-style-type: none"> • direcționarea banilor către copiii care au urgentă nevoie de ei. 	-profesorii	11-15 martie

Se poate observa în mod clar implicarea tuturor categoriilor de grup țintă direct, întregul proiect fiind un demers comun al elevilor, părinților acestora și cadrelor didactice. Trebuie precizat faptul că organizarea expozițiilor cu vânzare a presupus pseudocomercializarea produselor realizate de către elevi și părinții lor, respectiv acestea au avut un preț modic și au fost achiziționate de către cadrele didactice și de către părinți, putând vorbi astfel și despre o întreprindere simulată, respectiv nu despre un schimb comercial din economia reală.

Din perspectiva resurselor necesare, proiectul a utilizat patru categorii de resurse, respectiv:

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

a. umane:

- elevi
- părinți

b. materiale: materiale necesare conexiunii de mărțișoare; materiale reciclabile

c. financiare: donații ale părinților, cadrelor didactice implicate

d. temporale: 11 februarie- 15 martie.

Rezultate.

În ceea ce privește rezultatele așteptate, acestea au fost atinse, respectiv:

- Determinarea unui număr cât mai mare de copii în organizarea expoziției cu vânzare de mărțișoare;
- Manifestarea sentimentelor pozitive în relație cu ceilalți: iubirea aproapelui, dorința de a ajuta alți copii, respectarea și prețuirea semenilor, dorința de a săvârși fapte bune.

Totodată, din activitățile de evaluare desfășurate s-a vizat îndeplinirea următorilor indicatori, care au fost atinși în totalitate:

- Respectarea regulilor de comportament moral-civic în familie și în societate;
- Manifestarea solidarității și toleranței față de copiii defavorizați;
- Impactul acțiunilor desfășurate asupra populației școlare.

Prin acțiunile de diseminare propuse, respectiv:

- Popularizarea rezultatelor obținute pe parcursul derulării proiectului pe pagina de Facebook a liceului;
- Prezentarea produselor confecționate de copii în cadrul expozițiilor organizate;
- **Popularizarea în rândul cadrelor didactice a experienței dobândite, cu ocazia sesiunilor de comunicări științifice, a comisiilor metodice;**
- Amplasarea unor panouri de prezentare a activităților desfășurate în cadrul proiectului, în incinta școlii;

se poate observa un nou set de indicatori și rezultate, ceea ce face ca proiectul să poată fi folosit ca un instrument real pentru crearea, dezvoltarea și consolidarea relației școală-familie-comunitate.

Concluzii

În concluzie, prezentul material reflectă preocuparea constantă a cadrelor didactice de la Liceul Tehnologic „Tiu Dumitrescu” Mihăilești pentru creșterea calității educației incluzive, în acest sens inițiind, dezvoltând și implementând activități/proiecte, care au impact în crearea, dezvoltarea și consolidarea relației școală-familie-comunitate, cu replicabilitate la nivelul oricărei unități din învățământul preuniversitar, la oricare dintre ciclurile preșcolar-primar, gimnazial sau liceal.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Școala de cetățeni

Rezumat

După cum am precizat și în *Introducere*, proiectul ProForm nu are ca obiectiv doar să livreze, ci să identifice, cuantifice și să relice. În acest sens, prin seminariile pentru identificarea bunelor practici (activitatea A3.2 a proiectului), ne-am propus să identificăm bunele practici existente la nivelul școlilor țintă din cadrul proiectului. La Școala Gimnazială „Elina Basarab” Herăști, jud. Giurgiu am identificat câteva exemple de activități/proiecte cu caracter de bună practică în domeniul educației incluzive.

Context

Conform „Chestionarului privind identificarea, dezvoltarea și schimbul de bune practici pentru asigurarea calității în educație incluzivă și pentru facilitarea dialogului școală-familie-comunitate” aplicat la Școala Gimnazială „Elina Basarab” Herăști în data de 19.12.2018 și ulterior dezbaterilor din cadrul seminarului din data de 19.06.2019 au fost evidențiate numeroase demersuri inițiate, dezvoltate și implementate de către unitatea școlară în ceea ce privește creșterea calității educației incluzive, multe dintre acestea din perspectiva creării, dezvoltării și consolidării relației școală-familie-comunitate, cu accent pe dezvoltarea unei serii de competențe și abilități la nivelul elevilor. Trebuie remarcat faptul că aceste demersuri s-au bucurat de succes la nivel local, ceea ce a făcut ca unele dintre ele să devină o tradiție, fiind implementate anual.

Strategii și intervenții.

Printre aceste demersuri se numără și proiectul „Școala de cetățeni”, implementat de către Școala Gimnazială „Elina Basarab” Herăști, în parteneriat cu Asociația Educ.

Prima ediția a avut loc în anul 2012, având ca motto „Cetățean nu te naști, cetățean devii” (Spinoza).

Grupul țintă direct al proiectului a fost constituit din elevi (în general, dar cu accent pe 40 de elevi ai Școlii „Elina Basarab”, Herăști, Giurgiu – clasa a VII-a și clasa a VIII-a), dar și din adulți (colectivul de profesori, părinți, buni, autorități, antreprenori locali).

Din analiza de nevoi realizată de către echipa de proiect, a fost identificată problema următoare:

- lipsa cunoștințelor legate de cetățenia activă, lipsa implicării copiilor și tinerilor din comună în viața comunității.

Scopul proiectului a vizat responsabilizarea copiilor în ceea ce privește cetățenia activă și educația pentru comunitate.

Ca obiective, prima ediție a proiectului și-a propus ca prin implicarea elevilor în proiect, aceștia:

- să înțeleagă ce înseamnă să fii cetățean, ce drepturi, dar și ce obligații ai, ce presupune cetățenia activă;
- să identifice acțiuni în care se pot implica împreună și care vizează dezvoltarea comportamentului de cetățean activ;
- să-și dezvolte spiritul de inițiativă, dar și pe cel critic, spiritul de implicare civică, să-și dezvolte abilitățile de comunicare.

INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Prima ediție a proiectului a fost implementată prin intermediul următoarelor activități, care vizau rezultatele următoare:

Activități	Rezultate
a. Atelier de educație non formală pe tema cetățeniei active, Idei de proiecte social-civice, Alegerea unui proiect fezabil – înființarea unui spațiu verde în incinta școlii.	Implicarea elevilor în ateliere pe tema cetățeniei active; Implicarea lor în identificarea unei nevoi a comunității și în punerea ei în practică – realizarea unui spațiu verde; Implicarea lor în diseminarea informațiilor; Promovarea acțiunii realizate de copii.
b. Atelier de lucru – Planul proiectului, Lista de activități, Identificarea sponsorilor, Timeline și Responsabili pentru realizarea proiectului.	
c. Trecerea la acțiune – punerea în practică a proiectului – realizarea unui spațiu verde în incinta școlii.	
d. Pregătirea terenului.	
e. Evenimentul – realizarea spațiului verde și diseminarea informațiilor.	

Impactul estimat al proiectului a constat în:

- implicarea atât elevilor, cât și adulților (părinți, bunici, autorități, profesori, antreprenori locali), în ideea că fiecare poate contribui cu ceva la punerea în practică a ideii copiilor;
- informare despre ce înseamnă cetățenia activă care, prin intermediul copiilor, vor ajunge în fiecare clasă și în fiecare casă;
- la final, atât elevii, cât și sătenii vor avea dovada faptului că „împreună, totul este posibil” și că o echipă de elevi implicați poate realiza ceva dacă are sprijinul comunității.

Ulterior, la edițiile următoare, scopul și obiectivele au fost similare, activitățile și proiectele alese de către elevi prezentând mici diferențe.

Prima ediție a fost un real succes, ceea ce a făcut ca proiectul să fie continuat în mod constant. De exemplu, ediția din anul 2013, s-a bucurat de acoperirea media la nivel național și local (agenția de știri Rnews; portalul Realitatea.net; site-ul ONG – Romania pozitivă; site-ul de știri locale Giurgiu 24; site-ul de știri locale Giurgiu News), dar și de aportul unor sponsori (Grădina Bakker Olanda SRL; Alchimex și Dr. Ing. Marius Roman). Proiectul a continuat și în anii următori,

Rezultate.

În ceea ce privește rezultatele, acestea au fost întotdeauna atinse, permițând realizarea obiectivelor și scopului proiectului. În acest sens, într-un comunicat de presă de pe site-ul partenerului principal, www.educromania.org, era prezentată ediția din 2013 a proiectului după cum urmează: „Astăzi, la Herăști, 40 de copii de 13 și 14 ani au „absolvit” cursurile Școlii de cetățeni. Timp de o lună au învățat ce înseamnă să fii un bun cetățean, au propus acțiuni pe care le pot face singuri în folosul lor și al satului și, dintre acestea, au votat prima astfel de

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/108182)

acțiune: amenajarea curții școlii. Apoi și-au ales echipele și și-au împărțit responsabilitățile: un grup a căutat sponsorii – pe cei care le puteau aduce pomii pentru livada și florile pentru gradina din fața școlii, alt grup a invitat reprezentanții Primăriei, ai Poliției, preotul satului, presa. Zece copii s-au ocupat de pregătirea terenului și plantare și alții au făcut astăzi fotografii, filmări, au luat declarații de la participanții la acțiune. Demersurile elevilor au fost încununuate de succes: „Trei companii au răspuns imediat scrisorii elevilor: *Compania Alchimex* din Herăști, un susținător permanent al școlii, a trimis uneltele, pomii fructiferi și arbuștii de zmeur și coacăz. Echipa *Gradina Bakker Olanda* a adus sute de bulbi, trandafiri și arbuști decorativi pentru rondurile din fața școlii. Și pentru că încurajează acțiunile de acest gen, *dr. ing. Marius Roman*, din Afumați, s-a alăturat cu alți pomi fructiferi care au completat livada.” Din perspectiva cadrelor didactice din unitatea de învățământ proiectul și-a atins obiectivele: „A fost o experiență incredibilă pentru ei”, a spus prof. Ana Maria Gomboș, cea care i-a coordonat pe copii. „Faptul că au contribuit cu idei, că au facut totul singuri, de la propunere până la primirea invitațiilor, etichetarea pomilor și realizarea fotografiilor i-a făcut să fie mândri de ei și să înțeleagă ce pot face niște copii de 13 ani.” Tot conform sursei citate, „la final, elevii au primit un dar simbolic: un coșuleț pe care îl vor umple cu fapte bune (unele dintre ele acțiuni pe care chiar ei le-au propus la primul curs) și pe care îl vor preda claselor mai mici când vor merge la liceu.” Iată, cum pe lângă beneficiile directe la nivelul grupului țintă principal (elevii) și secundar (familii, comunitate, autorități etc.), proiectul a generat și un efect multiplicator, participanții devenind vectori de diseminare a cunoștințelor dobândite și, mai ales, de promovarea a conceptului de cetățenie activă.

Din punct de vedere al sustenabilității și potențialului de replicare, la prima ediție s-a mizat pe faptul că încurajarea elevilor să propună singuri idei, care demonstrează ce înseamnă să fii un bun cetățean, să identifice o nevoie, să descrie planul acțiunii, să-și aleagă reprezentanții și să-și aloce responsabilitățile, ulterior să pună totul în practică, va permite continuarea proiectului și după finalizare, urmând ca echipa Asociației să monitorizeze acest lucru și să sprijine și alte inițiative. Proiectul poate fi replicat în această formă sau în alta, atât în cadrul propriei comunități, dar și în alte comunități (elevii trecând prin etapa însușirii cunoștințelor despre cetățenia activă, a identificării nevoilor și realizând apoi alte acțiuni în beneficiul comunității lor). Astfel, așa cum s-a amintit și anterior, proiectul a continuat și în anii următori, reprezentând un demers de succes la nivel local și un instrument extrem de util pentru unitatea de învățământ.

Concluzii

În concluzie, prezentul material reflectă preocuparea constantă a cadrelor didactice de la Școala Gimnazială „Elina Basarab” Herăști pentru creșterea calității educației incluzive, în acest sens inițiind, dezvoltând și implementând activități/proiecte, care au impact în crearea, dezvoltarea și consolidarea relației școală-familie-comunitate, cu replicabilitate la nivelul oricărei unități din învățământul preuniversitar, la oricare dintre ciclurile preșcolar-primar, gimnazial sau liceal, creându-se astfel un instrument de lucru anual pentru dezvoltarea abilităților și/sau competențelor elevilor, caracterul anual conferind sustenabilitate demersului.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Școala – „Un loc pentru toți”

Rezumat

După cum am precizat și în *Introducere*, proiectul ProForm nu are ca obiectiv doar să livreze, ci să identifice, cuantifice și să relice. În acest sens, prin seminariile pentru identificarea bunelor practici (activitatea A3.2 a proiectului), ne-am propus să identificăm bunele practici existente la nivelul școlilor țintă din cadrul proiectului. La Școala Gimnazială „Profesor Dinu Nicolae” Vlașin, jud. Giurgiu am identificat câteva exemple de activități/proiecte cu caracter de bună practică în domeniul educației incluzive.

Context

Conform „Chestionarului privind identificarea, dezvoltarea și schimbul de bune practici pentru asigurarea calității în educație incluzivă și pentru facilitarea dialogului școală-familie-comunitate” aplicat la Școala Gimnazială „Profesor Dinu Nicolae” Vlașin și ulterior dezbaterilor din cadrul seminarului din data de 20.11.2018 au fost evidențiate câteva demersuri inițiate, dezvoltate și implementate de către unitatea școlară în ceea ce privește creșterea calității educației incluzive.

În cadrul dezbaterilor s-a agreat că:

- În pedagogia modernă „Educația pentru toți” a fost considerată întotdeauna o provocare: „Fiecare copil are dreptul la educație”. Educația incluzivă este cea care ridică toate barierele în învățare, asigurând accesul și participarea tuturor copiilor, eliminând excluderea și marginalizarea în educație, pentru asigurarea succesului învățării.
- Școlile cu orientare incluzivă sunt școli obișnuite, deschise pentru toți elevii, înlăturând atitudinea de excludere și marginalizarea elevilor aflați în situații de risc sau vulnerabile, copii cu nevoi speciale, copii care aparțin diferitelor medii sociale, din familii defavorizate sau care suferă de boli cronice (HIV- SIDA, TBC, Diabet etc.)

Printre demersurile identificate la Școala Gimnazială „Profesor Dinu Nicolae” Vlașin se numără și cea ce d-na prof. învățământ primar Gica Nicoale a sintetizat ca fiind *Școala – „Un loc pentru toți”*.

Strategii și intervenții.

Școala – „Un loc pentru toți” se constituie ca un exemplu practic privind educația incluzivă. Respectiv, este prezentată situația cu care s-au confruntat două eleve, surori gemene, care au venit în anul școlar 2016-2017 din grădinița aceleiași școli, fiind diagnosticate cu HIV.

Încă de la grădiniță, atitudinea copiilor, dar și a părinților acestora, era una de marginalizare, excludere și teamă față de riscul la care credeau că sunt expuși copii lor.

Venind în învățământul primar, atitudinea părinților și a elevilor a fost mai virulentă, copiii fiind mai mari, le marginalizau pe cele două surori, le-au etichetat din prima zi de școală, iar părinții au avut aceeași atitudine, mergând până la a amenința cu retragerea propriilor copii de la clasă. Pe acest fond de agresivitate verbală și etichetare, cele două surori se izolau, erau timorate, nu socializau, uneori refuzând să vină la școală.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

În fața unei asemenea situații, s-a început pas cu pas înlăturarea acestor bariere și a prejudecăților, inițiindu-se o comunicare eficientă de combatere a discriminării, atât la nivelul clasei, cât și la nivelul familiilor elevilor din clasă. În cadrul ședințelor cu părinții, a lectoratelor și cu alte prilejuri, s-a abordat o atitudine conciliantă, înțelegând teama acestora, care avea la bază și o lipsă de informare privind căile de transmitere a HIV. Pentru o bună informare în această privință s-au folosit materiale educative, s-au inițiat dialoguri permanente, arătând care sunt modurile de transmitere, dar și de protejare, împotriva acestei boli, rugând părțile implicate să-și expună propriile păreri pentru a înțelege corect care sunt riscurile de îmbolnăvire pentru copii.

În urma numeroaselor întâlniri pe tot parcursul anului școlar, părinții elevilor au înțeles că atitudinea lor a fost una greșită, preconcepută și de excludere nejustificată, acceptând ca normalitate relațiile dintre copii, dar și relația cu familia celor două fete, care până atunci era marginalizată și discriminată social.

De asemenea, elevilor de la clasă li s-a insuflat încredere și siguranță, prin atitudinea apropiată față de ei și de cele două gemene, nelăsând loc de interpretare a unor diferențe între ei și acestea. Treptat, s-au organizat situații de învățare, implicând toți elevii, valorizând pe fiecare, oferindu-se posibilitatea de integrare școlară și educativă tuturor. În activitățile instructiv-educative, cele două fete au făcut fost implicate permanent în lucrul în echipă, uneori făcând parte din grupe diferite, interacționând cu toți ceilalți elevi. În acest mod elevii le-au integrat în grupul clasei fără a mai exista etichetări, marginalizare sau excludere, creându-se astfel o clasă omogenă în care cele două fete ocupă locuri importante și își expun propriile păreri, crescându-le stima de sine, fiind lideri de grup în anumite activități.

Rezultate.

În prezent, aprilie 2020, cele două eleve sunt în clasa a IV-a – cu calificative „Foarte Bine”, toate acele „tare” au fost depășite, iar trecerea către învățământul gimnazial sub aspectul integrării fiind deja un succes, acestea fiind implicate permanent în activitățile realizate la nivelul unității școlare (concursuri școlare, serbări, activități extrașcolare etc.) desfășurate împreună cu elevii de nivel gimnazial.

Concluzii

În concluzie, se poate considera că exemplul oferit ca studiu de caz de la Școala Gimnazială „Profesor Dinu Nicolae” Vlașin, jud. Giurgiu este o bună practică de netăgăduit, abordarea incluzivă fiind una de succes, cu accent pe relația relația școală-familie-comunitate, ca factor esențial în integrarea școlară, educațională și socială a tuturor copiilor.

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BOTOȘANI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Târgul de toamnă

Rezumat

După cum am precizat și în *Introducere*, proiectul ProForm nu are ca obiectiv doar să livreze, ci să identifice, cuantifice și să relice. În acest sens, prin seminariile pentru identificarea bunelor practici (activitatea A3.2 a proiectului), ne-am propus să identificăm bunele practici existente la nivelul școlilor țintă din cadrul proiectului. La Liceul Tehnologic Nr.1 Comana, jud. Giurgiu am identificat câteva exemple de activități/proiecte cu caracter de bună practică în domeniul educației incluzive.

Context

Conform „Chestionarului privind identificarea, dezvoltarea și schimbul de bune practici pentru asigurarea calității în educație incluzivă și pentru facilitarea dialogului școală-familie-comunitate” aplicat la Liceul Tehnologic Nr.1 Comana în data de 21.08.2018 și ulterior dezbaterilor din cadrul seminariilor pentru schimb de bune practici din 24.05.2019 și 15.10.2019 au fost evidențiate câteva demersuri inițiate, dezvoltate și implementate de către unitatea școlară în ceea ce privește creșterea calității educației incluzive.

Printre demersurile identificate la Liceul Tehnologic Nr.1 Comana se numără deja un eveniment de tradiție, respectiv *Târgul de toamnă*, sub forma unui program cu activități de voluntariat și activități umanitar-sociale în favoarea copiilor dezavantajați.

Strategii și intervenții.

Târgul de toamnă se constituie ca un demers complex, în cadrul căruia „Comercianții, elevi ai școlii gimnaziale, ai Liceului Tehnologic, dar și localnici, gospodine și meștesugari au oferit participanților legume și fructe de sezon, dulcețuri, zacuscă, murături, produse de panificație, brânzeturi și prăjituri de casă toate asortate cu un program folcloric menit să aducă voia bună. Toți banii strânși la acest târg vor fi donați în scop umanitar [...]”¹⁵⁴. Evenimentul a ajuns deja la a doua ediție, în anul 2019 fiind organizat în parteneriat de către Mănăstirea Comana din Giurgiu și Liceul Tehnologic Nr.1 din aceeași localitate.

Ca obiective, proiectul a vizat:

- participarea directă la combaterea sărăciei;
- implicarea în oferirea de bunuri și servicii elevilor defavorizați și diminuarea sentimentului de singurătate;
- responsabilizarea comunităților de elevi cu privire la combaterea marginalizării celor nevoiași.

La a doua ediție, din 14 noiembrie 2019, într-o relatare în presa online din județul Giurgiu se menționează: „au participat foarte mulți *comercianți*, elevi ai școlii gimnaziale, ai Liceului Tehnologic, dar și localnici, gospodine și meștesugari. Produsele și alimentele pregătite și expuse s-au dovedit a fi foarte apreciate de cumpărătorii din localitate, cât și de cei veniți special pentru a vizita târgul. Cel mai important aspect al evenimentului a fost faptul că toți banii strânși la acest târg vor fi donați în scop umanitar, pentru un copil ce suferă de o boală foarte gravă și are neapărată nevoie de acest sprijin financiar. Pentru bucuria celor

¹⁵⁴ V. <http://giurgiu-tribune.ro/targul-de-toamna-de-la-comana-la-cea-de-a-2-a-editie/>

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

prezenți, elevii au pregătit și prezentat un frumos și bogat program artistic sub îndrumarea profesorilor instituției de învățământ.”¹⁵⁵

Rezultate.

Cadrele didactice, care au sprijinit realizarea acestui material, au evidențiat faptul că rezultatele acestui proiect au constat în:

- conștientizarea apartenenței la o societate largită;
- elevii voluntari s-au implicat în acțiuni derulate în colaborare cu diferiți agenți economici și comunitatea locală în scopul combaterii singurătății și lipsurilor elevilor nevoiași;
- dezvoltarea proprie prin acte de dăruire sufletească și umanitară.

Concluzii

În concluzie, activitatea s-a concentrat pe cunoașterea și cultivarea sentimentului de prețuire a semenilor, promovarea în rândul elevilor a acțiunilor de voluntariat și de întrajutorare umanitar-socială și sensibilizarea față de nevoile semenilor. De asemenea, s-a valorificat potențialul culinar al zonei și s-a măsurat impactul emoțional asupra participanților, cat și asupra beneficiarilor. Pe scurt, exemplul oferit ca studiu de caz de la Liceul Tehnologic Nr.1 Comana, jud. Giurgiu este o bună practică evidentă, abordarea social-umanitară fiind una de succes, cu accent pe relația școală-familie-comunitate și lucrul în echipă, ca factori esențiali în asigurarea educației incluzive de calitate.

¹⁵⁵ Idem.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Axa prioritară: Educație și competențe; Obiectiv specific 6: Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Denumirea proiectului: *ProForm - PROFesionalizarea cadrelor didactice prin FORMare continuă* (POCU/73/6/6/108182)

Concluzii

Așa cum s-a precizat și în *Introducere*, conceptul global de „bună practică” încă nu și-a găsit o definiție clară, aspect care totuși este benefic, permițând un cadru mai flexibil în prezentarea anumitor elemente/idei/inițiative/proiecte/practici/activități cu rezultate bune, în general, dar și în particular din perspectiva implementării educației incluzive, cu accent pe relația școală-familie-comunitate, ca factor cheie al implementării acestui tip de educație.

Bunele practici prezentate reprezintă diverse aspecte ale demersurilor din sfera educației incluzive și nu sunt pietre de hotar în acest domeniu, dar prin rezultatele obținute prezintă un grad mare de replicabilitate. Deși unele dintre demersurile prezentate în cadrul acestui ghid pot părea „banale, din ciclul activităților curente din unitățile de învățământ românești”, tocmai din perspectiva rezultatelor obținute prin implementarea lor am considerat că merită colectate, analizate și prezentate ca sugestii, oferind astfel un instrument de lucru suplimentar în vederea transpunerii în practică a conceptului de educație incluzivă.

Pe scurt, sunt furnizate fie informații despre inițiative transnaționale, naționale sau locale, cu impact real în definirea cadrului conceptual al educației incluzive, în implementarea acesteia sau în transpunerea parțială a unora dintre principiile acesteia, cu exemple de proiecte sau activități specifice anumitor contexte locale sau la nivel de unitate de învățământ, dar toate cu grad mare de replicabilitate din perspectiva creării, consolidării și dezvoltării relației și parteneriatului școală-familie-comunitate.